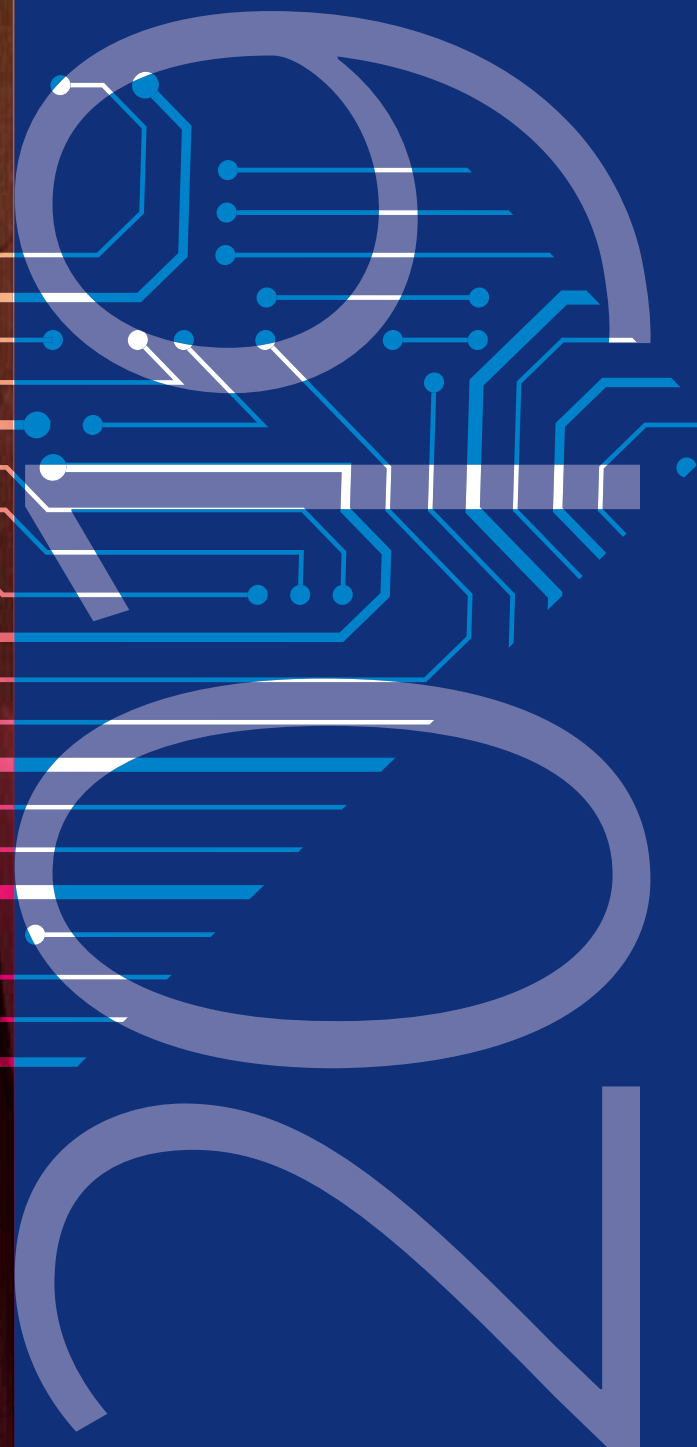




Valsts kase

Valsts kases 2019. gada publiskais pārskats





Saturs

Pārskatā lietotie saīsinājumi

Valsts kases pārvaldnieka ziņojums

Valsts kases juridiskais statuss, struktūra

Valsts kases darbības stratēģija

Valsts kases darbība 2019.gadā

1. Valsts budžeta izpilde

- 1.1. Darbības principi un attīstības virzieni 7
- 1.2. 2019.gada valsts budžeta izpildes organizācija 7
- 1.3. Valsts kases pakalpojumu un informācijas sistēmu attīstība 8
- 1.4. Valsts kases darbības stratēģijā noteikto darbības rezultātu rezultatīvie rādītāji valsts budžeta izpildē 10
- 1.5. Publisko pakalpojumu snieguma rādītāji privātpersonām valsts budžeta izpildē 10
- 1.6. Novērtējums par Valsts kases darbības stratēģijas 2017.-2019. gadam ieviešanu valsts budžeta izpildē 11

2. Valsts parāda un naudas līdzekļu vadība

- 2.1. Darbības principi un attīstības virzieni 13
- 2.2. Valsts parāda struktūra, rādītāji un izmaiņas 14
- 2.3. Valsts aizņēmumu vadība 15
- 2.4. Valsts parāda portfeļa vadība 18
- 2.5. Naudas līdzekļu vadība 19
- 2.6. Valsts kases darbības stratēģijā noteikto darbības rezultātu rezultatīvie rādītāji valsts parāda un naudas līdzekļu vadībā 19
- 2.7. Publisko pakalpojumu snieguma rādītāji privātpersonām valsts parāda un naudas līdzekļu vadībā 20
- 2.8. Novērtējums par Valsts kases darbības stratēģijas 2017.-2019. gadam ieviešanu valsts parāda un naudas līdzekļu vadībā 20

3. Valsts aizdevumu un galvojumu vadība

- 3.1. Darbības principi un attīstības virzieni 22
- 3.2. Valsts vārdā sniegtie galvojumi 22
- 3.3. Valsts aizdevumi 23

- 3.4. Valsts kases darbības stratēģijā noteikto darbības rezultātu rezultatīvie rādītāji valsts aizdevumu un galvojumu vadībā 24
- 3.5. Publisko pakalpojumu snieguma rādītāji privātpersonām valsts aizdevumu un galvojumu vadībā 24
- 3.6. Novērtējums par Valsts kases darbības stratēģijas 2017.-2019. gadam ieviešanu valsts aizdevumu un galvojumu vadībā 24

4. ES fondu un ārvalstu finanšu palīdzības maksājumu un sertifikācijas iestādes funkciju realizācija

- 4.1. Darbības principi un attīstības virzieni 26
- 4.2. Sertifikācijas iestādes funkcijas 2014.-2020. gada plānošanas periodā 26
- 4.3. Sertifikācijas iestādes funkcijas Eiropas Ekonomikas zonas finanšu instrumentam un Norvēģijas finanšu instrumentam 27
- 4.4. Sertifikācijas iestādes funkcijas 2014.-2021. gada Eiropas Ekonomikas zonas finanšu instrumentam un Norvēģijas finanšu instrumentam 27
- 4.5. Valsts kases darbības stratēģijā noteikto darbības rezultātu rezultatīvie rādītāji ES fondu un ārvalstu finanšu palīdzības maksājumu un sertifikācijas iestādes funkciju realizācijā 27
- 4.6. Novērtējums par Valsts kases darbības stratēģijas 2017.-2019. gadam ieviešanu ES fondu un ārvalstu finanšu palīdzības maksājumu un sertifikācijas iestādes funkciju realizācijā 28

5. Grāmatvedības uzskaites pakalpojums

- 5.1. Darbības principi un attīstības virzieni 29
- 5.2. Grāmatvedības uzskaites pakalpojuma sniegšana 29
- 5.3. Valsts kases darbības stratēģijā noteikto darbības rezultātu rezultatīvie rādītāji grāmatvedības uzskaites pakalpojuma sniegšanā 29
- 5.4. Novērtējums par Valsts kases darbības stratēģijas 2017.-2019. gadam ieviešanu grāmatvedības uzskaites pakalpojuma sniegšanā 29

6. Valsts kases kā valsts pārvaldes iestādes pārvaldība

- 6.1. Valsts kases finansējums un tā izlietojums 31
- 6.2. Personāls un personāla vadība 41
- 6.3. Kvalitātes, risku un informācijas drošības pārvaldība 42
- 6.4. Iekšējās kontroles sistēma 42

Komunikācija ar sabiedrību

- Valsts kases 2020. gada attīstības prioritātes 44



Pārskatā lietotie saīsinājumi

ERAF Eiropas Reģionālās attīstības fonds

ESF Eiropas Sociālais fonds

EUROSTAT Eiropas Savienības Statistikas birojs

ES Eiropas Savienība

IKP Iekšzemes kopprodukts

KF Kohēzijas fonds

LOK Latvijas Olimpiskā komiteja

Mērvienības

EUR *euro*, oficiālā Eiropas Savienības naudas vienība

© Pārpublicēšanas un citēšanas gadījumā obligāta atsauce uz Valsts kasi kā datu avotu.

Publikācijā iekļautie dati turpmākajās publikācijās var tikt precizēti. Valsts kase neatbild par zaudējumiem, kas radušies publikācijas lietošanas rezultātā. Šo dokumentu nedrīkst pavairot, izplatīt komerciālos nolūkos vai kā citādi publicēt bez Valsts kases piekrišanas.

© Dizains: SIA "Dizaina stratēģija"

© Foto: Valts Kleins (portrets)

Valsts kases pārvaldnieka ziņojums



pārskatā sniedzam vērtējumu gan par 2019. gadā paveikto, gan stratēģijas ieviešanas novērtējumu un plānus turpmākajai Valsts kases virzībai un attīstībai.

Viena no valdības prioritātēm 2019. gadā bija finanšu sektora sakārtošana, lai nodrošinātu tā caurspīdīgu, ilgtspējīgu un drošu darbību un starptautisko reputāciju. Latvijas valsts institūcijas, to vidū arī Valsts kase, 2019. gadā ir godprātīgi pildījušas valdības uzdevumus un rekomendācijas, radot drošu vidi efektīvai valsts finanšu pārvaldībai un investīcijām. Finanšu darījuma darba grupa (FATF) 21.02.2020. plenārsēdē Parīzē atzina, ka Latvija ir pirmā "Moneyval" dalībvalsts, kura sekmīgi izpildījusi visas rekomendācijas. Valsts kase deleģēto funkciju ietvaros, t.sk. nodrošinot maksājumus, būtiski pilnveidoja iestādes iekšējā kontroles sistēmu, kas cita starpā paredz maksājumu pārbaudes pret saistošajiem sankciju sarakstiem. Lai maksājumu pakalpojuma sniegšanas nosacījumus pielāgotu attīstības tendencēm finanšu sektorā, izdoti jauni Ministru kabineta noteikumi *Kārtība, kādā Valsts kase nodrošina maksājumu pakalpojumu sniegšanu*, kas būtiski paplašina Valsts kases tiesības informācijas par klientu un darījumu saņemšanai principa "Pazīsti savu klientu!" īstenošanā.

Salīdzinot ar iepriekšējo gadu straujo tempu, 2019. gadā Latvijas ekonomikas izaugsme nedaudz samazinājās. To ietekmēja virkne ārējās un iekšējās vides faktoru, t.sk. liela

nenoteiktība un lēnāka izaugsme pasaules ekonomikā, Latvijas tautsaimniecības izaugsmes palēnināšanās, kā arī virkne citu faktoru. Latvijas Republikas valdība 2019. gadā saglabāja un turpināja valsts politisko kursu, kas vērstas uz zema valsts budžeta deficīta un ilgtspējīga valsts parāda līmeņa nodrošināšanu.

Pieaugot finanšu tirgus svārstībām un riskiem, Valsts kasei bija svarīgi saglabāt aizņēmšanās iespēju elastību. Savlaicīgi pātrfinansējot valsts parāda saistības starptautiskajos finanšu tirgos, ar zemākām nekā plānots procentu likmēm, piesaistot ilgtermiņa finanšu resursus 1 mljrd. *euro* apmērā gan 2019. gada finansēšanas vajadzībām, gan 2020. gada pirmajā pusē plānotajai valsts parāda atmaksai, Valsts kase nodrošināja finanšu risku ierobežošanu un budžeta līdzekļu ietaupījumu valsts parāda apkalpošanai ilgtermiņā, jaunu investoru piesaisti, kā arī drošu naudas līdzekļu vadību.

Lai vienkāršotu, digitalizētu un padarītu klientiem ērtāku valsts aizdevuma saņemšanu investīciju projektu īstenošanai, Valsts kase ieviesa jaunu e-pakalpojumu – *eAizņēmumus* un izstrādāja jaunu normatīvo regulējumu.

Atbilstoši virzībai uz mazu un efektīvu valsts pārvaldi un atbalsta funkciju centralizācijai Valsts kase turpināja attīstīt grāmatvedības uzskaites pakalpojumu, veicinot vadības lēmumu pieņemšanai nepieciešamās informācijas viendabību un datu kvalitāti, finanšu pārskatu sagatavošanu atbilstoši vienotiem pamatprincipiem. 2019. gadā Valsts kase uzsāka grāmatvedības uzskaites pakalpojuma sniegšanu Finanšu ministrijai, tādējādi kopumā sniedzot pakalpojumu deviņām iestādēm.

Realizējot ES fondu un ārvalstu finanšu palīdzības sertifikācijas iestādes funkciju, Valsts kase ieviesa jaunu pieeju ES fondu izdevumu pārskatu pārbaudē, kas paātrināja maksājumu pieteikumu iesniegšanu Eiropas Komisijai, samazinot maksājuma pieteikuma pārbaudes laiku par 40 %.

Kopīgos mērķos balstīts komandas darbs, savstarpēja cieņa un koleģialitāte ir laika gaitā uzturēts garants Valsts kases stratēģisko mērķu sasniegšanai un kvalitatīvai uzdevumu izpildei ikdienā. Valsts kases vadība izsaka pateicību ikvienam darbiniekam par profesionalitāti, godprātību, atbildību un ieinteresētību iestādes procesu nodrošināšanā, attīstīšanā un pilnveidē, sniedzot sabiedrībai pārlicību par drošu un efektīvu valsts finanšu pārvaldību.

Kaspars Āboliņš
Valsts kases pārvaldnieks

Rīgā 2020. gada 24. aprīlī

Valsts kases juridiskais statuss, struktūra

Valsts kase ir Finanšu ministrijas pakļautībā esoša tiesiās pārvaldes iestāde, kuras darbības mērķis ir efektīva valsts pārvaldes funkciju īstenošana valsts finanšu vadības jomā. Valsts kases darbu vada pārvaldnieks, kuru ieceļ un atbrīvo no amata finanšu ministrs.

Valsts kases juridisko statusu, funkcijas, uzdevumus, kompetenci un tiesības nosaka Ministru kabineta 2004. gada 3. augusta noteikumi Nr. 677 "Valsts kases nolikums".

Vienota lēmuma pieņemšanai 2019. gadā darbu turpināja šādas komitejas:

Audita komiteja – lai veicinātu efektīvu iekšējā audita funkcijas īstenošanu un iekšējās kontroles sistēmas pilnveidošanu, nodrošinātu Valsts kases stratēģisko mērķu sasniegšanu, resursu aizsardzību, efektīvu kontroles pasākumu izveidošanu un uzturēšanu.

Informācijas sistēmu izmaiņu vadības komiteja – lai nodrošinātu koordinētu Valsts kases informācijas sistēmu izmaiņu vadību.

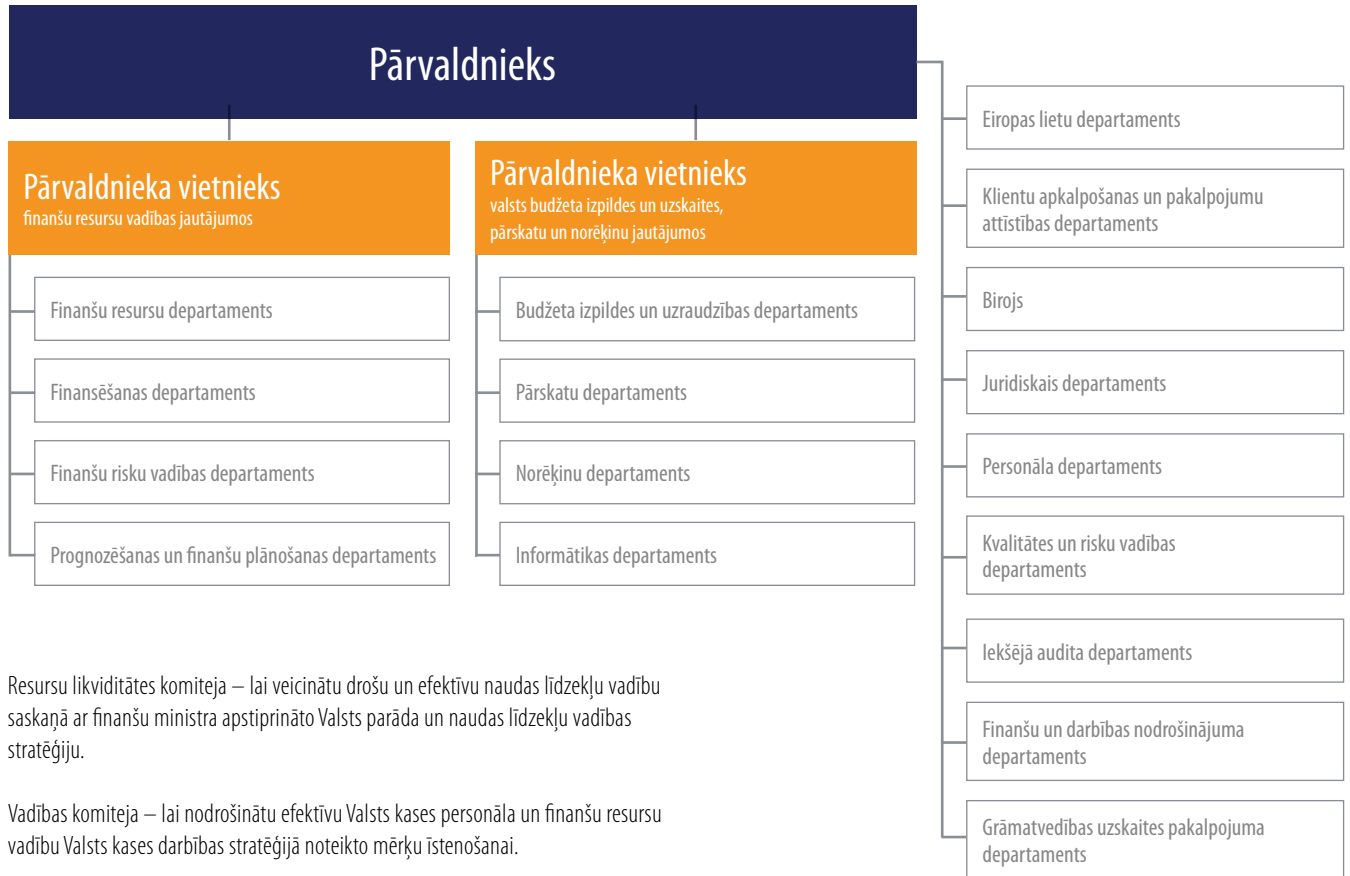
Kreditkomiteja – lai veicinātu efektīvu darbu Valsts kases partnerpušu kredītriska vadības, vērtspapīru iegādes darījumu starpnieku un vērtspapīru emisiju naudas līdzekļu norēķinu starpnieku kredītrisku vadības jomā un valsts aizdevumu un valsts galvojumu izsniegšanas, apkalpošanas un kredītriska vadības jautājumos.

Krīzes pārvaldības komiteja – lai nodrošinātu Valsts kases darbības nepārtrauktību, efektīvu rīcības un resursu koordināciju Valsts kases darbības krīzes situācijā, funkciju izpildi un darbības atjaunošanu iespējami ātrākā laikā, vienlaicīgi novēršot negatīva iestādes tēla veidošanās risku.

Kvalitātes un risku vadības komiteja – lai nodrošinātu Valsts kases stratēģisko mērķu sasniegšanu, nepārtrauktu iestādes darbības pilnveidošanu un pakalpojumu atbilstību valsts un tās iedzīvotāju interesēm un klientu vajadzībām, īstenojot efektīvu kvalitātes, risku un informācijas drošības vadību.

Parāda vadības komiteja – lai veicinātu efektīvu darbu un lēmumu pieņemšanu valsts parāda vadības jomā.

1. attēls. Valsts kases struktūras shēma



Valsts kases darbības stratēģija

Valsts kases darbība un stratēģiskā virzība realizēta saskaņā ar finanšu ministra apstiprinātajā Valsts kases darbības stratēģijā 2017.-2019. gadam izvirzītajiem stratēģiskajiem mērķiem un uzdevumiem Valsts kases darbības jomās, kā arī atbilstoši Valsts kases nolikumā noteiktajām funkcijām un uzdevumiem un to izpildei plānoto finansējumu.

Valsts kases stratēģiskais virsmērķis – droša un efektīva valsts finanšu pārvaldība sabiedrības interesēs.

Valsts kases darbības virzieni:

- 1) valsts budžeta izpilde, nodrošinot efektīvu un saimniecisku budžeta izpildi un Valsts kases sniegto pakalpojumu atbilstību labākajai finanšu vadības praksei;
- 2) valsts parāda un naudas līdzekļu vadība, savlaicīgi nodrošinot finanšu resursu pieejamību finansēšanas nepieciešamības segšanai ar zemām valsts parāda apkalpošanas izmaksām ilgtermiņā, ierobežojot finanšu riskus un vienlaikus sekmējot iekšējā finanšu tirgus attīstību;
- 3) valsts aizdevumu un galvojumu vadība, nodrošinot valsts aizdevuma pretendentiem pieejamību finanšu resursiem (t.sk. ilgtermiņā) valsts aizdevuma veidā ar finansiāli izdevīgiem nosacījumiem, sniedzot kvalitatīvu pakalpojumu, kā arī nodrošinot savlaicīgu valsts galvojuma sniegšanas procesu, vienlaikus ierobežojot valsts aizdevuma un valsts galvojuma kredītrisku;
- 4) ES fondu un ārvalstu finanšu palīdzības maksājumu un sertifikācijas iestādes funkciju realizācija, organizējot un standartizējot maksājumu iestādes un sertifikācijas iestādes funkciju izpildi tā, lai nodrošinātu piešķirējinstāciju un Latvijas Republikas normatīvajos aktos iekļauto prasību ievērošanu, savlaicīgu līdzekļu saņemšanu no piešķirējinstācijām un minimizētu pieļaujamo risku neatbilstoši veikto izdevumu deklarēšanai;
- 5) grāmatvedības uzskaites pakalpojums, sniedzot efektīvu un kvalitatīvu grāmatvedības uzskaites pakalpojumu valsts pārvaldes iestādēm.

Valsts kases stratēģiskās prioritātes ir:

- 1) cilvēkresursu kapitāla efektīva vadība, veicinot vadītāju līderību un visu līmeņu darbinieku attīstību un iesaistīšanos Valsts kases mērķu sasniegšanā;
- 2) Valsts kases sniegto pakalpojumu kvalitātes un pieejamības efektīva nodrošināšana, izmantojot informācijas tehnoloģiju iespējas;
- 3) valsts finanšu pārvaldības procesu droša un efektīva vadība un uzraudzība sabiedrības interesēs.

2019. gads noslēdz Valsts kases darbības stratēģijas 2017.-2019. gadam darbības ciklu, un šajā pārskatā sniedzam stratēģijas ieviešanas novērtējumu.

1. Valsts budžeta izpilde

1.1. Darbības principi un attīstības virzieni

Valsts kase valsts finanšu vadības cikla ietvaros organizē valsts budžeta izpildi, vispārējās valdības (izņemot kapitālsabiedrību) grāmatvedības uzskaiti un kārtu valsts budžeta finanšu uzskaiti. Budžeta izpildes pakalpojumus Valsts kase nodrošina e-vidē: piešķir asignējumus un dotāciju no vispārējiem ieņēmumiem, sniedz maksājumu pakalpojumus, kā arī nodrošina valsts budžeta maksājumus administrējošās institūcijas ar informāciju par iemaksājamiem nodokļiem, nodevām un citiem valsts budžeta ieņēmumiem.

Valsts budžeta izpildes procesu organizē vienotā naudas līdzekļu konta ietvaros, kas pasaules praksē atzīta par efektīvāko finanšu vadības nodrošināšanas metodi. Šāda finanšu vadības pieeja ļauj samazināt aizņemšanās un naudas līdzekļu vadības tiešās un netiešās izmaksas, sniedz iespēju gūt papildu ieņēmumus no resursu efektīvākas izmantošanas un ieguldīšanas, nodrošina visu darījumu uzraudzības un kontroles iespējas, kā arī atvieglo darījumu uzskaiti. Nodrošinot Valsts kases kompetences uzdevumu izpildi Finanšu ministrijas daudzgadu projektā par uzkrāšanas principa ieviešanu nodokļu uzskaitē, uzskaites un finanšu pārskatu sniegšanas jomā, 2019. gadā izstrādāts normatīvais regulējums informācijas apmaiņas kārtībai starp Valsts kasi un Valsts ieņēmumu dienestu valsts budžeta ieņēmumu iekasēšanā un uzskaitē, kas nosaka, ka savstarpējā datu apmaiņa, ieviešot vienoto kontu, notiks maksājumu rīkojumu veidā, pielāgojot līdzšinējo informācijas apriti.

Valsts kase kontrolē sniegtos finanšu pakalpojumus, pilnveidojot iestādes iekšējās kontroles sistēmu starptautisko un nacionālo sankciju un noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma un proliferācijas finansēšanas novēršanas jomā.

Valsts kase atbalsta Eiropas Komisijas iniciatīvu pilnveidot uzskaites datu kvalitāti un finanšu pārskatu atbilstību starptautisko publiskā sektora grāmatvedības standartu pamatnostādņem, lai lēmumu pieņēmēji, sabiedrība, investori un starptautiskās kredītreitingu aģentūras saņemtu kvalitatīvu, savlaicīgu un starptautiski salīdzināmu,

labākajai praksei atbilstošu informāciju (pārskatus) par valsts finanšu stāvokli. Organizējot vienotu valsts finanšu uzskaiti, Valsts kase izstrādā normatīvos aktus valsts un pašvaldību budžeta iestāžu grāmatvedības uzskaites un pārskatu sagatavošanas jomā, izvērtējot starptautisko publiskā sektora grāmatvedības standartu prasības atbilstoši Latvijas iespējām. Latvijas atbilstība starptautiskajiem publiskā sektora grāmatvedības standartiem 2014. gadā tika novērtēta 63 % apmērā (EUROSTAT). Stratēģijas periodā veikto pasākumu kopums ļāvis 2019. gadā sasniegt 85 % atbilstību (Valsts kases pašnovērtējums).

1.2. 2019.gada valsts budžeta izpildes organizācija

Asignējumu piešķiršana un izpilde

2019. gadā Valsts kase realizēja pasākumus valsts budžeta izpildes procesa efektīvizēšanai un administratīvā sloga mazināšanai, no 2019. gada pārejot uz asignējumu un dotācijas no vispārējiem ieņēmumiem piešķiršanu valsts budžeta iestādēm gada summas apmērā (iepriekš asignējumus jeb pilnvaru veikt izdevumus noteiktā apmērā piešķīra mēnesim, un budžeta izpildītājiem, dažādu iemeslu dēļ mainoties izdevumu prognozēm, bija jāveic korekcijas, un šī pārplānošana radīja administratīvo slogu). Salīdzinoši – 2018. gadā finansēšanas plāni, kas ir asignējumu piešķiršanas pamatā, mainīti 8 760 reizes, bet 2019. gadā – 5 859 reizes, grozījumu skaitam tādējādi samazinoties par 33 %.

2019. gadā valsts budžeta izpildes nodrošināšanai Valsts kase piešķīra asignējumus 9 927,03 milj. *euro* apmērā: 6 995,19 milj. *euro* pamatbudžetam un 2 931,84 milj. *euro* – speciālajam budžetam. Asignējumi piešķirti 175 valsts budžeta iestādēm.

2019. gadā Valsts kase atvēra 2 131 pamatbudžeta izdevumu kontu. Salīdzinot ar 2018. gadu, kontu skaits palielinājās par 113 kontiem, jo realizētas 2014.-2020. gada ES fondu plānošanas perioda aktivitātes un citi ES politiku instrumentu finansēti projekti.

Grāmatvedības uzskaitē un pārskati

Izmantojot valsts budžeta izpildes datus un apkopojot valsts un pašvaldību budžeta iestāžu grāmatvedības datus, Valsts kase sagatavo mēneša un ceturkšņa pārskatus par valsts budžeta izpildi, kā arī saimnieciskā gada pārskatu, kuru revīdē Valsts kontrole, un tās atzinums lietotājiem apliecina pārskatos uzrādītās informācijas pilnīgumu un ticamību. Valsts kases sagatavotie pārskati un no iestādēm saņemtie pārskati pieejami Valsts kases tīmekļa vietnē.

Valsts kase projekta *Latvijas publiskā sektora grāmatvedības uzskaites vadlīniju un ārējo normatīvo aktu izstrāde, mācību organizēšana un normatīvo aktu prasību ieviešana atbilstoši Valsts kases kompetencei (2015.–2020.)* ietvaros izstrādāja un publicēja Valsts kases tīmekļa vietnē grāmatvedības uzskaites nodrošināšanai nepieciešamos kalkulatorus naudas plūsmu diskontēšanai, finanšu instrumentu amortizētās vērtības aprēķināšanai un prasību, saistību un citu posteņu pašreizējās vērtības noteikšanai, kas samazinās administratīvo slogu un vienādos budžeta iestāžu piemēroto metodoloģiju atbilstoši jaunajam normatīvajam regulējumam. Darījumu grāmatvedības uzskaitē un normatīvo aktu prasību labākai izpratnei Valsts kase organizēja seminārus (ministriju, centrālo valsts iestāžu un pašvaldību 800 darbiniekiem).

1. Valsts budžeta izpilde

1.3. Valsts kases pakalpojumu un informācijas sistēmu attīstība

Valsts kasē funkciju atbalstam izveidots stabils, integrēts un drošības prasībām atbilstošs valsts nozīmes informācijas sistēmu kopums. Kvalitatīvu e-pakalpojumu nodrošināšanai 2019. gadā Valsts kase turpināja ieguldījumus tos atbalstošajās informācijas sistēmās: optimizējot procesus, veicot pasākumus sistēmu darbības stabilizēšanai, drošībai un darbības nepārtrauktībai, budžeta izpildes procedūru standartizēšanai, administratīvā sloga klientiem un iedzīvotājiem samazināšanai.

2019. gadā Valsts kase uzturēja un turpināja attīstīt šādus pakalpojumus un informācijas sistēmas:

Vienotā valsts budžeta plānošanas un izpildes informācijas sistēma

Valsts kases uzturētā Vienotā valsts budžeta plānošanas un izpildes informācijas sistēma (izstrādāta uz programmaprodukta SAP bāzes) nodrošina pilnu valsts budžeta vadības ciklu – no budžeta plānošanas līdz tā izpildei un izpildes uzraudzībai. Vienoto valsts budžeta plānošanas un izpildes informācijas sistēmu attīstīta gan Finanšu ministrijas plānošanas funkciju atbalstam, gan valsts budžeta iestāžu budžeta izpildei. 2019. gadā Valsts kase uzsāka pakāpenisku SAP versiju pāreju uz jaunāko sistēmas versiju – S/4HANA, paredzot to veikt pa posmiem.

Vienotā elektroniskā datu apmaiņas sistēma

Vienotās elektroniskās datu apmaiņas sistēmas funkcionalitāte sniedz atbalstu nozaru ministrijām piešķirto dotāciju izpildes uzraudzībai un analīzei. Daudzgaļu projekta *Valsts kases e-pakalpojumu pieejamības un lietojamības modernizācija (2016.–2020.gads)* ietvaros 2019. gadā Valsts kase izstrādāja e-pakalpojumu portāla un saskarņu vizuālo identitāti, izveidojot vienotu e-pakalpojumu dizainu, kuru pielietos, redizainējot e-pakalpojumu saskarnes un izstrādājot e-pakalpojumu portālu.

ePārskati

e-pakalpojums *ePārskati* paredzēts budžeta iestāžu finanšu un budžeta izpildes pārskatu pārvaldībai. Budžeta iestāžu mēneša, ceturkšņa un gada pārskatus iesniedzēji paraksta elektroniski tiešsaistes režīmā *ePārskatos*, tādējādi nodrošinot abpusēju administratīvo un laika resursu ekonomiju. 2019. gadā *ePārskatos* vidēji bija reģistrēti ap 4 200 lietotāju.

ePārskatu risinājumu pārskatu iesniegšanai, apkopošanai un pārbaudei, lai nodrošinātu valsts budžeta līdzekļu izlietojuma uzraudzību un kontroli, izmantoja astoņas ministrijas un centrālās valsts iestādes: Finanšu ministrija, Izglītības un zinātnes ministrija, Kultūras ministrija, Labklājības ministrija, Satiksmes ministrija, Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija, Valsts kanceleja un Centrālā vēlēšanu komisija.

ePlāni

Ministrijas vai to padotības iestādes e-pakalpojumu *ePlāni* lieto finansēšanas plānu projektu sagatavošanai, apstiprināšanai un iesniegšanai Valsts kasē, uz kā pamata Valsts kase piešķir asinējumus un dotāciju no vispārējiem ieņēmumiem. 2019. gadā *ePlānos* reģistrēti 708 lietotāji un apstrādāti 2 130 pamatbudžeta un speciālā budžeta finansēšanas plāni.

eTāmes

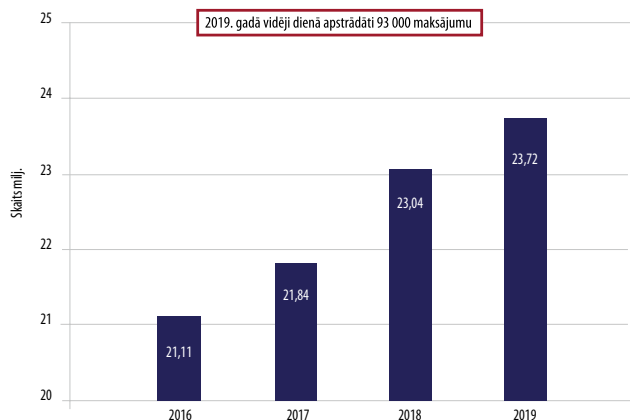
e-pakalpojums *eTāmes* nodrošina vienotu, centralizētu vidi visām valsts budžeta iestādēm budžeta programmu, apakšprogrammu un pasākumu tāmju ievadei un parakstīšanai. 2019. gadā *eTāmēs* reģistrēti 931 lietotājs un apstrādātas 2 129 pamatbudžeta un speciālā budžeta tāmes.

eKase

Valsts kase maksājumu pakalpojumu sniegšanu nodrošina elektroniski, izmantojot e-pakalpojumu *eKase* un tā Tiešsaistes datu apmaiņas moduli. Pakalpojuma ietvaros Valsts kase nodrošina klientiem iespēju izpildīt maksājumu rīkojumus, apskatīt maksājumu rīkojumu izpildes rezultātus, kā arī saņemt Valsts kases piedāvāto finanšu informāciju: kontu stāvokli (atlikumu), kontu apgrozījuma izrakstus un kopsavilkumu par ieņēmumiem un izdevumiem vai resursiem izdevumu segšanai. *eKases* Tiešsaistes datu apmaiņas modulis nodrošina automatizētu maksājumu datu (maksājumu statusa pārskats un konta pārskats) informācijas apmaiņu starp Valsts kasi un klientu, kā arī nodrošina maksājumu rīkojumu iesūtīšanu izpildei.

1. Valsts budžeta izpilde

2. attēls. Valsts kasē apstrādāto maksājumu skaits (2016.–2019. gads)

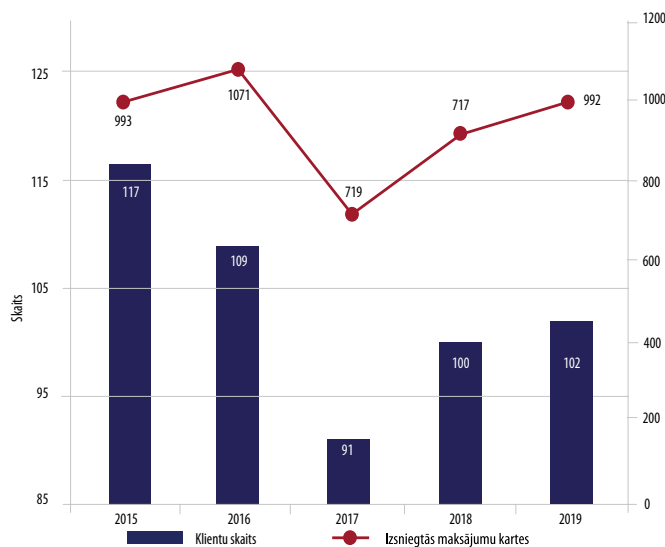


Valsts kases kontiem piesaistītās maksājumu kartes

Sadarbībā ar AS "Citadele banka" Valsts kase nodrošina valsts un pašvaldību iestādēm iespēju veikt maksājumus ar Valsts kases kontiem piesaistītajām maksājumu kartēm. Maksājumu karšu pakalpojums paredzēts darbinieku komandējumu, darba braucienu un saimniecisko izdevumu veikšanai: valsts budžeta iestāžu darbiniekiem nodrošināta iespēja komandējumu laikā veikt bezskaidras naudas norēķinus, ievērojot Likuma par budžetu un finanšu vadību prasību, kas nosaka, ka valsts budžeta līdzekļu izdevumi veicami no Valsts kasē atvērtajiem kontiem.

2019. gadā Valsts kases kontiem piesaistīto maksājumu karšu pakalpojumu izmantoja 102 iestādes un tām kopā izsniegtas 992 kartes.

3. attēls. Valsts kases kontiem piesaistīto maksājumu karšu pakalpojuma dinamika (2015.–2019. gads)

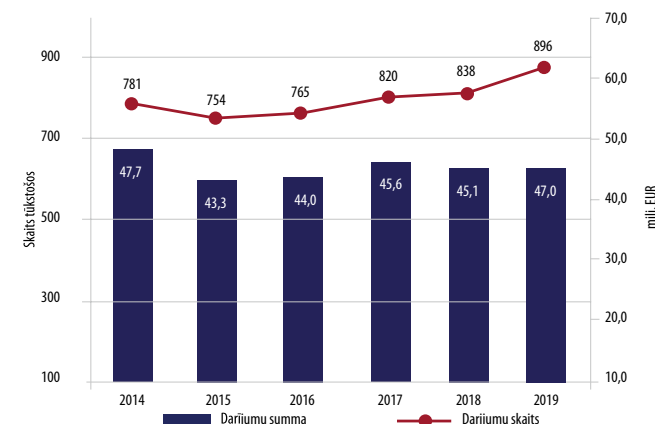


Maksājumu karšu pieņemšana, iekasējot valsts budžeta maksājumus

Valsts kase ar AS "Citadele banka" starpniecību nodrošina maksājumu karšu pieņemšanas pakalpojumu valsts un pašvaldību iestādēm, nodrošinot iespēju par iestādes sniegtajiem pakalpojumiem norēķināties ar *VISA Electron*, *MasterCard* un *Maestro* maksājumu kartēm maksājumu karšu pieņemšanas termināli vai citā alternatīvā sistēmā.

2019. gadā Valsts kases nodrošināto pakalpojumu izmantoja 135 Valsts kases klienti, t.sk. 45 pašvaldības un to padotības iestādes. Valsts un pašvaldību iestādēs uzstādītajos 1 018 maksājumu karšu termināļos ar maksājumu kartēm 2019. gadā veikti 896 180 darījumi par kopējo summu 46 959 004 euro.

4. attēls. Maksājumu karšu (*VISA* un *MasterCard*) pieņemšanas pakalpojuma dinamika (2014.–2019. gads)



1. Valsts budžeta izpilde

1.4. Valsts kases darbības stratēģijā noteikto darbības rezultātu rezultatīvie rādītāji valsts budžeta izpildē

1.tabula

Darbības rezultātu rezultatīvie rādītāji valsts budžeta izpildē

| Rezultāta formulējums | Rezultatīvais rādītājs | Rezultatīvā rādītāja skaitliskās vērtības 2019. gadā | |
|--|---|--|------------------|
| | | Plānotais | Izpilde |
| 1. Izstrādāti un apstiprināti vienoti budžeta izpildes, budžeta naudas plūsmas uzskaites un izpildes principi un saņemts ārējo auditoru un sadarbības partneru pozitīvs vērtējums par budžeta izpildes procesa kvalitāti, operatīvu uzskaiti, savlaicīgu un pietiekamu kontroli. | 1.1. Finanšu pārskatu atbilstība starptautisko un starptautisko publiskā sektora grāmatvedības standartu pamatnostādņiem (%). | 85 | 85 |
| | 1.2. Finanšu pārskatu atbilstība Eiropas Statistikas prakses kodeksa prasībām valsts statistiskās informācijas programmas ietvaros (% no uz Valsts kasi attiecināmiem Eiropas Statistikas prakses kodeksa prasību rādītājiem). | 90 | 100 ¹ |
| 2. Apzinātas Valsts kases klientu vēlmes un atbilstoši tām pilnveidoti sniegtie pakalpojumi. | 2. Apmierinātība ar saņemto pakalpojumu kvalitāti valsts budžeta izpildes jomā nav zemāka par 85 % (% no aptaujāto klientu skaita ²). | 85 | 91 |
| 3. Efektīvi un operatīvi nodrošināts valsts budžeta izpildes process. | 3. Visu nacionālajā valūtā (euro) iesniegto maksājumu rīkojumu izpilde e-vidē nodrošināta vienas darba dienas laikā neatkarīgi no maksājumu rīkojumu skaita un summas (gada vidējais rādītājs (%), kuru nosaka, attiecinot darba dienā no klientiem saņemtos maksājumus euro valūtā pret darba dienā izpildītajiem maksājumu rīkojumiem). | 100 | 100 |

1.5. Publisko pakalpojumu snieguma rādītāji privātpersonām valsts budžeta izpildē

Atbilstoši Ministru kabineta 04.07.2017. noteikumos Nr. 399 "Valsts pārvaldes pakalpojumu uzskaites, kvalitātes kontroles un sniegšanas kārtība" noteiktajam valsts budžeta izpildē Valsts kase sniedz divus valsts pārvaldes publiskos pakalpojumus privātpersonām³ – kontu apkalpošanu un maksājumu pakalpojumu.

Kontu apkalpošanas pakalpojuma ietvaros saņemti 1 242 privātpersonu pieteikumi (t.sk. 757 pakalpojuma pieteikumi saņemti elektroniski, 485 – papīra pieteikuma formā). Maksājuma pakalpojuma ietvaros saņemti un veikti 303 318 privātpersonu elektroniskie maksājumi. Pakalpojuma izpilde notikusi atbilstoši normatīvo aktu prasībām, pakalpojumu izpildes kavējumi nav bijuši un nav saņemtas klientu sūdzības.

¹ Mērķis ir sasniegts – ieviesta Valsts statistikas programmā ietvertu finanšu datu laikrindu publikācija atbilstoši Oficiālajai statistikas programmai, Eiropas Statistikas prakses kodeksam un Speciālajam datu izplatīšanas standartam. Atbilstoši Centrālās statistikas pārvaldes (CSP) pieprasījumam un norādījumiem Valsts kase 15.06.2018. iesniedza CSP aktualizēto pašnovērtējuma anketu, kurā visiem Eiropas Statistikas prakses kodeksa (ESPK) prasību rādītājiem atbilstība ir norādīta kā ieviesta (t.i., atbilstība 100 %). Rādītājs ir izpildīts, pārsniedzot tā plānoto vērtību (par 33,3%), kura tika noteikta ESPK ieviešanas sākotnējā periodā, attiecinot uz Valsts kasi primārās statistikas prasības.

² Saskaņā ar Valsts kases kvalitātes vadības sistēmu reglamentējošajos dokumentos noteikto klientu apmierinātības pētījumu veikšana ne retāk kā reizi trijos gados. Pēc nepieciešamības veic gan visaptverošas klientu aptaujas, gan aptaujas konkrēta pakalpojuma un klientu segmenta apmierinātības un vajadzību apzināšanai.

³ Privāto tiesību juridiska persona (biedrības, nodibinājumi, reliģiskās organizācijas, komercsabiedrības un citas privāto tiesību juridiskās personas, kam atvērts konts Valsts kase).

1. Valsts budžeta izpilde

1.6. Novērtējums par Valsts kases darbības stratēģijas 2017.-2019. gadam ieviešanu valsts budžeta izpildē

Valsts budžeta izpildes stratēģiskais mērķis: *Valsts kopbudžeta izpilde un uzraudzība, nodrošinot efektīvu un saimniecisku budžeta izpildi un Valsts kases sniegto pakalpojumu atbilstību labākajai finanšu vadības praksei 2017.-2019. gadam* plānotajā apjomā (izvirzītie uzdevumi/sasniedzamie rezultāti/rezultatīvie rādītāji) sasniegts.

Stratēģiskā mērķa sasniegšanu sekmēja:

- 1) stingra valsts fiskālā politika, finanšu sektora stabilitāte un valsts ekonomiskā izaugsme;
- 2) tehnoloģiju attīstība un to pielietošana finanšu pakalpojumu sfērā, procesu automatizācija, ePārvaldes ieviešana valstī un pāreja uz elektronisku dokumentu apriti valsts līmenī;
- 3) uzkrātā pieredze valsts finanšu resursu pārvaldībā un grāmatvedības uzskaitē;
- 4) pieejamais finansējuma apjoms funkciju nodrošināšanai un sniegto pakalpojumu attīstīšanai;
- 5) stabili, integrēti un droši valsts nozīmes informācijas tehnoloģiju risinājumi;
- 6) datu kvalitāte un ticamība, efektīva datu izmantošana;
- 7) pieredzējuši, zinoši, motivēti, izaugsme ieinteresēti darbinieki;
- 8) projektu vadības pieeja Valsts kases pakalpojumu attīstīšanai un darbības pilnveidei;
- 9) ievēroti klientu apkalpošanas un labas pārvaldības principi;
- 10) uzturētā kvalitātes, risku un informācijas drošības vadības sistēma efektīvai mērķu sasniegšanai;
- 11) pilnveidotā iestādes iekšējās kontroles sistēmu starptautisko un nacionālo sankciju un noziedzīgi iegūto līdzekļu legalizācijas un terorisma un proliferācijas finansēšanas novēršanas jomā, kontrolējot sniegtos finanšu pakalpojumus un uzraugot klientu un partneru saistības un darījumus.

Stratēģiskā mērķa sasniegšanu ietekmēja arī virkne kavējošu faktoru:

- 1) vairāku augstas prioritātes un sarežģītības uzdevumu un projektu vienlaicīga izpilde, ievērojama atkarība no sadarbības partneriem;
- 2) biznesa informācijas sistēmu analītiķu kompetences nepietiekamība;
- 3) valsts pārvaldes atbildības nekonkurētspēja ar privātajā sektorā maksātā darba samaksas līmeni, kas rada risku finanšu vadības, biznesa analītiķu un informācijas tehnoloģiju jomas profesionāļu piesaistei ilgstošam darbam Valsts kasē.

Paveiktais Valsts budžeta izpildes darbības virzienā noteikto stratēģisko uzdevumu, rezultātu un rezultatīvo rādītāju izpildei 2017.-2019. gadā:

- 1) Kopbudžeta plānošanā un izpildē piemērotas vienotas starptautisko finanšu institūciju prasībām atbilstošas klasifikācijas un organizēts operatīvs, efektīvs valsts budžeta izpildes process. Nodrošināti pasākumi finanšu pārskatu atbilstībai starptautisko un starptautisko publiskā sektora grāmatvedības standartu pamatnostādņem (pabeigšana – 2020. gadā). Kvalitatīvi izpildīta valsts statistiskās informācijas programma:
- lai nodrošinātu finanšu pārskatu augsta līmeņa atbilstību starptautisko un starptautisko publiskā sektora grāmatvedības standartu pamatnostādņem, Valsts kase realizēja prioritāro pasākumu *Finanšu uzskaites procesa standartizācijas valsts un pašvaldību iestādēs nodrošināšana (2015.-2020. gads) un projektu Latvijas publiskā sektora grāmatvedības uzskaites vadlīniju un ārējo normatīvo aktu izstrāde, mācību organizēšana un normatīvo aktu prasību ieviešana atbilstoši Valsts kases kompetencei (2015.-2020.)*, kuru ietvaros:
- izstrādāja normatīvo bāzi (Ministru kabineta noteikumi “Grāmatvedības uzskaites kārtība budžeta iestādēs” (13.02.2018., Nr. 87) un “Gada pārskata sagatavošanas kārtība” (19.06.2018., Nr. 344)) atbilstoši starptautisko publiskā sektora grāmatvedības standartu prasībām – precizēts gada pārskata apjoms, apliecinājums par gada pārskatā sniegtās informācijas patiesumu, finanšu pārskata posteņu strukturēta skaidrojuma forma, kā arī noteikta atbildība par iekšējās kontroles sistēmas ieviešanu un uzturēšanu;

- izstrādātas grāmatvedības uzskaites rokasgrāmatas un gada pārskata sagatavošanas vadlīnijas;
- organizēja ikgadējās mācības un seminārus valsts un pašvaldību finanšu jomas darbiniekiem par aktualitātēm grāmatvedības uzskaitē un gada pārskata sagatavošanā;
- noteica vienotas diskonta likmes 2019. gadam, izstrādāja un Valsts kases tīmekļa vietnē publicēja grāmatvedības uzskaites nodrošināšanai nepieciešamos kalkulatorus naudas plūsmu diskontēšanai, finanšu instrumentu amortizētās vērtības aprēķināšanai un prasību, saistību un citu posteņu pašreizējās vērtības noteikšanai, lai samazinātu administratīvo slogu un vienādotu budžeta iestāžu piemēroto metodoloģiju atbilstoši jaunajam normatīvajam regulējumam;
- izstrādāja *iekšējās kontroles sistēmas vadlīnijas* pašvaldībām vienotai izpratnei par iekšējās kontroles sistēmas pamatprincipiem, ieteikumiem iekšējās kontroles sistēmas novērtēšanai;
- nodrošināja Finanšu ministrijas daudzgadu projektā par uzkrāšanas principa ieviešanu nodokļu uzskaitē Valsts kases kompetences uzdevumu – normatīvo aktu izstrādi grāmatvedības uzskaites un pārskatu sagatavošanas jomā attiecībā uz Valsts ieņēmumu dienesta administrēto nodokļu, nodevu un citu maksājumu valsts budžetā uzrādīšanu finanšu un budžeta izpildes pārskatos – izpildi, kā arī nodrošināja budžeta izpildes procesu integrāciju ar vienoto nodokļu kontu;
- ieviesa Valsts statistikas programmā ietverto finanšu datu laikrindu publikāciju atbilstoši Oficiālajai statistikas programmai, Eiropas Statistikas prakses kodeksam un Speciālajam datu izplatīšanas standartam – Valsts kases mājas lapā sagatavotas publikācijas par centrālās valdības darījumiem un valdības pārādu cilvēklasāmā un mašīnlasāmā (SDMX-ML) formātā.

1. Valsts budžeta izpilde

2) Samazināts administratīvais slogs pakalpojumu saņemšanai un ar pakalpojumu administrēšanu saistītās izmaksas, nodrošinot kvalitatīvu Valsts kases pakalpojumu pieejamību neklātienē:

- Valsts kase efektīvizēja valsts budžeta izpildes procesu, optimizējot un vienkāršojot valsts budžeta asignējumu piešķiršanu, tādējādi būtiski mazinot administratīvo slogu visām valsts budžeta iestādēm, sniedzot iespēju efektīvāk izmantot administratīvos resursus valsts budžeta plānošanai un izpildes analīzei (pārejot uz asignējumu un dotācijas no vispārējiem ieņēmumiem piešķiršanu valsts budžeta iestādēm gada summas apmērā);
- Valsts kase kontrolēja sniegtos finanšu pakalpojumus, pilnveidojot iestādes iekšējās kontroles sistēmu starptautisko un nacionālo sankciju un noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma un proliferācijas finansēšanas novēršanas. Izvērtēti veicamie pasākumi privātpersonu (biedrību, nodibinājumu, komercsabiedrību u.c.) kontu skaita samazināšanai Valsts kasē, iesniedzot priekšlikumus grozījumiem Likumā par budžetu un finanšu vadību, lai samazinātu administratīvo slogu gan Valsts kasei, gan klientiem, kā arī lai mazinātu noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas risku Valsts kases ietvaros, kā arī valsts budžeta izdevumus kontu apkalpošanai, veicot grozījumus likuma 27. pantā par konta atvēršanu Valsts kasē, ierobežojot to subjektu loku, kuriem ir tiesības atvērt kontu Valsts kasē valsts budžeta līdzekļu saņemšanai un izdevumu veikšanai, izslēdzot nevalstiskās organizācijas (biedrības, nodibinājumus, reliģiskās organizācijas u.c.) un privātās kapitālsabiedrības. Grozījumi veicami pakāpeniski, sākot ar 2021. gadu. Ieviešot minēto normu, pakāpeniski samazinātos klientu-privātpersonu skaits, kuri saņem maksājumu pakalpojumus Valsts kasē;
- 2019. gada nogalē veiktās Valsts kases klientu aptaujas (lai noskaidrotu Valsts kases klientu apmierinātību ar Valsts kases sniegtajiem pakalpojumiem un viedokli par Valsts kases tēlu, komunikācijas kvalitāti, ātrumu un saprotamību) rezultāti norāda uz Valsts kases sniegto pakalpojumu augsto kvalitāti (91 % respondentu kopumā ir apmierināti ar Valsts kases sniegtajiem pakalpojumiem), pārsniedzot Valsts kases darbības stratēģijā izvirzīto rādītāju klientu apkalpošanas kvalitātes novērtēšanai (≥ 85).

3) Kvalitatīvu sniegto e-pakalpojumu nodrošināšanai un attīstīšanai laikā, kad būtiski pieaug informācijas drošības, kibernetiskumu un tehnoloģiskie riski, Valsts kase organizēja ārēju neatkarīgu Valsts kases informācijas tehnoloģiju risinājumu attīstības un uzturēšanas iespēju izvērtējumu, saskaņā ar kuru izstrādāta *Valsts kases informācijas tehnoloģiju stratēģija 2019.–2021. gadam*, kas nosaka jaunu informācijas sistēmu ieviešanas principus, datortīklu un tehnisko resursu infrastruktūras modernizāciju, personāla attīstības virzienus un pamatnostādnes, lai nodrošinātu iekšējiem un ārējiem lietotājiem ērti izmantojamus un drošus informācijas tehnoloģiju risinājumus.

Būtiskākie secinājumi jaunajam stratēģiskās plānošanas periodam (2020.–2022. gads) valsts budžeta izpildē:

- 1) veikto pasākumu kopums ļāvis Valsts kasei 2019. gadā sasniegt 85 % atbilstību starptautisko publiskā sektora grāmatvedības standartu prasībām (Valsts kases pašnovērtējums). Lai sasniegtu augstāku līmeni, nākamajā plānošanas periodā ieviešams uzkrāšanas princips nekustamā īpašuma nodokļa grāmatvedības uzskaitē un valstij jāuzsāk piemērot uzkrāšanas princips nodokļu uzskaitē;
- 2) paplašinot grāmatvedības uzskaites pakalpojuma sniegšanu valsts budžeta iestādēm, sekmējama valsts budžeta iestāžu atbalsta funkcijas centralizācija, virzoties uz integrētu budžeta plānošanas, izpildes un grāmatvedības uzskaites procesu, standartizētu vienotu uzskaites pamatprincipu un vienotu tehnisko risinājumu izmantošanu valstī;
- 3) sakarā ar to, ka SAP programmatūras ražotājs ir paziņojis par Valsts kases izmantotās SAP versijas (uz kuras pamata izveidota Vienotā valsts budžeta plānošanas un izpildes informācijas sistēma) uzturēšanas atbalsta (jauninājumu izstrādes, problēmu novēršanas) pārtraukšanu 2025. gada beigās, turpināma pakāpeniska SAP versiju pāreja uz jaunāko sistēmas versiju – S/4HANA;

- 4) lai nodrošinātu elektronisko pakalpojumu atbilstību mūsdienu pieejamības un lietojamības prasībām, jāievieš vienots elektronisko pakalpojumu portāls un jāredizainē esošie e-pakalpojumi, balstoties uz vienotu dizaina sistēmas elementu izmantošanu, kā arī e-pakalpojumu elektronizācijas pakāpes paaugstināšanai jāievieš strukturētas pieteikumu formas pakalpojumu pieprasīšanai un administrēšanai;
- 5) izmantojot kvalitatīvu informāciju par valsts budžeta izpildi gan pēc naudas plūsmas, gan pēc uzkrāšanas principa un atbalstot Latvijas *Ceturto nacionālo atvērtās pārvaldības rīcības plānu 2020.–2021. gadam* par atvērto datu iniciatīvu, vidējā termiņā izvērtējamas Valsts kasē uzkrāto datu publiskošanas plašināšanas iespējas, lai veicinātu uz datiem balstītu lēmumu pieņemšanu;
- 6) pārejot uz vienoto nodokļu kontu, pārskatāms valsts budžeta ieņēmumu ieskaitīšanas process Valsts kases kontos;
- 7) jāturpina pilnveidot iestādes iekšējās kontroles sistēmu starptautisko un nacionālo sankciju un noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma un proliferācijas finansēšanas novēršanas jomā valsts finanšu reputācijas uzturēšanai, t.sk. identificējot un pārvaldot riskus, kas saistīti ar finanšu noziegumiem.

2. Valsts parāda un naudas līdzekļu vadība

2.1. Darbības principi un attīstības virzieni

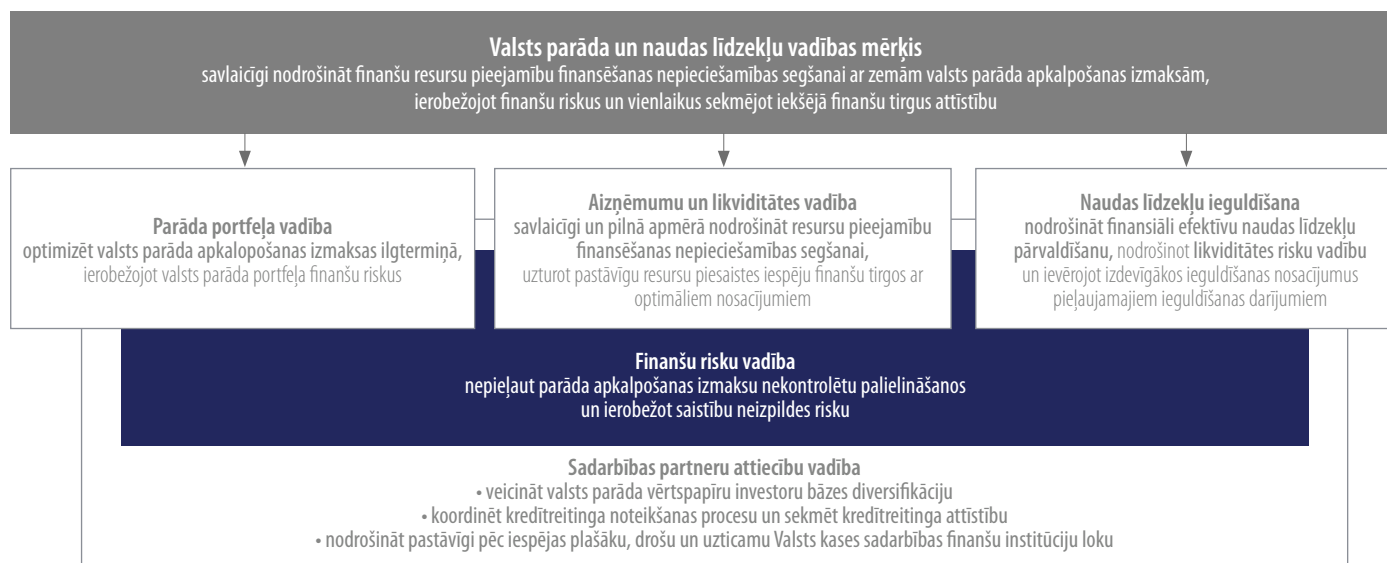
Valsts kases darbību valsts parāda un naudas līdzekļu vadības jomā 2019. gadā noteica finanšu ministra apstiprinātā Valsts parāda un naudas līdzekļu vadības stratēģija (sk. 5. attēlu).

5. attēls. Valsts parāda un naudas līdzekļu vadības stratēģija

Valsts parāda un naudas līdzekļu vadības jomā Valsts kase veic pasākumus saskaņā ar šādām prioritātēm:

- 1) nodrošināt aizņemšanos starptautiskajos finanšu tirgos ar publiskajām vidēja termiņa un ilgtermiņa valsts parāda vērtspapīru emisijām, saglabājot elastību attiecībā uz aizņēmumu veikšanas laika un instrumentu izvēli, lai nodrošinātu aizņemšanos ar labvēlīgiem nosacījumiem;

- 2) veicināt iekšējā finanšu tirgus attīstību un valsts parāda vērtspapīru likviditāti, nodrošinot atbilstošas ieguldījumu iespējas (pastāvīgu un regulāru valsts vērtspapīru, t.sk. krājobligāciju, piedāvājumu) iekšējā finanšu tirgus dalībniekiem, lai pilnvērtīgāk izmantotu aizņemšanās iekšējā finanšu tirgū potenciālu un sekmētu iekšējā finanšu tirgus funkcionēšanu;
- 3) nodrošināt valsts vērtspapīru investoru loka diversifikāciju un paplašināšanu, īstenojot regulāru, pastāvīgu dialogu un ilgtermiņa darbu ar investoru sabiedrību un sadarbības partneriem, veicinot dažādu pasaules reģionu investoru aktīvu dalību un konkurenci valsts ārējā aizņēmuma vērtspapīru sākotnējā izvietojumā;
- 4) aktīvi komunicēt ar kredītreitingu aģentūrām un kredītreitinga noteikšanas procesā nodrošināt vienota un saskaņota viedokļa sniegšanu par situāciju Latvijā, lai labvēlīgi ietekmētu Latvijas kredītreitinga virzību;
- 5) uzturēt un attīstīt ilgtermiņa sadarbību ar esošajiem un jauniem sadarbības partneriem, nodrošinot finanšu darījumu slēgšanai pastāvīgi pieejamu partneru loku, kā arī paplašināt valsts parāda un naudas līdzekļu vadībā izmantojamo finanšu instrumentu klāstu.

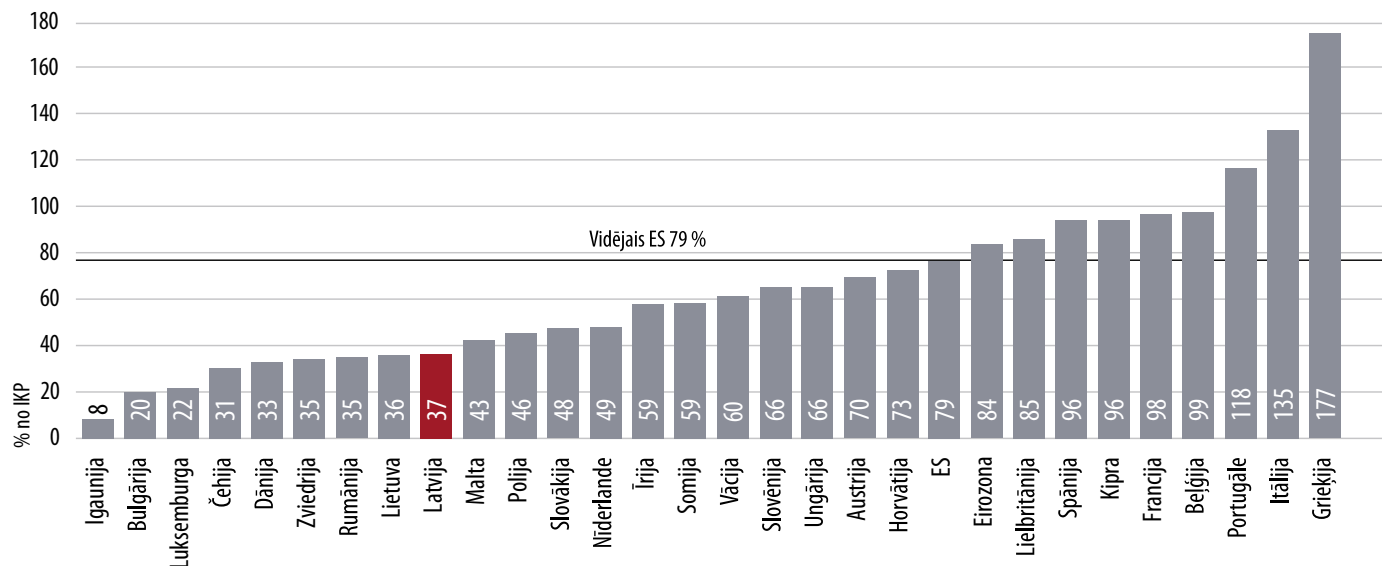


2. Valsts parāda un naudas līdzekļu vadība

2.2. Valsts parāda struktūra, rādītāji un izmaiņas

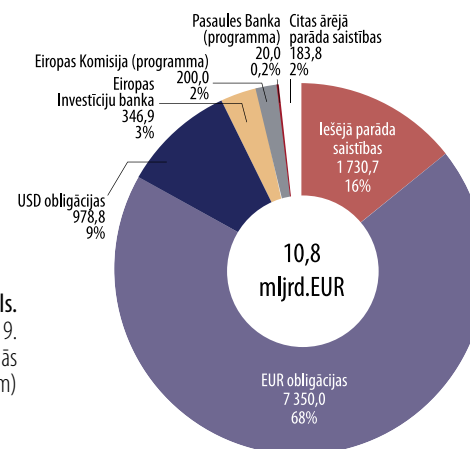
Latvijas vispārējās valdības parāds, kuru veido valsts un pašvaldību struktūru konsolidētais parāds, 2019. gada beigās veidoja 36,9 % no IKP. Latvijas vispārējās valdības parāds joprojām ir viens no zemākajiem ES dalībvalstu vidū, kā arī tā līmenis ir krietni zem ES dalībvalstu vidējā rādītāja (sk. 6. attēlu).

Vispārējās valdības parāda līmeni galvenokārt ietekmē valsts parāds⁵, kas 2019. gada beigās saskaņā ar Valsts kases operatīvajiem datiem veidoja 10,8 mljrd. *euro* nominālvērtībā (sk. 7. attēlu), kopš 2018. gada beigām pieaugot par 0,6 mljrd. *euro*. 2019. gada februārī Valsts kase dzēsa iekšējā aizņēmuma obligācijas 229,8 milj. *euro* apmērā un aprīlī atmaksāja Eiropas Komisijas aizdevumu 500 milj. *euro* apmērā, izmantojot 2018. gadā un 2019. gadā februārī starptautiskajos finanšu tirgos emitēto eiroobligāciju resursus. 2019. gadā februārī un maijā Valsts kase emitēja eiroobligāciju par kopējo summu 1,0 mljrd. *euro*, nodrošinot resursus gan 2019., gan 2020. gada finansēšanas vajadzībām, t.sk. 2020. gada janvārī dzēšot ASV dolāru obligācijas. Iekšējā finanšu tirgū 2019. gadā Valsts kase emitēja obligācijas 422,0 milj. *euro* apmērā.



6. attēls.

Vispārējās valdības parāds 2019. gada beigās (% no IKP) pēc EKS 2010 metodoloģijas⁴ (Avots: EUROSTAT)



7. attēls.

Valsts parāda struktūra nominālvērtībā uz 31.12.2019. (milj. EUR un % no kopējā apjoma, pēc nacionālās metodoloģijas, bez atvasinātajiem finanšu instrumentiem)

⁴ Vispārējās valdības parādu novērtē pēc vienotas Eiropas kontu sistēmas metodoloģijas (EKS 2010) visām ES dalībvalstīm un tajā ietilpst valsts un pašvaldību konsolidētais parāds, vispārējās valdības sektorā klasificēto uzņēmumu parāds u.c. saistības atbilstoši EKS 2010 metodoloģijas prasībām.

⁵ Valsts parādu pēc nacionālās metodoloģijas veido valsts struktūru parāds, kurā ietilpst valsts emitētie parāda vērtspapīri, aizņēmumi, krājobligācijas, Valsts kasē izvietotie klientu noguldījumi un noreķinu kontu atlikumi.

2. Valsts parāda un naudas līdzekļu vadība

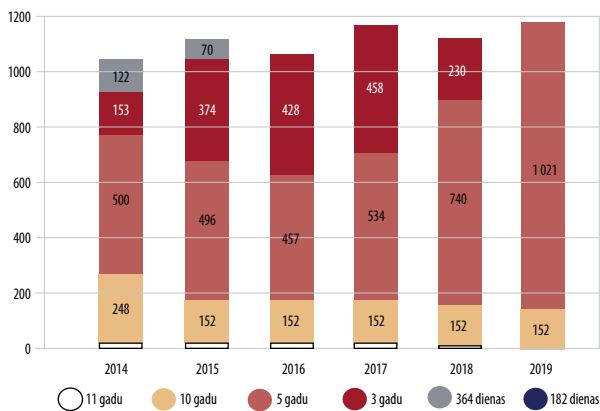
2.3. Valsts aizņēmumu vadība

2.3.1. Aizņemšanās iekšējā finanšu tirgū

Valsts iekšējā parāda būtiskāko daļu 2019. gada beigās veidoja Valsts kases emitētie iekšējā aizņēmuma vērtspapīri, kurus galvenokārt iegādājās iekšējā finanšu tirgus investori (kreditīstādes, pensiju fondi, apdrošināšanas sabiedrības u.c.). Kopējais Latvijas valsts iekšējā aizņēmuma vērtspapīru apjoms apgrozībā 2019. gada beigās bija 1,172 mljrd. *euro* – par 46 mlj. *euro* lielāks nekā gadu iepriekš (sk. 8. attēlu). Ņemot vērā labvēlīgo tirgus situāciju, Latvijas iekšējā aizņēmuma vērtspapīru izsolēs fiksētas zemas procentu likmes.

8. attēls.

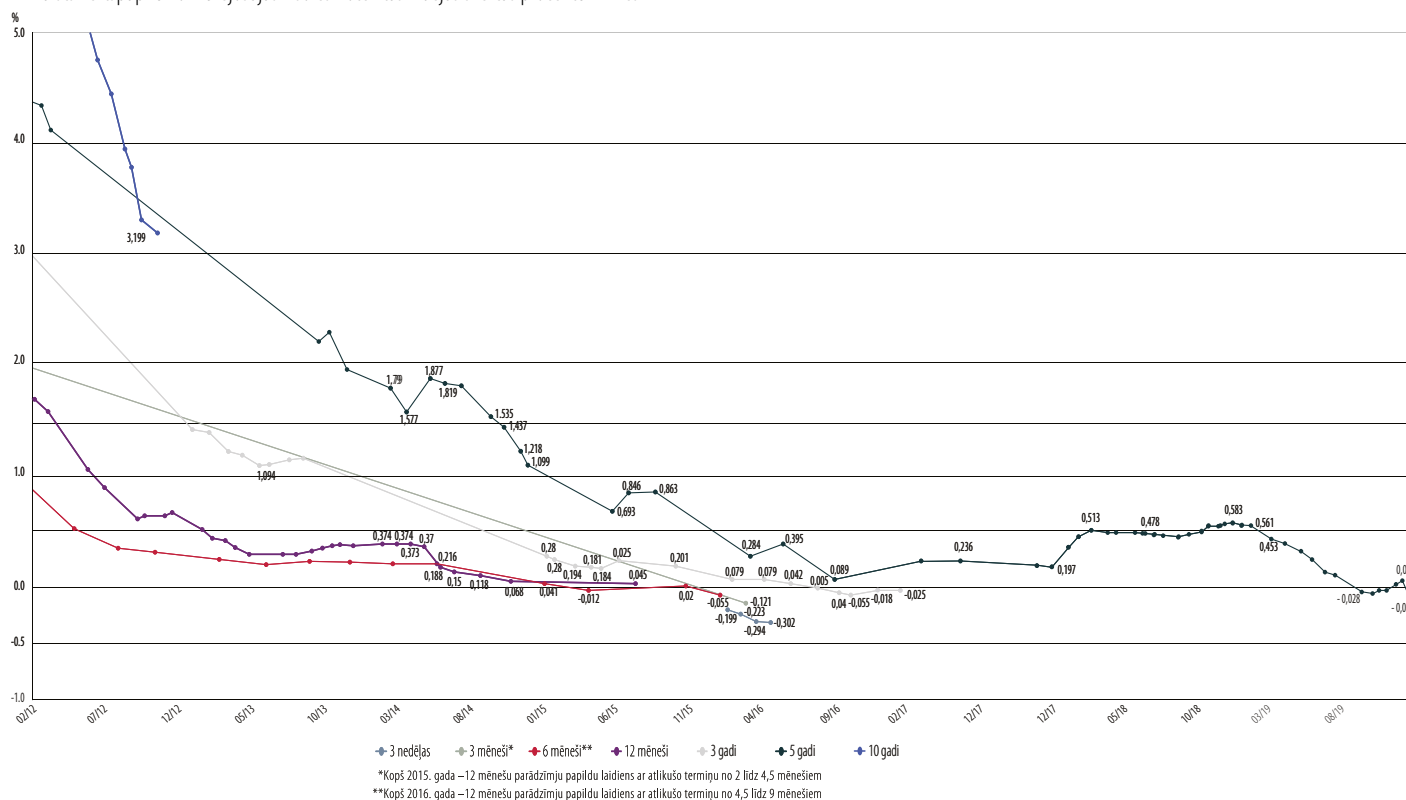
Valsts iekšējā aizņēmuma vērtspapīri apgrozībā pēc sākotnējā termiņa 2015.–2019. gada beigās, mlj. EUR



2019. gada bruto emisijas apjoms iekšējā tirgū bija 422 mlj. *euro* un Valsts kase dzēsa valsts vērtspapīrus 376 mlj. *euro* apmērā. 2019. gada sākumā tika turpināta 2018. gada novembrī uzsāktā piecu gadu obligāciju programma, kuras apjoms apgrozībā sasniedza 250 mlj. *euro* pēc nomināla, bet 2019. gada jūlijā uzsāka viena jauna piecu gadu obligāciju programma, kurai fiksēts kupons 0,000 % līmenī. Uz gada beigām jaunā piecu gadu obligāciju programma veidoja 232 mlj. *euro* apgrozībā pēc nomināla un to plānots turpināt arī 2020. gadā. Likvidā apjoma vērtspapīru programmas apgrozībā sekmē vērtspapīru apgrozību otrreizējā tirgū, kas savukārt pozitīvi ietekmē vērtspapīru izcenošanu sākotnējā tirgū.

9. attēls.

Valsts vērtspapīru konkurējošajās izsolēs noteiktās vidējās svērtās procentu likmes



Pieprasījums pēc Latvijas valsts iekšējā aizņēmuma vērtspapīriem 2019. gadā saglabājās augsts, tādējādi investoru konkurence (ko raksturo pieprasījuma/ pārdotā apjoma attiecība) visās izsolēs nodrošināja resursu piesaisti ar finansiāli izdevīgiem nosacījumiem. Vidēji kopējais pieprasījums konkurējošās daudzscenu izsolēs 2019. gadā 4,4 reizes pārsniedza piedāvājumu.

Vērtspapīru likmes izsolēs saglabājās vēsturiski zemākajos līmeņos, bet gada beigās mēreni pieauga, atspoguļojot vispārējās finanšu tirgus likmju tendences 2019. gadā. Likmju saglabāšanās zemajos līmeņos skaidrojama ne vien ar vispārējām finanšu tirgus tendencēm, bet arī ar primāro dīleru aktīvu dalību izsolēs un Latvijas kredītiestāžu augsto likviditāti.

2. Valsts parāda un naudas līdzekļu vadība

2.3.1.1. Primāro dīleru sistēma

Primāro dīleru sistēmas mērķis ir sekmēt valsts vērtspapīru tirgus attīstību un aktivitāti, veicinot jaunu aizņemšanās instrumentu veidošanos, investoru bāzes paplašināšanos, likvidāku un investoriem pievilcīgāku valsts vērtspapīru tirgu, kā arī valsts parāda pārfinansēšanas riska samazināšanu. Primāro dīleru sistēmas ietvaros valsts vērtspapīru izsolēs var piedalīties kredītiestādes, kurām ir noslēgts primārā dīlera līgums ar Valsts kasi. Primārie dīleri tiek izvēlēti, izvērtējot kredītiestāžu darbību valsts vērtspapīru tirgū un aktivitāti finanšu darījumos ar Valsts kasi parāda un aktīvu darbības ietvaros. Šobrīd primāro dīleru grupā ir šādas kredītiestādes: AS „Citadele banka”, „Luminor Bank” AB, AS „SEB bankas” un AS „Swedbank”.

Valsts kase regulāri komunicē ar primārajiem dīleriem par situāciju finanšu tirgū, izsoļu plāniem un rezultātiem, kā arī valsts vērtspapīru otrreizējā tirgus jautājumiem. 2019.gadā, ņemot vērā lielākus aizņemšanās apjomus iekšējā tirgū, arī primāro dīleru kopējais tirdzniecības apgrozījums ar valsts vērtspapīriem otrreizējā tirgū uzrādīja palielināšanās tendences.

2.3.1.2. Krājobligācijas

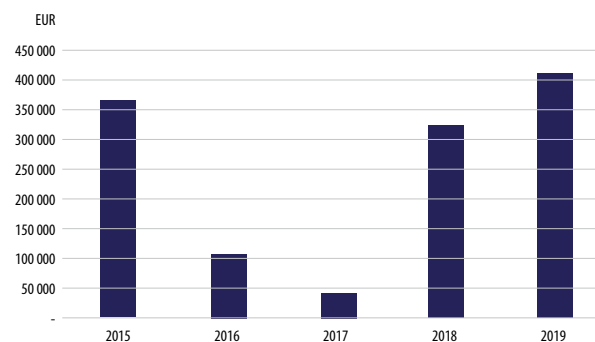
Valsts kase turpina uzturēt krājobligāciju piedāvājumu (tīmekļa vietnē www.krajobligacijas.lv un valsts AS „Latvijas Pasts” nodaļās). Krājobligāciju mērķis ir nodrošināt privātpersonām ērtu un drošu ieguldīšanas iespēju klasiskos un drošos finanšu instrumentos, veicinot iedzīvotāju uzticību finanšu tirgum un skaidras naudas uzkrājumu efektīvu ieguldīšanu, vairojot iedzīvotāju praktisko investīciju pieredzi.

2019.gadā iedzīvotājiem piedāvātas sešu un 12 mēnešu, kā arī piecu un 10 gadu krājobligācijas. Visu termiņu krājobligāciju piedāvājuma uzturēšana ir nepieciešama, lai mainīgajos finanšu tirgos apstākļos saglabātu izvēles iespējas ieguldītājiem attiecībā uz termiņu un ienesīgumu.

Kopš krājobligāciju ieviešanas iedzīvotāji galvenokārt izvēlējušies ilgtermiņa ieguldījumus, un 2019. gadā 10 gadu krājobligācijas veidoja 94 % no to apjoma. 2019. gada beigās iedzīvotāju īpašumā bija krājobligācijas 5,275 milj. euro vērtībā. Salīdzinot ar iepriekšējo gadu, apgrozībā esošo krājobligāciju apjoms nav būtiski mainījies.

10. attēls.

Emitētais krājobligāciju apjoms 2015. – 2019. gadā (nominālvērtība)



2.3.1.3. Bezprocentu obligācijas

Valsts kase turpina nodrošināt 2015. gadā uzsāktu bezprocentu obligāciju emisijas. Šādu vērtspapīru emisiju paredz Imigrācijas likuma 23. panta pirmās daļas 31. punkts, kurā noteikts, ka ārzemnieks drīkst pieprasīt uzturēšanās atļauju Latvijas Republikā uz laiku līdz pieciem gadiem, ja viņš iegādājies īpašam mērķim noteiktus bezprocentu valsts vērtspapīrus par nominālvērtību 250 tūkst. euro un samaksā valsts budžetā 38 000 euro. 2019. gadā notika trīs bezprocentu obligāciju emisijas, un gada beigās kopējais emitēto bezprocentu obligāciju apjoms pēc nominālvērtības sasniedz 10,25 milj. euro.

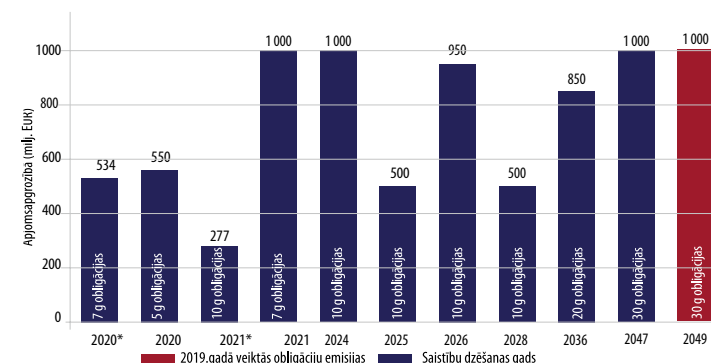
2.3.2. Aizņemšanās starptautiskajos finanšu tirgos

Globālo tirgu nenoteiktības vai strauji mainīgas situācijas apstākļos aizņemšanās brīdi emitentiem lielā mērā nosaka atsevišķu izdevīgāko brīžu izmantošana, kad finanšu tirgi ir stabili un investoru noskaņojums kļūst labvēlīgs jaunām investīcijām, īpaši gara termiņa valsts vērtspapīru iegādei. Valsts kases darbība ārejo aizņēmumu vadības jomā pēdējos gados ir vērstā tieši uz šādu izdevīgu aizņemšanās brīžu izmantošanu, jo tas ļauj sasniegt aizņemšanās stratēģijas galveno mērķi – panākt valsts parāda apkalpošanas izdevumu samazinājumu vidējā termiņā, nodrošinot aizņemšanos starptautiskajos finanšu tirgos ar iespējami izdevīgiem nosacījumiem.

Aizņēmumiem starptautiskajos finanšu tirgos Valsts kase izmanto ārejo valsts vērtspapīru dokumentācijas juridisko ietvaru GMTN (Global Medium Term Note programme), kas ļauj Valsts kasei operatīvi izmantot labvēlīgu situāciju starptautiskajos finanšu tirgos, kā arī emitēt valsts vērtspapīrus dažādās valūtās. GMTN ietvars paredz arī iespēju emitēt valsts vērtspapīrus, ja investors uzrunā Valsts kasi un izsaka aizdevuma piedāvājumu, ievērojot programmas juridiskos nosacījumus.

11. attēls.

Apgrozībā esošās starptautiskajos finanšu tirgos emitētās obligācijas



* ASV dolāros emitētās obligācijas (fiksētais saistību apjoms EUR ekvivalentā pēc atvasinātajiem finanšu instrumentiem)

2. Valsts parāda un naudas līdzekļu vadība

Valsts stabilais "A" reitings grupas kredītreitings, investoru augstais novērtējums un pārliecība par Latvijas attīstību ilgtermiņā, kā arī *euro* bāzes likmju un eirozonas valstu vērtspapīru kredītriska uzcelojuma saglabāšanās zemos līmeņos, pateicoties Eiropas Centrālās bankas īstenotajai stimulējošajai monetārajai politikai, 2019. gadā nodrošināja iespēju veikt resursu piesaisti starptautiskajos finanšu tirgos ar labvēlīgiem nosacījumiem.

Valsts kasei emitējot eiroobligācijas 1 mljrd. *euro* apmērā, sekmīgi īstenots ārējās aizņemšanās plāns 2019. gadam, tādējādi pārfinansējot iepriekš uzņemtas valsts parāda saistības ar zemām procentu likmēm un nodrošinot ievērojamu valsts budžeta līdzekļu ietaupījumu valsts parāda apkalpošanai ilgtermiņā, tai skaitā 2020. gadā samazinot procentu izdevumus par 30 milj. *euro*, salīdzinot ar iepriekš plānoto. Vienlaicīgi ar emisijām palielināta šo vērtspapīru likviditāte, t.i., piedzīvis gan izstāvošais apjoms apgrozībā, gan sekmēta aktīvāka tirdzniecība otrreizējā tirgū (sk. 2. tabulu).

2. tabula.

2019. gadā emitēto eiroobligāciju starptautiskajos finanšu tirgos raksturlielumi

| | Jaunu 30 gadu eiroobligāciju emisija | 30 gadu eiroobligāciju papildu laidieni |
|---------------------------------|--------------------------------------|---|
| Dzēšanas termiņš | 19.02.2049. | 19.02.2049. |
| Apjoms | 700 milj. EUR (12.02.2019.) | 700 milj. EUR (12.02.2019.) |
| KOPĀ : 1 mljrd. EUR | | |
| Fiksētā ienākuma likme (kuponš) | 1,875 % | 1,875 %* (fiksēta 12.02.2019.) |
| Ienesīgums | 1,929 % | 1,764 % |

2.3.3. Sadarbības partneru attiecību vadība

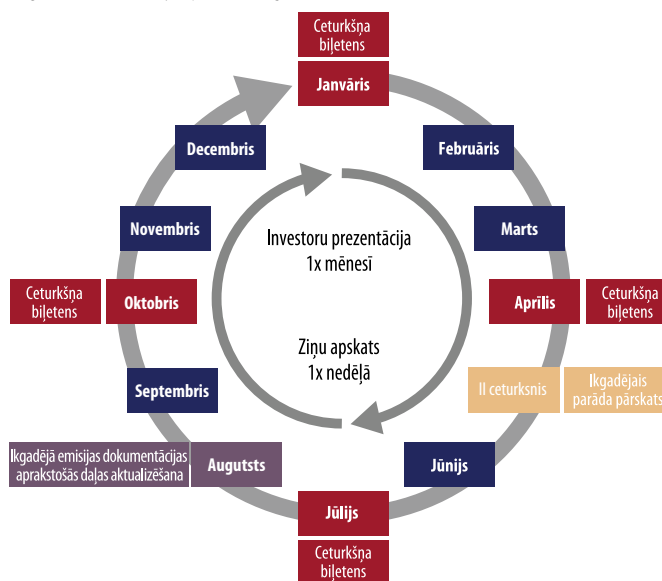
Sadarbības finanšu institūciju attiecību vadības mērķis ir nodrošināt pastāvīgi pēc iespējas plašāku, drošu un uzticamu Valsts kases sadarbības finanšu institūciju loku, kas nodrošinātu konkurētspējīgus nosacījumus finanšu darījumu veikšanai.

Gan Latvijas delegācijas sastāvā Pasaules Bankas un Starptautiskā Valūtas fonda ikgadējās konferences laikā, gan organizējot tikšanās klātienē, t.sk. dažādās konferencēs un semināros, Valsts kases pārstāvji tiek ar valsts parāda vērtspapīru investoriem, starptautisko investīciju banku un kredītreitingu aģentūru pārstāvjiem un sniedz aktuālāko informāciju par situāciju Latvijas ekonomikā, finanšu tirgū, valsts finansēs, kā arī valsts aizņemšanās stratēģiju, tādējādi nodrošināt informācijas izplatīšanu un skaidrošanu arī investoru sabiedrībai, kas lemj par ieguldījumiem valsts vērtspapīros.

Valsts kase organizē arī regulāru analītisku materiālu sagatavošanu un operatīvu informācijas nodrošināšanu sadarbības partneriem, realizējot mērķtiecīgu un strukturētu komunikācijas pasākumu kopumu, kas ļauj sasniegt Valsts kases darbības stratēģijā noteikto uzdevumu parāda vērtspapīru investoru bāzes diversificēšanai.

12. attēls.

Regulāro komunikācijas pasākumu gada cikls



2.3.4. Latvijas Republikas kredītreitings

Kredītreitings valstij ir būtisks nosacījums aizņemšanās darījumu organizēšanā un nozīmīgs faktors finanšu līdzekļu pieejamībai, jo tas ietekmē aizņemto resursu cenu. Valsts parāda vadības ietvaros Latvijas Republikas kredītreitings noteikšanai Valsts kase organizē trīs lielāko starptautisko kredītreitings aģentūru – *Fitch Ratings*, *S&P Global* un *Moody's Investors Services*, kā arī Japānas kredītreitings aģentūras *R&I* analītiķu vizītes Latvijā, un nodrošina tām regulāru, vispusīgu un situācijai atbilstošu informāciju par Latviju, lai veicinātu kredītreitings aģentūru lēmumu pieņemšanu par Latvijas Republikas kredītreitings pozitīvu attīstību. Pamatojoties uz pieejamo informāciju, t.sk. valsts kredītreitings, investoru novērtē investīciju iespējas Latvijā, piemēram, valsts vērtspapīros. Kredītreitings aģentūras ne tikai katru gadu pārskata Latvijas Republikas kredītreitings un tā nākotnes prognozi (*outlook*), bet arī piešķir kredītreitings valsts emitētajiem vērtspapīriem. Valsts kases vadītā starpinstitūciju darba grupa reizi gadā informē Ministru kabinetu par Latvijas Republikas kredītreitings un faktoriem, kas to ietekmē, kā arī par priekšlikumiem kredītreitings uzlabošanai.

2019. gada beigās Latvijas kredītreitings ilgtermiņa saistībām ārvalstu valūtā bija "A3" (ar stabili nākotnes novērtējumu), ko noteica *Moody's Investors Services*, "A-" (ar stabili nākotnes novērtējumu), ko noteica *Fitch Ratings*, "A" (ar stabili nākotnes novērtējumu), ko noteica *S&P Global* un "A" (ar stabili nākotnes novērtējumu), kuru 2019. gada decembrī no "A-" līmeņa paaugstināja Japānas kredītreitings aģentūra *R&I*.

Arī 2019. gadā Latvijas valsts kredītreitings stabili saglabājās "A" kredītreitings grupā: saņemti septiņi kredītreitings ziņojumi par kredītreitings saglabāšanu esošajā līmenī un viens ziņojums par kredītreitings paaugstinājumu. Aģentūras publicējušas arī astoņus komentārus (publikācijas) par Latvijas kredītreitings novērtējumu.

Valsts kases darbība 2019. gadā

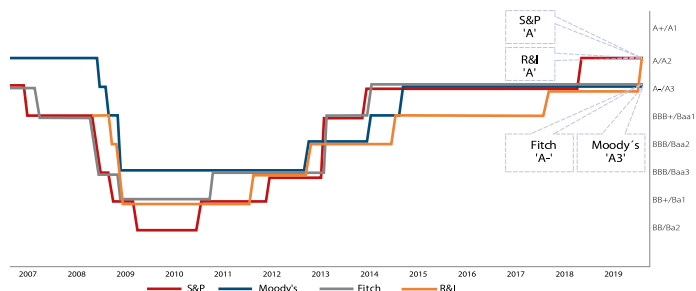
2. Valsts parāda un naudas līdzekļu vadība

Atbilstoši kredītreitingu novērtējumam Latvija novērtēta kā labas kvalitātes un uzticams emitents, kas veicina aizņemšanos ar labvēlīgiem nosacījumiem. Latvijas kredītreitingu "A" grupā stabili uztur:

- 1) valdības īstenotie pasākumi noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas, terorisma un proliferācijas finansēšanas novēršanā;
- 2) stabila ekonomikas izaugsme un izaugsmes prognozes;
- 3) valdības īstenotā fiskālā politika;
- 4) zema vispārējās valdības parāda līmenis;
- 5) sekmīgi īstenota valsts finanšu un institucionālā pārvaldība.

13. attēls.

Latvijas Republikas kredītreitinga attīstība



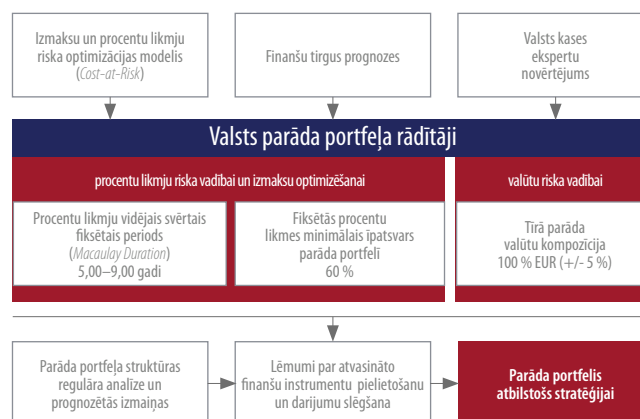
2.4. Valsts parāda portfeļa vadība

Valsts parāda portfeļa vadības mērķis ir optimizēt valsts parāda apkalpošanas izmaksas ilgtermiņā, ierobežojot valsts parāda portfeļa finanšu riskus. Valsts kase regulāri izvērtē parāda portfeļa struktūras parametrus, kā arī nepieciešamību šo rādītāju izmaiņām. Balstoties uz Valsts kases ekspertu novērtējumu, finanšu tirgus prognozēm, kā arī izmaksu un procentu likmju riska modelēšanas rezultātiem, tiek noteiktas procentu

likmju vidējā svērtā fiksētā perioda un fiksēto likmju īpatsvara rādītāju vērtības, kas nodrošina optimālo izmaksu un procentu likmju riska līdzsvaru (sk. 14. attēlu). Savukārt valūtu riska vadībai, ņemot vērā finanšu tirgus prognozes un Valsts kases ekspertu novērtējumu, tiek noteikta un uzraudzīta optimālā tirā parāda valūtu kompozīcija, kas ļauj ievērot aktīvu un saistību ārvalstu valūtās līdzsvaru un tādējādi izvairīties no valūtu kursu svārstību ietekmes.

14. attēls.

Valsts parāda portfeļa vadības pamatprincipi



2019. gadā ievēroti visi Valsts parāda vadības stratēģijā noteiktie parāda struktūras rādītāji (sk. 3. tabulu).

3. tabula.

Valsts parāda struktūras rādītāju atbilstība Valsts parāda un naudas līdzekļu vadības stratēģijā noteiktajiem valsts parāda portfeļa struktūras rādītājiem

| Rādītāji | Faktiskie parāda struktūras rādītāji 31.12.2018. | | Faktiskie parāda struktūras rādītāji 31.12.2019. | | Stratēģijā noteiktie parāda struktūras rādītāji | |
|---|--|------------|--|------------|---|------------|
| Iekšējā aizņēmuma vērtspapīru apjoms ⁶ gada beigās | 1 126,08 milj. EUR | | 1 172,24 milj. EUR | | ne mazāk kā apjoms iepriekšējā gada beigās ⁷ | |
| Dzēšanas profils (%) no valsts parāda portfeļa | ≤ 1 gadu | ≤ 3 gadiem | ≤ 1 gadu | ≤ 3 gadiem | ≤ 1 gadu | ≤ 3 gadiem |
| | 13,4 % | 40,5 % | 17,1 % | 33,5 % | ≤ 25 % | ≤ 50 % |
| Fiksētās procentu likmes ⁸ minimālais īpatsvars valsts parāda portfeli | 90,1 % | | 86,2 % | | ≥ 60 % | |
| Procentu likmju vidējais svērtais fiksētais periods gados | 6,49 | | 7,61 | | 5,0 – 9,0 | |
| Tirā parāda valūtu kompozīcija | EUR 100,07 % | | EUR 100,08 % | | EUR 100 % (+/- 5 %) | |

⁶ Apgrozībā esošo vērtspapīru, kas emitēti pēc Latvijas likumdošanu, apjoms.

⁷ Pieļaujama atkāpe, veicot negatīvas neto emisijas kārtējā gada ietvaros, ja tā attiecīgajā apmērā tiek kompensēta, plānojot nākamā gada aizņemšanās apjomus iekšējā tirgū.

⁸ Valsts parāds ar fiksētu procentu likmi ar atlikušo dzēšanas termiņu, kas ir ilgāks par vienu gadu.

Valsts kases darbība 2019. gadā

2. Valsts parāda un naudas līdzekļu vadība

2.5. Naudas līdzekļu vadība

Naudas līdzekļu vadību 2019. gadā Valsts kase nodrošināja atbilstoši *Valsts parāda un naudas līdzekļu vadības stratēģijai*, veicot drošu un finansiāli efektīvu naudas līdzekļu ieguldīšanu ar iespējami izdevīgiem nosacījumiem. Naudas līdzekļu ieguldīšana un likviditātes vadība 2019. gadā nodrošināta negatīvu īstermiņa *euro* procentu likmju apstākļos, jo Eiropas Centrālā banka turpināja negatīvas likmes (mīnus 0,40 %, no 12. septembra – mīnus 0,50 %) piemērošanu Eirosistēmas noguldījumu iespējām.

Uz laiku brīvos naudas līdzekļus 2019. gadā Valsts kase izvietoja Latvijas un ārvalstu kredītiestādēs un ieguldīja fiksēta ienākuma parāda vērtspapīros. Naudas līdzekļu ieguldīšanas darījumos finanšu riski ierobežoti saskaņā ar darījumu partneriem noteiktajiem sadarbības limitiem, nodrošinot naudas līdzekļu ieguldījumu portfļa diversifikāciju.

Naudas līdzekļu vadībā ieguldīšanas ietvaros 2019. gada 29. maijā Valsts kase konkurējošā daudzscenu izsolē daļēji (6,0 milj. *euro* apjomā pēc nominālvērtības) atpīrka un pirms termiņa dzēsa iekšējā aizņēmuma vērtspapīrus ar dzēšanas termiņu 2019. gada 21. novembrī (ar fiksētu ienākuma likmi jeb kuponu 1,875 %), nodrošinot valsts budžeta līdzekļu ietaupījumu parāda apkalpošanai un par naudas līdzekļu izvietojumu līdz plānotajam dzēšanas termiņam.

2.6. Valsts kases darbības stratēģijā noteikto darbības rezultātu rezultātīvie rādītāji valstsparāda un naudas līdzekļu vadībā

4. tabula.

Darbības rezultātu rezultātīvie rādītāji valsts parāda un naudas līdzekļu vadībā

| Rezultāta formulējums | Rezultatīvais rādītājs | Rezultatīva rādītāja skaitliskās vērtības 2019.gadā | |
|---|---|---|--------------------|
| | | Plānotais | Izpilde |
| 1. Nodrošināta finanšu resursu pieejamība finansēšanas nepieciešamības segšanai ar zemām parāda apkalpošanas izmaksām ilgtermiņā, ierobežojot finanšu riskus. | 1.1. Latvijas vispārējās valdības parāda netiešā procentu likme ⁹ nepārsniedz līdzīga un vienu pakāpi augstāka kredītreitings eirozonas valstu vidējo rādītāju attiecīgajā gadā (Latvijas rādītāja minimālā pozitīvā novirze no eirozonas vidējā rādītāja, bāzes punktos). | 0 | -37 ¹⁰ |
| | 1.2. Kārtējā gadā veikto procentu izdevumu attiecība pret iepriekšējā gada valsts parāda apjomu ¹² nepārsniedz iepriekšējā gada attiecīgo rādītāju vairāk par 30 bāzes punktiem (novirze no iepriekšējā gada rādītāja bāzes punktos). ¹³ | 30 | 14 |
| | 1.3. Likviditātes finansējums ¹³ nav zemāks par likviditātes rezervi (gada vidējais rādītājs (%), kuru nosaka, attiecino katru mēneša likviditātes finansējuma apjomu pret attiecīgā mēneša likviditātes rezervi ¹⁴). | 100 | 363 ¹⁵ |
| 2. Uzturēts valsts vērtspapīru piedāvājums iekšējā finanšu tirgus dalībniekiem. | 2. Iekšējā aizņēmuma vērtspapīru apjoms ¹⁶ apgriezībā attiecīgā gada beigās nav mazāks par apjomu gada sākumā (minimālā starpība starp vērtspapīru apgriezībā esošo apjomu gada beigās un gada sākumā, milj. EUR). ¹⁷ | 0 | 46,2 ¹⁸ |

⁹ Saskaņā ar Stabilitātes programmas metodoloģiju rādītāju nosaka, dalot kārtējā gada attiecīgās valsts vispārējās valdības parāda procentu izdevumus ar iepriekšējā gada vispārējās valdības parāda apjomu (izmantojot EUROSTAT datus pēc EKS 2010 metodoloģijas).

¹⁰ Latvijas vispārējās valdības parāda netiešā procentu likme 2019.gadā bija 1,9%, kas ir par 3,7 p.p. zemāka par līdzīga un vienu pakāpi augstāka kredītreitings eirozonas valstu vidējo rādītāju attiecīgajā gadā.

¹¹ Attiecības vērtību nosaka procentos, dalot n.gadā no valsts budžeta apakšprogrammas 31.02. „Valsts parāda vadība” veikto procentu izdevumu summu (kas samazināta par valsts pamatbudžeta ieņēmumiem no atvasināto finanšu instrumentu rezultātiem, vērtspapīru emisijas brīdī fiksēto prēmiju un ieņēmumiem no aizņēmumiem, kuriem ir noteikta negatīva procentu likme) ar valsts konsolidētā parāda apjomu uz N-1 gada beigām (tam pieskaitot Valsts kases administrētajiem ārējiem aizņēmumiem un parāda vērtspapīriem piesaistīto atvasināto finanšu instrumentu valūtas rezultātu).

¹² Rezultatīva rādītāja vērtību iegūst kā bāzes punktos izteiktu starpību starp kārtējā gada un iepriekšējā gada attiecības vērtību, kuras ir noteiktas saskaņā ar 4. atsaucē minēto aprēķina metodiku. Rezultatīva rādītāja pārsniegšana attiecīgajā gadā ir pieļaujama tikai gadījumā, ja attiecīgajā gadā valsts parāda vadības ietvaros tiek veikti darījumi, kuru rezultātā samazinās procentu izdevumi vidējā termiņā un ilgtermiņā.

¹³ Attiecīgā mēneša likviditātes rezerves izpilde nepieciešamais finansējums, kuru atbilstoši spēkā esošajai Naudas līdzekļu vadības stratēģijai veido likvidie naudas līdzekļi un likviditātes nodrošināšanas darījumi (piem., 21 dienas parādzīmju emisija, attiecīgā mēneša ietvaros veicamie īstermiņa aizņemšanās darījumi).

¹⁴ Finansējuma apjoms, kas nepieciešams valsts budžeta un saistību izpildes nodrošināšanai viena kalendārā mēneša ietvaros.

¹⁵ Rādītājs ir izpildīts, būtiski pārsniedzot tā plānoto vērtību, kura tika noteikta atbilstoši minimālajam pieļaujamajam līmenim (100%). Rādītāja vidējo vērtību ietekmēja Valsts kases kontas pieejamo resursu atlikumu pieaugums pēc starptautiskajos finanšu tirgos veiktajām eiroobligāciju emisijām 1 miljrd. euro apmērā, t.sk. 2019. gada februārī piesaistot 700 milj. euro un maijā 300 milj. euro.

¹⁶ Valsts vērtspapīri, kas izplatīti sākotnējā izvietojumā iekšējā finanšu tirgus investoriem.

¹⁷ Pieļaujama atkāpe, veicot negatīvas neto emisijas kārtējā gada ietvaros, ja tā attiecīgajā apmērā tiek kompensēta, plānojot nākamā gada aizņemšanās apjomus iekšējā tirgū.

¹⁸ Izpildīts, ievērojot rezultātīva rādītāja pieļaujamo atkāpi. 2019.gadā nodrošinātas regulāras valsts vērtspapīru izsoles, piedāvājot investoriem piecu gadu obligāciju programmas. Kopumā 2019. gadā iekšējā aizņēmuma bruto emisiju apjomi ir 422 milj. euro, bet dzēšanās valsts iekšējā aizņēmuma vērtspapīri par 375,8 milj. euro pēc nominālvērtības, kas nodrošināja neto emisiju apjomu 46,2 milj. euro apmērā 2019. gadā, lai kompensētu negatīvu neto emisijas apjomu 2018. gadā.

2. Valsts parāda un naudas līdzekļu vadība

2.7. Publisko pakalpojumu snieguma rādītāji privātpersonām valsts parāda un naudas līdzekļu vadībā

Atbilstoši Ministru kabineta 04.07.2017. noteikumos Nr. 399 "Valsts pārvaldes pakalpojumu uzskaites, kvalitātes kontroles un sniegšanas kārtība" noteiktajam valsts parāda un naudas līdzekļu vadībā Valsts kase sniedz divus valsts pārvaldes publiskos pakalpojumus privātpersonām – krājobligāciju emisijas¹⁹ un līdzekļu atlikumu ieguldīšanu²⁰.

2019. gadā izpildītas 38 krājobligāciju emisijas un no privātpersonām saņemti trīs pieteikumi līdzekļu atlikumu ieguldīšanai. Pakalpojumu izpilde notikusi atbilstoši normatīvo aktu prasībām, pakalpojumu izpildes kavējumi nav bijuši un nav saņemtas sūdzības.

2.8. Novērtējums par Valsts kases darbības stratēģijas 2017.-2019. gadam ieviešanu valsts parāda un naudas līdzekļu vadībā

Valsts parāda vadības stratēģiskais mērķis: *Valsts parāda un naudas līdzekļu vadība, savlaicīgi nodrošinot finanšu resursu pieejamību finansēšanas nepieciešamības segšanai ar zemām valsts parāda apkalpošanas izmaksām ilgtermiņā, ierobežojot finanšu riskus un vienlaikus sekmējot iekšējā finanšu tirgus attīstību 2017.-2019. gadam plānotajā apjomā (izvirzītie uzdevumi/sasniedzamie rezultāti/rezultatīvie rādītāji) sasniegts.*

Stratēģisko mērķa sasniegšanu sekmēja:

- 1) stingra valsts fiskālā politika, finanšu sektora stabilitāte un valsts ekonomiskā izaugsme;
- 2) tehnoloģiju attīstība un to pielietošana finanšu pakalpojumu sfērā, procesu automatizācija, *ePārvaldes* ieviešana valstī un pāreja uz elektronisku dokumentu apriti valsts līmenī;
- 3) uzkrātā pieredze valsts finanšu resursu pārvaldībā;
- 4) pieejamais finansējuma apjoms funkciju nodrošināšanai un sniegto pakalpojumu attīstīšanai;

- 5) stabili, integrēti un droši valsts nozīmes informācijas tehnoloģiju risinājumi;
- 6) pieredzējuši, zinoši, motivēti, izaugsme ieinteresēti darbinieki;
- 7) ievēroti klientu apkalpošanas un labas pārvaldības principi;
- 8) uzturētā kvalitātes, risku un informācijas drošības vadības sistēma efektīvai mērķu sasniegšanai.

Stratēģiskā mērķa sasniegšanu ietekmēja arī virkne kavējošu faktoru:

- 1) politisko un ārējās vides faktoru ietekme uz izvirzīto mērķu sasniegšanu un funkciju izpildi: nenoteiktības pieaugums un satricinājumi finanšu tirgos ārpolitisko risku dēļ;
- 2) valsts pārvaldes atbildības nekonkurētspēja ar privātajā sektorā maksātā darba samaksas līmeni, kas rada risku finanšu vadības, biznesa analītiķu un informācijas tehnoloģiju jomas profesionāļu piesaistei ilgstošam darbam Valsts kasē.

Paveiktais valsts parāda un naudas līdzekļu vadības darbības virzienā noteikto stratēģisko uzdevumu, rezultātu un rezultatīvo rādītāju izpildei 2017.-2019. gadā:

- 1) Nodrošināta finanšu resursu pieejamība finansēšanas nepieciešamības segšanai ar zemām parāda apkalpošanas izmaksām ilgtermiņā, ierobežojot finanšu riskus: Valsts kase, regulāri monitorējot un izvērtējot situāciju globālajos finanšu tirgos, savlaicīgi nodrošināja valsts budžeta un parāda saistību izpildi, savlaicīgi piesaistot finanšu tirgus resursus ar zemākām nekā plānots procentu likmēm, nodrošinot finanšu risku ierobežošanu un budžeta līdzekļu ietaupījumu valsts parāda apkalpošanai ilgtermiņā, kā arī drošu un finansiāli efektīvu naudas līdzekļu vadību.
- 2) Investoru attiecību jomā turpināta investoru bāzes diversificēšana finanšu resursu pieejamības un aizņemšanās iespēju nodrošināšanai, uzturot regulāru dialogu ar esošo investoru sabiedrību (Eiropā, ASV, Āzijā), kā arī veicot pasākumus investoru bāzes paplašināšanai:
 - Valsts kase nodrošināja valsts vērtspapīru investoru loka diversifikāciju un

paplašināšanu, īstenojot aktīvu, regulāru, pastāvīgu dialogu un ilgtermiņa darbu ar investoru sabiedrību un sadarbības partneriem, veicinot dažādu pasaules reģionu investoru aktīvu dalību un konkurenci valsts ārējā aizņēmuma vērtspapīru sākotnējā izvietojumā, kā arī piesaistot arvien vairāk investoru, kuri iegulda attīstīto valstu obligācijās ar zemākiem likmju līmeņiem;

- Valsts kase aktīvi komunicēja ar starptautiskajām reitinga aģentūrām, kredītreitinga noteikšanas procesā nodrošinot vienota un saskaņota viedokļa sniegšanu par situāciju Latvijā;
- Valsts kase organizēja klātienē tikšanās ar investoriem, kā arī konferences zvanus, informējot par aizņemšanās plāniem un stratēģiju: organizēja investoru tikšanās Japānā (Tokijā), ASV (Bostonā) un Vācijā (Frankfurtē), kuru laikā sniedza informāciju par aktualitātēm ekonomikā, fiskālajā politikā un valsts parāda vadībā, aizņemšanās plāniem un stratēģiju, nodrošinot papildu atbalstu informācijas izplatīšanā investoru sabiedrībai.
- 3) Valsts vērtspapīru tirgus attīstības jomā aizņemšanās iespēju un iespējami izdevīgu nosacījumu nodrošināšanai veikti pasākumi, kas vērsti uz valsts vērtspapīru likviditātes uzlabošanu:
 - Valsts kase uzturēja regulāru valsts vērtspapīru piedāvājumu iekšējā finanšu tirgus institucionālajiem investoriem un krājobligāciju piedāvājumu mājaisaimniecībām, veicinot iekšējā finanšu tirgus funkcionēšanu un attīstību, kā arī palielinot parāda vērtspapīru likviditāti aktīvākai šo vērtspapīru tirdzniecībai otrreizējā tirgū. Primāro dīleru sistēmas ietvaros pilnveidota valsts vērtspapīru sākotnējā izvietojuma, veicinot stabili augstu pieprasījumu pēc valsts vērtspapīriem;
 - lai nodrošinātu valsts ārējā aizņēmuma parāda vērtspapīriem EUR papildu laidieni iespējas primāro dīleru sistēmas ietvaros, 2019. gadā papildināts normatīvais regulējums attiecībā uz šāda instrumenta izmantošanu iekšējā tirgū, kā arī noslēgti līgumi ar iesaistītajām pusēm;

¹⁹ Fiziskas personas (ieguldītājs, kas ir vismaz 18 gadu vecumu sasniegusi fiziska persona).

²⁰ Privāto tiesību juridiska persona.

2. Valsts parāda un naudas līdzekļu vadība

- veikti pasākumi, lai nodrošinātu ar vērtspapīriem nodrošinātu noguldījumu (reverse REPO darījumu) pielietošanas iespējas naudas līdzekļu vadības ietvaros;
 - izvērtējot esošo vērtspapīru tirdzniecības juridisko bāzi un nosakot tālākos soļus tirdzniecības procesa optimālākai organizēšanai, precizēts normatīvais regulējums, nostiprinot valsts vērtspapīru saistīti ar konkrētu starptautisko vērtspapīru identifikācijas kodu;
 - Valsts kase sekmīgi pievienojās jaunizveidotajai Baltijas depozitārajai institūcijai Nasdaq CSD, kuras vērtspapīru norēķinu sistēma pilnībā atbilst Eiropas mēroga vērtspapīru norēķinu platformas prasībām. Šis uzskatāms par nozīmīgu Baltijas kapitāla tirgus integrācijas projektu, nodrošinot vienotu vērtspapīru norēķinu standartu pielietojšanu.
- 4) Pilnveidots naudas līdzekļu vadības process un paplašināts izmantojamo instrumentu klāsts, ievērojot drošas un finansiāli efektīvas naudas līdzekļu vadības principus:
- Valsts kase nodrošināja finansiāli efektīvu likviditātes vadību esošajos nestandarta (negatīvu īstermiņa *euro* procentu likmju) apstākļos;
 - attīstot jaunus instrumentus un nodrošinot finansiāli izdevīgu naudas līdzekļu ieguldīšanu, Valsts kase izmantoja jaunu metodi – iekšējā aizņēmuma vērtspapīru atpirkšanu;
 - Valsts kase pilnveidoja Darījumu partneru limitu kārtību, paaugstinot drošības prasības naudas līdzekļu ieguldījumiem.
- 5) Valsts kases darbības potenciāla attīstīšanai izvērtētas iespējas pārvaldīt citus valsts finanšu aktīvus:
- Valsts kase izpētīja valsts budžeta iestāžu izdevumu valūtas un *commodity* risku pārvaldības iespējas;
 - veikts sākotnējais juridiskais izvērtējums par iespēju Valsts kasei saņemt

pilnvarojumu pensiju 3.līmeņa pārvaldīšanai sabiedriskā sektorā strādājošajiem.

Būtiskākie secinājumi jaunajam stratēģiskās plānošanas periodam (2020.-2022. gads) valsts parāda un naudas līdzekļu vadībā:

- 1) līdz šim īstenotā aizņemšanās stratēģija, kas paredzēja savlaicīgu finansējuma piesaisti, neatliekot aizņemšanos uz pēdējo brīdi pirms ievērojamā apjomā veicamās valsts parāda atmaksas, ir samazinājusi valsts parāda pārfinansēšanas riskus, nodrošinājusi resursu piesaisti ar izdevīgiem nosacījumiem iespējami labākajā aizņemšanās laikā, kā arī valsts parāda apkalpošanas izdevumu ietaupījumu ilgtermiņā. Arī tuvākajos gados Valsts kasei ar jauniem aizņēmumiem būs jāpārfinansē salīdzinoši liels iepriekšējos gados uzņemto valsts parāda saistību apjoms, vienlaikus nodrošinot resursus valsts budžeta deficīta finansēšanai un valsts aizdevumu izsniegšanai;
- 2) neskatoties uz zemo procentu likmju perioda turpināšanos un pastāvot dažādiem riskiem situācijas straujai mainībai, tuvākajos gados aizņēmumu vadībā Valsts kases lielākais izaicinājums joprojām būs atbilstošākā aizņemšanās laika izvēle, lai kopējās finansēšanas nepieciešamības segšanai piesaistītu resursus ar izdevīgiem nosacījumiem. Vidējā termiņā ir stratēģiski svarīgi saglabāt pēc iespējas lielāku elastību arī citu aizņēmumu nosacījumu (valūta, apjoms, atmaksas termiņš) izvēlē, jo tas ļauj nodrošināt resursu piesaisti ar zemām valsts parāda apkalpošanas izmaksām ilgtermiņā, ierobežojot finanšu riskus. Savukārt, finanšu resursu pieejamības un pastāvīgu aizņemšanās iespēju nodrošināšanai ir jāturpina investoru bāzes diversifikācija, uzturot regulāru dialogu ar esošo investoru sabiedrību Eiropā, ASV un Āzijā, kā arī veicot pasākumus investoru bāzes paplašināšanai;
- 3) vidējā termiņā, organizējot jaunus aizņēmumus valsts parāda pārfinansēšanai, Valsts kasei būs jānodrošina liela apjoma naudas līdzekļu droša un finansiāli efektīva pārvaldība. Pielāgojoties mainīgai tirgus praksei, vidējā termiņā iespēju robežās būtu jāpaplašina izmantojamo finanšu instrumentu klāsts ar jaunām ieguldījumu iespējām, stingri ievērojot finanšu risku ierobežošanai noteiktās prasības;

- 4) vidējā termiņā vērtspapīru likviditātes nodrošināšana būs svarīga sekmīgām valsts vērtspapīru emisijām gan starptautiskajos, gan iekšējā finanšu tirgū, nodrošinot vietējiem investoriem iespējas ieguldīt dažādos Latvijas valsts vērtspapīros;
- 5) valsts parāda un naudas līdzekļu vadības procesa digitālā transformācija, izmantojot jaunāko informācijas tehnoloģiju iespējas procesu automatizācijai, manuālā darba apjoma samazināšanai, padziļinātai datu analīzei un finanšu vadības lēmumu pieņemšanai nepieciešamās informācijas sagatavošanai, sekmēs Valsts parāda un naudas līdzekļu vadības stratēģijas mērķu sasniegšanu, kā arī veicinās publiski pieejamās informācijas par valsts parāda vadību satura un kvalitātes uzlabošanu.

3. Valsts aizdevumu un galvojumu vadība

3.1. Darbības principi un attīstības virzieni

Valsts aizdevuma pretendents, kas atbilst Likumā par budžetu un finanšu vadību noteiktajam valsts aizdevuma subjektu lokam²¹ un kura īstenotais projekts atbilst likumā noteiktajiem mērķiem, var operatīvi saņemt valsts aizdevumu gadskārtējā valsts budžeta likumā noteiktā aizņēmuma limita ietvaros. Valsts kase valsts aizdevumus izsniedz un apkalpo, t.sk. uzrauga saistību pienācīgu izpildi, atbilstoši Ministru kabineta noteikumiem par valsts aizdevumu izsniegšanas un apkalpošanas kārtību. Izvērtējot valsts aizdevumu portfeli un tā struktūru, aizdevuma portfeļa atmaksas iespējamības novērtējumu, Valsts kase regulāri sniedz priekšlikumus finanšu ministram par tālākām darbībām aizdevumu portfeļa uzraudzībai.

Valsts kasei ir svarīgi nodrošināt finanšu resursu pieejamību Eiropas Savienības līdzfinansētu un tautsaimnieciski nozīmīgu investīciju projektu īstenošanai ar finansiāli izdevīgiem nosacījumiem, tādējādi mazinot projektu neieviešanas vai iesaldēšanas riskus (piemēram, nepietiekama finanšu plūsma) un iedzīvotājiem sniegto pakalpojumu pieejamības un kvalitātes apdraudējumu. Savukārt pašvaldības, lai sekmētu pieejamību Eiropas Savienības līdzfinansētu un tautsaimnieciski nozīmīgu investīciju projektu īstenošanu un nodrošinātu pakalpojumu pieejamību, sniedz galvojumus par savu kapitālsabiedrību saistībām.

2019. gadā Valsts kase ieviesa jaunu stratēģisko pieeju valsts aizdevumu sniegšanā un apkalpošanā: valsts aizdevumu pretendentu lokam nodrošinot pieejamāku valsts aizdevuma saņemšanu investīciju projektu īstenošanai, automatizējot un digitalizējot pakalpojumu un padarot klientiem ērtāku valsts aizdevumu saņemšanu un sadarbību ar Valsts kasi. Klientiem piedāvāts jauns Valsts kases e-pakalpojums – *eAizņēmumi*, kā arī noteikta jauna stratēģiskā pieeja normatīvajā regulējumā valsts aizdevumu sniegšanas un apkalpošanas procesa nodrošināšanai un administratīvā sloga samazināšanai.

2018. gadā Valsts kase uzsāka un 2019. gadā turpināja izsniegto valsts aizdevumu līgumu apvienošanu (kopā noslēgti 48 pārjaunojuma līgumi, apvienojot 1353 līgumus).

Tādējādi samazināts administratīvais slogs pašvaldībām, Valsts kasei un Finanšu ministrijai, nodrošināta pašvaldību mēneša pārskatu par saistību apmēru pārskatāmība ar mazāku kļūdu iespējamību.

Valsts kase nodrošināja sekmīgu līdzdalību Latvijas Bankas Kredītu reģistrā, izveidojot un iesniedzot vispārīgās, periodiskās un pārkāpumu datnes.

Ministru kabineta noteiktajā kārtībā Valsts kase piedalās valsts vārdā sniedzamo galvojumu sniegšanā, izvērtējot un uzraugot ar galvojumu izsniegšanu saistītos riskus, organizējot galvojuma līgumu parakstīšanu un kārtējot valsts vārdā sniegtā galvojuma saistību uzskaiti, kā arī veic regulāru valsts galvoto projektu realizētāju finansiālā stāvokļa analīzi un uzraudzību, tādējādi sekmējot valstiski nozīmīgu projektu īstenošanu.

Lai nodrošinātu maksimāli efektīvu un finanšu tirgus dalībniekiem un studentiem pieņemamāku studiju un studējošo kredīšanas sistēmu atbilstoši Ministru kabineta 2019. gada 17. jūlija rīkojumam Nr. 382 "Par konceptuālo ziņojumu "Par studiju un studējošo kredīšanas no kredītiestāžu līdzekļiem ar valsts vārdā sniegto galvojumu modeļa maiņu"". Sākot ar 2020. gada aprīli tiek ieviesta jauna valsts galvoto studiju un studējošo kredītu sistēma, kad galvojumu sniedz akciju sabiedrība "Attīstības finanšu institūcija Altum" portfeļa garantijas instrumenta veidā.

3.2. Valsts vārdā sniegtie galvojumi

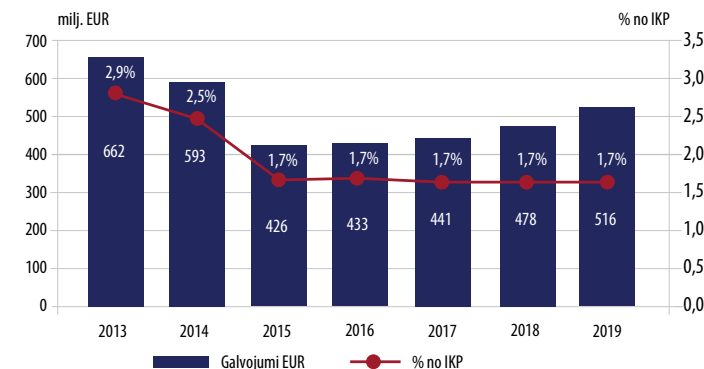
Gadskārtējais valsts budžeta likums neparedzēja jaunu valsts galvojumu izsniegšanu, taču vienlaikus noteica, ka saskaņā ar *Lauksaimniecības un lauku attīstības likumu un Attīstības finanšu institūcijas likumu* valsts 270,0 milj. euro apmērā atbild par akciju sabiedrības "Attīstības finanšu institūcija Altum" izsniegtajām garantijām.

Valsts galvoto aizdevumu atlikums 2019. gada beigās bija 515,7 milj. euro, kas ir par 38,1 milj. euro vairāk nekā 2018. gadā, un to veido iepriekšējos gados uzņemtās valsts saistības valsts galvojumu jomā.

²¹ Saskaņā ar Likumu par budžetu un finanšu vadību valsts aizdevumus var saņemt pašvaldības, valsts speciālā budžeta izpildītāji, kapitālsabiedrības, kurās valsts vai pašvaldības daļa pamatkapitālā atsevišķi vai kopsummā pārsniedz 50 %, un vairāku pašvaldību veidotās kapitālsabiedrības, kurās pašvaldību daļa pamatkapitālā kopsummā pārsniedz 65 %, kā arī tie zinātniskie institūti un augstskolas, kam ir noteikts atvasinātas publiskas personas statuss, un ostu pārvaldes.

15. attēls.

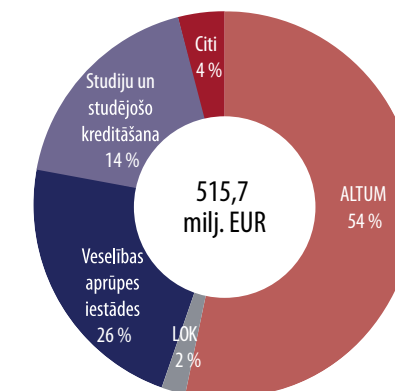
Valsts galvoto aizdevumu atlikums, milj. EUR



Valsts galvoto aizdevumu portfeli sadalījumā pa aizņēmējiem vislielāko apjomu – 54 % veidoja valsts galvojumi par AS „Attīstības finanšu institūcija Altum” saistībām valsts atbalsta programmu īstenošanai (mazie-vidējie uzņēmumi, lauksaimniecība, jaunuzņēmumi u.c.), 26 % – ārstniecības iestāžu uzņemtajām saistībām un sniegtie valsts galvojumi studējošo un studiju kredīšanas programmas nodrošināšanai – 14 %.

16. attēls.

Valsts vārdā sniegto galvojumu portfelis sadalījumā pa aizņēmējiem uz 31.12.2019.



3. Valsts aizdevumu un galvojumu vadība

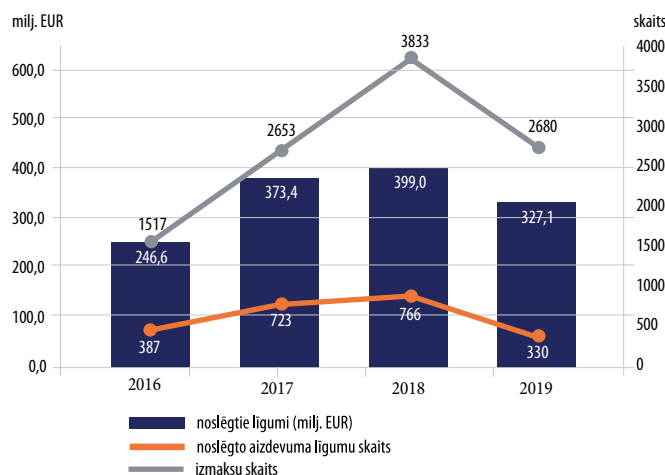
3.3. Valsts aizdevumi

Gadskārtējā valsts budžetā valsts aizdevumu kopējais palielinājums bija noteikts 334,5 milj. *euro* apmērā. Savukārt kopējais 2019. gadā pieļaujama izsniedzamo valsts aizdevumu apmērs bija 481,6 milj. *euro*, ietverot gadskārtējā valsts budžeta likumā noteikto valsts aizdevumu kopējo palielinājumu 334,5 milj. *euro* apmērā un iepriekšējos gados izsniegto valsts aizdevumu paredzētās atmaksas 147,1 milj. *euro* apmērā.

2019. gadā vērojams noslēgto aizdevumu līgumu skaita un apjoma kritums, kas ir saistīts ar pašvaldību ierobežotajām aizņemšanās iespējām finanšu disciplīnas nodrošināšanas ietvaros.

17. attēls.

Valsts aizdevumu dinamika (2016.–2019. gads)

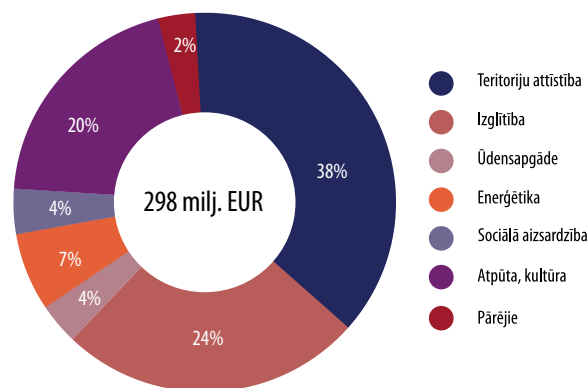


3.3.1. Valsts aizdevumi pašvaldībām un pašvaldību struktūru kontrolētiem un finansētiem komersantiem

2019. gadā vislielākais valsts aizdevumu apjoms 297,5 milj. *euro* apmērā ir izsniegts pašvaldību struktūrām 81,8 % no kopējā 2019. gadā izsniegto valsts aizdevumu apjoma, kas, salīdzinot ar 2018. gada 31. decembri, ir pieaudzis par 5,3 milj. *euro*.

18. attēls.

Pašvaldībām 2019. gadā izsniegto valsts aizdevumu mērķi



2019. gadā pašvaldības finanšu resursus aizdevuma veidā 100 % apmērā piesaistīja no Valsts kases, kas norāda uz to, ka Valsts kase nodrošina finansiāli izdevīgus nosacījumus un sniedz kvalitatīvu pakalpojumu.

3.3.2. Valsts aizdevumi valsts struktūrām

Valsts aizdevumi 17 milj. *euro* apmērā jeb 4,7 % no kopējā valsts aizdevumu apmēra izsniegti nefinanšu sabiedrībām, kas, salīdzinot ar 2018. gadu, pieauga par 8 milj. *euro*, un galvenokārt, izsniegti pašvaldību kapitālsabiedrībām Eiropas Savienības līdzfinansēto projektu īstenošanai.

3.3.3. Valsts aizdevumi nefinanšu sabiedrībām²²

Valsts aizdevumi 17 milj. *euro* apmērā jeb 4,7 % no kopējā valsts aizdevumu apmēra izsniegti nefinanšu sabiedrībām, kas, salīdzinot ar 2018. gadu, pieauga par 8 milj. *euro*, un galvenokārt, izsniegti pašvaldību kapitālsabiedrībām ES līdzfinansēto projektu īstenošanai.

²² Saimnieciska vienība, kas veic preču ražošanu vai sniedz nefinanšu pakalpojumus nolūkā gūt peļņu vai citus labumus, piemēram, kapitālsabiedrība, akciju sabiedrība un individuālais komersants.

3. Valsts aizdevumu un galvojumu vadība

3.4. Valsts kases darbības stratēģijā noteikto darbības rezultātu rezultatīvie rādītāji valsts aizdevumu un galvojumu vadībā

aizdevumu un galvojumu vadībā Valsts kase sniedz divus valsts pārvaldes publiskos pakalpojumus privātpersonām – valsts aizdevumu vadību un galvojumu izsniegšanu un uzraudzību.

5. tabula

Darbības rezultātu rezultatīvie rādītāji valsts aizdevumu un galvojumu vadībā

2019. gadā saņemti 33 privātpersonu²⁴ aizdevumu pieteikumi (no tiem 27 saņemti

| Rezultāta formulējums | Rezultatīvais rādītājs | Rezultatīvā rādītāja skaitliskās vērtības 2019. gadā | |
|--|---|--|---------|
| | | Plānotais | Izpilde |
| 1. Nodrošināts uz klientu orientēts valsts aizdevumu izsniegšanas un uzraudzības process ar finansiāli izdevīgiem nosacījumiem. | 1.1. Izsniegto valsts aizdevumu apjoms pašvaldībām un pašvaldību kapitālsabiedrībām ar pašvaldību galvojumu nav mazāks par 85 % no kopējā pašvaldību un pašvaldību kapitālsabiedrību ar pašvaldību galvojumu ņemto aizņēmumu apmēra kārtējā gadā. | 85 | 100 |
| | 1.2. Apmierinātība ar saņemto pakalpojumu kvalitāti valsts aizdevumu procesa īstenošanā nav zemāka par 85 % (% no aptaujāto klientu skaita ²³). | 85 | 85 |
| 2. Nodrošināta savlaicīga un pareiza kredīta kvalitātes novērtēšana un uz tā pamata izveidoto uzkrājumu pietiekamība iespējamo zaudējumu segšanai. | 1. Valsts aizdevumu portfelim uz iepriekšējo ceturksni aprēķināto uzkrājumu apmērs ir pietiekošs vai pārsniedz kārtējā ceturksnī faktiski nesamaksāto apmēru (uzkrājums % no prasībām). | 100 | 100 |

3.5. Publisko pakalpojumu snieguma rādītāji privātpersonām valsts aizdevumu un galvojumu vadībā

elektroniski, seši – papīra formā). Pakalpojuma izpilde notikusi atbilstoši normatīvo aktu prasībām, pakalpojuma izpildes kavējumi nav bijuši un nav saņemtas klientu sūdzības. 2019. gadā valsts vārdā sniegts galvojums par 1482 studiju un studējošo kredītiem.

Atbilstoši Ministru kabineta 04.07.2017. noteikumos Nr. 399 "Valsts pārvaldes pakalpojumu uzskaites, kvalitātes kontroles un sniegšanas kārtība" noteiktajam valsts

3.6. Novērtējums par Valsts kases darbības stratēģijas 2017.-2019. gadam ieviešanu valsts aizdevumu un galvojumu vadībā

Valsts aizdevumu un galvojumu vadības stratēģiskais mērķis: *Nodrošināt valsts aizdevuma pretendentiem pieejamību finanšu resursiem (t.sk. ilgtermiņa) valsts aizdevuma veidā ar finansiāli izdevīgiem nosacījumiem, sniedzot kvalitatīvu pakalpojumu, kā arī nodrošināt savlaicīgu valsts galvojuma sniegšanas procesu, vienlaikus ierobežojot valsts aizdevuma un valsts galvojuma kredītrisku 2017.-2019. gadam plānotajā apjomā (izvirzītie uzdevumi/sasniedzamie rezultāti/ rezultatīvie rādītāji) sasniegts.*

Stratēģiskā mērķa sasniegšanu sekmēja:

- 1) stingra valsts fiskālā politika, finanšu sektora stabilitāte un valsts ekonomiskā izaugsme;
- 2) tehnoloģiju attīstība un to pielietošana finanšu pakalpojumu sfērā, procesu automatizācija, ePārvaldes ieviešana valstī un pāreja uz elektronisku dokumentu apriti valsts līmenī;
- 3) uzkrātā pieredze valsts finanšu resursu pārvaldībā;
- 4) pieejamais finansējuma apjoms funkciju nodrošināšanai un sniegto pakalpojumu attīstīšanai;
- 5) pieredzējuši, zinoši, motivēti, izaugsme ieinteresēti darbinieki;
- 6) projektu vadības pieeja Valsts kases pakalpojumu attīstīšanai un darbības pilnveidei;
- 7) ievēroti klientu apkalpošanas un labas pārvaldības principi;
- 8) uzturētā kvalitātes, risku un informācijas drošības vadības sistēma efektīvai mērķu sasniegšanai;
- 9) pilnveidota iekšējās kontroles sistēma sankciju un noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma un proliferācijas finansēšanas novēršanas jomā, pirms darījumu attiecību uzsākšanas veicot klientu pārbaudes un izvērtējot sadarbības riskus.

Stratēģiskā mērķa sasniegšanu ietekmēja arī virkne kavējošu faktoru:

- 1) Valsts kases darbības specifiskai atbilstošu informācijas sistēmu piegādātāju ierobežota pieejamība;
- 2) apgrūtināta cilvēkresursu efektīva vadība (nekonkurētspējīgs atalgojums vienā no Valsts kases darbības jomām – finanšu vadībā).

²³ Saskaņā Valsts kases kvalitātes vadības sistēmu reglamentējošajos dokumentos noteikto klientu apmierinātības pētījumu veic ne retāk kā reizi trijos gados. Pēc nepieciešamības veic gan visaptverošas klientu aptaujas, gan aptaujas konkrēta pakalpojuma un klientu segmenta apmierinātības un vajadzību apzināšanai.

²⁴ Publisko tiesību juridiska persona, privāto tiesību juridiska persona (kapitālsabiedrības, kurās valsts vai pašvaldības daļa pamatkapitālā atsevišķi vai kopsummā pārsniedz 50%, un vairāku pašvaldību veidotas kapitālsabiedrības, kurās pašvaldību daļa pamatkapitālā kopsummā pārsniedz 65%, augstskolas un zinātniskie institūti (atvasinātas publiskas personas), ostu pārvaldes.

3. Valsts aizdevumu un galvojumu vadība

Paveiktais Valsts aizdevumu un galvojumu vadības darbības virzienā noteikto stratēģisko uzdevumu, rezultātu un rezultātīvo rādītāju izpildei 2017.-2019. gadā:

- 1) Nodrošināts operatīvs valsts aizdevumu sniegšanas un apkalpošanas process, saglabājot dominējošo lomu pašvaldībām un pašvaldību kapitālsabiedrībām ar pašvaldību galvojumu izsniedzamo aizdevumu jomā:
 - Valsts kase nodrošināja savlaicīgu valsts aizdevumu sniegšanu, ievērojot kvalitatīva un efektīva pakalpojuma sniegšanas principus;
 - 2018.gadā uzsākot izsniegto valsts aizdevumu apvienošanu (noslēdzot pārjaunojuma līgumus), samazināts administratīvais slogs pašvaldībām, Valsts kasei un Finanšu ministrijai un nodrošināta pašvaldību mēneša pārskatu par saistību apmēru pārskatāmība ar mazāku kļūdu iespējamību.
- 2) Palielināta klientu apmierinātība ar valsts aizdevumu izsniegšanas un apkalpošanas procesu, nodrošinot šī pakalpojuma elektronizēšanu un pievienojoties Latvijas Bankas kredītu reģistram:
 - Valsts kase ieviesa jaunu stratēģisko pieeju valsts aizdevumu sniegšanā un apkalpošanā: valsts aizdevumu pretendentu lokam nodrošinot pieejamāku valsts aizdevuma saņemšanu investīciju projektu īstenošanai, automatizējot un digitalizējot pakalpojumu un padarot klientiem ērtāku valsts aizdevumu saņemšanu un sadarbību ar Valsts kasi. Klientiem piedāvāts jauns Valsts kases ePakalpojums – *eAizņēmumi*, kā arī noteikta jauna stratēģiskā pieeja normatīvajā regulējumā valsts aizdevumu sniegšanas un apkalpošanas nodrošināšanai un administratīvā sloga samazināšanai;

- 2019. gada nogalē veiktās Valsts kases klientu aptaujas (lai noskaidrotu Valsts kases klientu apmierinātību ar Valsts kases sniegtajiem pakalpojumiem un viedokli par Valsts kases tēlu, komunikācijas kvalitāti, ātrumu un saprotamību) rezultāti norāda uz Valsts kases sniegtā valsts aizdevumu izsniegšanas un apkalpošanas procesa augsto kvalitāti (85% respondentu kopumā ir apmierināti ar Valsts kases sniegtajiem pakalpojumiem), sasniedzot Valsts kases darbības stratēģijā izvirzīto rādītāju klientu apkalpošanas kvalitātes novērtēšanai (≥ 85);
- Valsts kase nodrošināja sekmīgu līdzdalību Latvijas Bankas Kredītu reģistrā, izveidojot un iesniedzot vispārīgās, periodiskās un pārkāpumu datus.
- 3) Nodrošināts savlaicīgs valsts galvojuma sniegšanas process un sekmēta valsts galvoto studiju un studējošo kredītu pieejamība.
- 4) Savlaicīgi novērtēta kredīta kvalitātes pasliktināšanās, izveidojot atbilstošus uzkrājumus.
- 5) Ministru kabinets informēts par galvojumu portfeļa kvalitāti: sniegta informācija par valsts galvoto aizdevumu un saistību portfeli, izvērtēta galvojumu portfeļa struktūra pēc aizņēmēju kredībspējas, informējot par katras galvojumu grupas kvalitāti, kas noteikta atbilstoši aizņēmēju kredībspējai. Finanšu ministram iesniegti izvērtējumi par kredītu ņēmēju, par kuru saistībām valsts vārdā sniegts galvojums, finansiālo stāvokli (kredībspēju) un priekšlikumi turpmākai rīcībai, kā arī izvērtēts valsts aizdevumu portfelis, tā struktūra, kredītrisks un kvalitāte ar priekšlikumiem aizdevuma portfeļa uzraudzībai.

Būtiskākie secinājumi jaunajam stratēģiskās plānošanas periodam (2020.-2022. gads) valsts aizdevumu un galvojumu vadībā:

- 1) tuvākajos gados, mazinoties ES fondu finansējumam grantu veidā, nepieciešams veidot sistēmu, kurā pašvaldības un to kapitālsabiedrības spēj realizēt projektus ar finanšu instrumentu palīdzību. Valsts kasei ne tikai jānodrošina optimāls un mūsdienīgs valsts aizdevumu izsniegšanas process, bet nepieciešamības gadījumā jāsniedz arī konsultatīvs atbalsts dažādu finanšu instrumentu izmantošanā;
- 2) lai nodrošinātu vēl ātrāku un caurskatāmāku, uz kvalitatīva un mūsdienu standartiem atbilstoša pakalpojuma sniegšanas principiem balstītu valsts aizdevumu izsniegšanas un apkalpošanas procesu un mazinātu administratīvo slogu, Valsts kase turpinās attīstīt *eAizņēmumu* risinājumu, palielinot Valsts kases sniegto elektronisko pakalpojumu apjomu un kvalitāti, kas nodrošinās aizdevumu pieprasījumu iesniegšanu un saņemto aizdevumu pārvaldību elektroniskajā vidē;
- 3) lai maksimāli ierobežotu finanšu riskus, kā primārais finanšu instruments reģionāli un valstiski nozīmīgu projektu īstenošanas nodrošināšanai ir valsts aizdevums. Savukārt valsts galvojumi kā atbalsta instruments ir izmantojams tikai par tādu starptautisko finanšu institūciju izsniegtajiem kredītiem, kurās Latvijas Republika ir dalībvalsts.

4. ES fondu un ārvalstu finanšu palīdzības maksājumu un sertifikācijas iestādes funkciju realizācija

4.1. Darbības principi un attīstības virzieni

Valsts kase atbilstoši normatīvajos aktos noteiktajam veic ERAF, ESF un KF, kā arī Eiropas Ekonomikas zonas finanšu instrumenta un Norvēģijas valdības finanšu instrumenta sertifikācijas iestādes funkcijas.

Īstenojot sertifikācijas iestādes funkcijas, Valsts kase nodrošina saņemtā un izlietotā finansējuma uzskaiti, sagatavo un iesniedz finansējuma piešķirējinstīcijai pārskatus, apstiprinot, ka deklarētie izdevumi ir izlietoti atbilstoši normatīvo aktu prasībām, kā arī veic citus ar finanšu vadību saistītos pienākumus. Pirms deklarējamo izdevumu apstiprināšanas, lai gūtu nepieciešamo pārliecību par izdevumu attiecināmību, Valsts kase, balstoties uz risku izvērtējumu, veic normatīvajos aktos paredzētās pārbaudes, kā arī analizē un ņem vērā tās rīcībā esošo informāciju (pārbaudes, auditi, revīzijās konstatētās neatbilstības u.c.).

4.2. Sertifikācijas iestādes funkcijas 2014.-2020. gada plānošanas periodā

Šajā plānošanas periodā Eiropas Komisijas normatīvie akti²⁵ (turpmāk – Regula Nr. 1303/2013) paredz ikgadējo slēgšanas procedūru, līdz ar to maksājuma pieteikumi jāiesniedz par kārtējo grāmatvedības gadu un, grāmatvedības gadam noslēdzoties, jāiesniedz kontu slēgums.

2019. gadā Valsts kase turpināja regulāri iesniegt maksājuma pieteikumus Eiropas Komisijai un saņemt maksājumus. Lai nodrošinātu snieguma ietvara finanšu mērķu izpildi, Valsts kase iesniedza Eiropas Komisijai papildu maksājuma pieteikumus, tādējādi nodrošinot Regulā Nr. 1303/2013 paredzēto 6 % rezerves finansējuma piešķiršanu. Deklarējamo izdevumu apjoms salīdzinājumā ar 2018. gadu būtiski pieauga ERAF un KF ietvaros, kas liecināja, ka strauji palielinās investīciju apjoms tieši infrastruktūras uzlabošanas projektos, detalizētāku informāciju sk. 6. un 7. tabulā.

2019. gadā 13. februārī Eiropas Komisijai tika iesniegta kontu slēguma dokumentācijas pakete par grāmatvedības gadu no 2017. gada 1. janvāra līdz 2018. gada 30. jūnijam:

- 1) Valsts kases kā sertifikācijas iestādes sagatavotais kontu slēgums²⁶;
- 2) Finanšu ministrijas kā vadošās iestādes sagatavotā pārvaldības deklarācija un gada kopsavilkums par iepriekšējo gadu;
- 3) Finanšu ministrijas kā revīzijas iestādes sagatavotais gada kontroles ziņojums un atzinums²⁷.

6. tabula

2019. gadā deklarētie izdevumi un saņemtās atmaksas/ avansa maksājumi no Eiropas Komisijas, tūkst. EUR

| Fonds | Maksājuma pieteikumos deklarētie kopējie ²⁸ attiecināmie izdevumi | t.sk. 5. grāmatvedības gadā | t.sk. 6. grāmatvedības gadā | Saņemtie maksājumi no Eiropas Komisijas | t.sk. saņemtie ikgadējie avansi no Eiropas Komisijas par 4. grāmatvedības gadu | t.sk. atmaksas par 5. grāmatvedības gadu | t.sk. atmaksas par 6. grāmatvedības gadu | Plānotais bilances maksājums ²⁹ par 5. grāmatvedības gadu |
|---------------------------------|--|-----------------------------|-----------------------------|---|--|--|--|--|
| (1) | (2)=(3)+(4) | (3) | (4) | (5)=(6)+(7)+(8) | (6) | (7) | (8) | (9) |
| ESF (t.sk. JINI ³⁰) | 100 961 | 49 658 | 51 303 | 111 690 | 17 307 | 39 282 | 55 101 | -16 899 |
| ERAF | 522 290 | 304 252 | 218 038 | 529 289 | 64 894 | 297 595 | 166 800 | -64 821 |
| KF | 178 533 | 93 852 | 84 681 | 197 870 | 36 468 | 96 621 | 64 781 | -34 155 |
| Kopā | 801 784 | 447 762 | 354 022 | 838 849 | 118 669 | 433 498 | 286 682 | -115 875 |

Avots: Valsts kase, KP VIS³¹

²⁵ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) Nr. 1303/2013 (2013. gada 17. decembris), ar kuru paredz kopīgus noteikumus par ERAF, ESF, KF, Eiropas Lauksaimniecības fondu lauku attīstībai un Eiropas Jūrlietu un zivsaimniecības fondu un vispārīgus noteikumus par ERAF, ESF, KF un Eiropas Jūrlietu un zivsaimniecības fondu un atceļ Padomes Regulu (EK) Nr. 1083/2006.

²⁶ Regulas Nr. 1011/2014 12. pielikums – pārskats par maksājuma pieteikumā Eiropas Komisijai iekļautajiem darījumiem.

²⁷ Par izveidotās sistēmas darbības efektivitāti, Eiropas Komisijai deklarēto izdevumu attiecināmību un atbilstību normatīvajiem aktiem, pārskatos (tai skaitā pārvaldības deklarācijā) sniegtās informācijas patiesumu un objektivitāti.

²⁸ ES finansējums, nacionālais publiskais finansējums un privātais finansējums.

²⁹ Plānotais no Eiropas Komisijas saņemamais/ Eiropas Komisijai atmaksājamais līdzekļu apjoms par 5. grāmatvedības gadu (summa tiek aprēķināta ņemot vērā plānoto kontu slēgumā iekļaujamo izdevumu apjomu, saņemto ikgadējo avansu apjomu, kuru bija jāapgūst 5. grāmatvedības gadā un par 5. grāmatvedības gadu saņemtās atmaksas no Eiropas Komisijas). Saskaņā ar Eiropas Komisijas Regulas Nr. 1303/2013 grozījumu priekšlikumu, ir plānots, ka summa 2020. gadā nebūs jāatmaksā.

³⁰ Jauniešu nodarbinātības iniciatīva.

³¹ Kohēzijas politikas fondu vadības informācijas sistēma.

4. ES fondu un ārvalstu finanšu palīdzības maksājumu un sertifikācijas iestādes funkciju realizācija

7. tabula

2019. gadā deklarētie izdevumi salīdzinājumā ar 2018. gadu, tūkst. EUR

| Fonds | Kopējais finansējuma piešķirums ³² | Kopā deklarētie izdevumi ³³ | t.sk. 2018. gadā deklarētie izdevumi | t.sk. 2019. gadā deklarētie izdevumi |
|-----------------|---|--|--------------------------------------|--------------------------------------|
| ESF (t.sk. JNI) | 780 252 | 294 291 | 108 720 | 100 961 |
| ERAF | 2 825 003 | 1 052 744 | 327 366 | 522 290 |
| KF | 1 587 547 | 471 698 | 113 122 | 178 533 |
| Kopā | 5 192 802 | 1 818 733 | 549 208 | 801 784 |

Pārskata periodā Valsts kase ieviesa jaunu pieeju ES fondu izdevumu pārskatu pārbaudē, viskontroles rezultātus nepiesaistot katra maksājuma pieteikuma pārbaudei, bet nodrošinot pārbaudēm nepieciešamā apjoma izpildi līdz pēdējā maksājuma pieteikuma iesniegšanai Eiropas Komisijā, līdz ar to sertifikācijas iestādes maksājuma pieteikuma pārbaudes laiks samazinājās par 40 %.

4.3. Sertifikācijas iestādes funkcijas Eiropas Ekonomikas zonas finanšu instrumentam un Norvēģijas finanšu instrumentam

2009.-2014. gada plānošanas periodā Eiropas Ekonomikas zonas un Norvēģijas finanšu instrumenta ietvaros Latvija īstenoja septiņas programmas un tehniskās palīdzības projektu. Jau 2018. gadā sertifikācijas iestāde iesniedza Finanšu instrumentu birojam nosléguma pārskatus par visām programmām un par daļu no programmām saņēma nosléguma maksājumus. 2019. gadā tika saņemti pārējie nosléguma maksājumi 0,7 milj. *euro* apmērā, bet par vienu no programmām maksājums netika saņemts, jo turpinās diskusijas ar kompetentām iestādēm par valsts atbalsta jautājumu.

Papildus jāatzīmē, ka par vienu programmu Latvija 2019. gadā atmaksāja Finanšu instrumentu birojam 1,2 milj. *euro* projekta mērķa nesasniedzšanas dēļ, kā arī vienai programmai Finanšu instrumentu birojam tika iesniegts precizēts nosléguma pārskats (samazinot tajā iekļautos izdevumus par 0,06 milj. *euro*), jo programmas apsaimniekotājs konstatēja, ka divos projektos netiek nodrošināta saimnieciskā darbība.

4.4. Sertifikācijas iestādes funkcijas 2014.-2021. gada Eiropas Ekonomikas zonas finanšu instrumentam un Norvēģijas finanšu instrumentam

Šī perioda ietvaros Latvijai pieejamais finansējums ir 94,4 milj. *euro* (t.sk. 9 milj. *euro*, ko administrēs Finanšu instrumentu birojs un *Innovation Norway*). Latvija īsteno sešas programmas, kā arī Tehniskās palīdzības projektu un Divpusējās sadarbības fondu. Programmu ieviešana ir sākuma stadijā un 2019. gadā starp donorvalstīm un vadošo iestādi tika parakstīti četri programmu līgumi, bet divi līgumi bija saskaņošanā. Finanšu instrumentu birojam tika iesniegti pirmie starposma finanšu pārskati, pieprasot donorvalstīm 0,43 milj. *euro*.

Par iesniegtajiem pārskatiem saņemti 0,37 milj. *euro* – summa ir mazāka nekā pieprasītā, jo par vienu no programmām vēl nav apstiprināti programmas ieviešanu reglamentējošie Ministru kabineta noteikumi, kas ir priekšnosacījums līdzekļu saņemšanai.

4.5. Valsts kases darbības stratēģijā noteikto darbības rezultātu rezultatīvie rādītāji ES fondu un ārvalstu finanšu palīdzības maksājumu un sertifikācijas iestādes funkciju realizācijā

8. tabula

Darbības rezultātu rezultatīvie rādītāji ES fondu un ārvalstu finanšu palīdzības maksājumu un sertifikācijas iestādes funkciju realizācijā

| Rezultāta formulējums | Rezultatīvais rādītājs | Rezultatīvā rādītāja skaitliskās vērtības 2019.gadā | |
|---|---|---|---------|
| | | Plānotais | Izpilde |
| Ārējo auditoru pozitīvs novērtējums ³⁴ par sertifikācijas iestādes vadības un kontroles sistēmu. | Ārējo auditoru novērtējums par sertifikācijas iestādes vadības un kontroles sistēmu nav zemāks par "2". | 2 | 2 |

³⁴ Novērtējuma kategorijas atbilstoši ES fondu vadību reglamentējošiem normatīvajiem aktiem ("1" – darbojas labi, trūkumi nav konstatēti vai ir konstatēti maznozīmīgi trūkumi; "2" – darbojas, bet ir nepieciešami atsevišķi pilnveidojumi; "3" – darbojas daļēji, ir nepieciešami būtiski pilnveidojumi; "4" – nedarbojas, konstatēti būtiski trūkumi).

4. ES fondu un ārvalstu finanšu palīdzības maksājumu un sertifikācijas iestādes funkciju realizācija

4.6. Novērtējums par Valsts kases darbības stratēģijas 2017.-2019. gadam ieviešanu ES fondu un ārvalstu finanšu palīdzības maksājumu un sertifikācijas iestādes funkciju realizācijā

ES fondu un ārvalstu finanšu palīdzības maksājumu un sertifikācijas iestādes funkciju realizācijas stratēģiskais mērķis: *Organizēt un standartizēt maksājumu iestādes un sertifikācijas iestādes funkciju izpildi tā, lai nodrošinātu piešķirējinstāciju un Latvijas Republikas normatīvajos aktos iekļauto prasību ievērošanu, savlaicīgu līdzekļu saņemšanu no piešķirējinstācijām un minimizētu risku neatbilstoši veikto izdevumu deklarēšanai 2017.-2019. gadam plānotajā apjomā (izvirzītie uzdevumi/ sasniegtie rezultāti/rezultatīvie rādītāji) sasniegt, visi līdzekļu pieprasījumi tikuši apmaksāti, maksājumi nav apturēti.*

Stratēģiskā mērķa sasniegšanu sekmēja:

- 1) uzkrātā pieredze ES fondu un ārvalstu finanšu palīdzības maksājumu un sertifikācijas iestādes funkciju realizācijā;
- 2) pieredzējuši, zinoši, motivēti, izaugsmē ieinteresēti darbinieki;
- 3) tehnoloģiju attīstība un to pielietošana finanšu pakalpojumu sfērā, procesu automatizācija;
- 4) uzturētā kvalitātes, risku un informācijas drošības vadības sistēma efektīvai mērķu sasniegšanai.

Stratēģiskā mērķa sasniegšanu ietekmēja arī virkne kavējošu faktoru:

- 1) ES normatīvo aktu un vadlīniju aktualizēšana, iekļaujot tajās jaunas prasības, nekorektas ES fondu vadību reglamentējošos dokumentos iekļauto normu interpretācijas iespējas;
- 2) publiskā telpā arvien biežāk izskanējusi informācija par aizdomām par krāpšanos un konkurences normu pārkāpumiem ES fondu projektos, kā arī dažādiem citiem pārkāpumiem, t.sk. finansējuma saņēmēju vai to sadarbības partneru iekļaušana sankciju sarakstos, kas prasa papildu izvērtēšanu.

Paveiktais ES politiku instrumentu maksājumu un sertifikācijas iestādes funkciju realizācijas darbības virzienā noteikto stratēģisko uzdevumu, rezultātu un rezultatīvo rādītāju izpildei 2017.-2019. gadā:

- 1) Valsts kase realizēja pasākumus 2009.-2014. gada Eiropas Ekonomikas zonas un Norvēģijas finanšu instrumentu programmu slēgšanā, 2014.-2021. gada Eiropas Ekonomikas zonas un Norvēģijas finanšu instrumenta vadības un kontroles sistēmas izveidē, kā arī nodrošināja savlaicīgu un kvalitatīvu ES fondu maksājumu pieteikumu un kontu slēguma sagatavošanu un iesniegšanu Eiropas Komisijai;
- 2) līdz ar noslēguma maksājumu saņemšanu tika slēgts ES fondu 2007.-2013. gada plānošanas periods, joprojām notiek pēcuzraudzība;
- 3) Valsts kase ieviesa jaunu pieeju ES fondu izdevumu pārskatu pārbaudē, kas paātrina maksājumu pieteikumu iesniegšanu Eiropas Komisijai;
- 4) Valsts kase nodrošināja tās kompetencē esošos pasākumus finanšu mērķu izpildei: Eiropas Komisijai iesniegti papildu maksājuma pieteikumi. Deklarēto izdevumu apjoms nodrošināja snieguma ietvara finanšu mērķu izpildi, līdz ar to Latvijai tika garantēta 6 % rezerves finansējuma piešķiršana;
- 5) Valsts kase sniedza atbalstu vadošajai iestādei pozīcijas sagatavošanā par Eiropas Komisijas Regulu redakciju piedāvājumiem.

Būtiskākie secinājumi jaunajam stratēģiskās plānošanas periodam (2020.-2022. gads) ES politiku instrumentu maksājumu un sertifikācijas iestādes funkciju realizācijā:

- 1) jaunajā ES fondu plānošanas periodā (2021.-2027. gads) institucionālā sistēma darbosies atbilstoši 2014.-2020. gada plānošanas periodā izveidotajai sistēmai: ir plānots, ka Valsts kase pildīs grāmatvedības funkcijas, kas iekļauj izdevumu uzskaites nodrošināšanu un pārskatu sagatavošanu, tomēr, ņemot vērā, ka turpmāk izdevumus sertificēs (apliecinās to attiecināmību) vadošā iestāde, pārskatu sagatavošanā nav nepieciešamas pārbaudes finansējuma saņēmēja līmenī;
- 2) sertifikācijas iestādei sadarbībā ar citām fondu vadībā iesaistītajām iestādēm ir svarīgi nepieļaut šaubīgo izdevumu deklarēšanu, lai saglabātu finansējuma piešķirējinstāciju uzticamību Latvijas vadības un kontroles sistēmai un nodrošinātu regulāru atmaksu saņemšanu. Publiskajā telpā izskanot arvien vairāk gadījumiem par aizdomām par krāpšanos un konkurences normu pārkāpumiem ES fondu projektos, kā arī dažādiem citiem pārkāpumiem, t.sk. finansējuma saņēmēju vai to sadarbības partneru iekļaušana sankciju sarakstos, ir būtiski nodrošināt savlaicīgi reaģējošu vadības un kontroles sistēmu;
- 3) lai mazinātu manuālās darbības, kā arī maksimāli izmantotu Kohēzijas politikas fondu vadības informācijas sistēmā pieejamos datus, ir būtiski meklēt jaunus sistēmas risinājumus pārskatu sagatavošanas funkcionalitātes pilnveidošanai.

5. Grāmatvedības uzskaites pakalpojums

5.1. Darbības principi un attīstības virzieni

Atbilstoši virzībai uz mazu un efektīvu valsts pārvaldi un atbalsta funkciju centralizāciju Valsts kase turpina sniegt un attīstīt grāmatvedības uzskaites pakalpojumu virknei valsts budžeta iestāžu, nodrošinot tām vienādotu grāmatvedības darījumu uzskaiti, veicinot vadības lēmumu pieņemšanai nepieciešamās informācijas viendabību un datu kvalitāti, finanšu pārskatu sagatavošanu atbilstoši vienotiem pamatprincipiem, kā arī uztur informācijas sistēmu personāla datu uzskaiti un operatīvai informācijas apmaiņai.

Pakalpojuma ilgtermiņa attīstības mērķis ir atbilstoši ES dalībvalstu labākajai praksei izveidot vienotu pakalpojumu centru standartizētu grāmatvedības uzskaites un personālu uzskaites pakalpojumu sniegšanai valsts budžeta iestādēm, izmantojot integrētu personālu uzskaites, grāmatvedības uzskaites un budžeta izpildes informācijas sistēmu, tādējādi nodrošinot efektīvu un racionālu resursu izmantošanu un ticamus, kvalitatīvus un atkalizmantojamus datus.

5.2. Grāmatvedības uzskaites pakalpojuma sniegšana

2019. gadā Valsts kase grāmatvedības uzskaites pakalpojumu sniedza deviņām valsts budžeta iestādēm: Valsts kancelejai, Valsts administrācijas skolai, Pārresoru koordinācijas centram, Nacionālajai elektronisko plašsaziņas līdzekļu padomei, Finanšu ministrijai, Finanšu ministrijas padotības iestādēm – Iepirkumu uzraudzības birojam, Izložu un azartspēļu uzraudzības inspekcijai un Valsts kasei, – kā arī Fiskālās disciplīnas padomei. 2019. gadā:

- 1) grozīti Finanšu ministrijas iekšējie noteikumi *Kārtība, kādā Valsts kase sniedz grāmatvedības uzskaites pakalpojumu Finanšu ministrijas iestādēm un Fiskālās disciplīnas padomei*, nosakot detalizētākus sadarbības principus un vienotus uzskaites procesus Finanšu ministrijas resora iestādēm;
- 2) izmantojot *Horizon BI* programmatūru, centrālajām valsts iestādēm nodrošināta atbildības, ceturkšņa un gada pārskatu sagatavošana pilnā apjomā, bet atsevišķām Finanšu ministrijas iestādēm izstrādāts atbildības un ceturkšņa atskaišu risinājums.

No 2020. gada 1. janvāra Valsts kase uzsāka pakalpojuma sniegšanu arī Centrālajai finanšu un līgumu aģentūrai un 2020. gada nogalē plāno uzsākt pakalpojuma sniegšanu Valsts ieņēmumu dienestam.

5.3. Valsts kases darbības stratēģijā noteikto darbības rezultātu rezultatīvie rādītāji grāmatvedības uzskaites pakalpojuma sniegšanā

9. tabula

Darbības rezultātu rezultatīvie rādītāji grāmatvedības uzskaites pakalpojuma sniegšanā

| Rezultāta formulējums | Rezultatīvais rādītājs | Rezultatīvā rādītāja skaitliskās vērtības 2019. gadā | |
|--|---|--|---------|
| | | Plānotais | Izpilde |
| 1. Sniegts grāmatvedības uzskaites pakalpojums valsts budžeta iestādēm. | 1. Valsts budžeta iestādes, kurām Valsts kase sniedz grāmatvedības uzskaites pakalpojumu (skaits). | 9 | 9 |
| 2. Apzinātas Valsts kases klientu vēlmes un atbilstoši tām pilnveidoti sniegtie pakalpojumi. | 2. Apmierinātība ar saņemto grāmatvedības uzskaites pakalpojuma kvalitāti nav zemāka par 60 % (% no aptaujāto klientu skaita ³⁵). | 60 | 72 |

5.4. Novērtējums par Valsts kases darbības stratēģijas 2017.-2019. gadam ieviešanu grāmatvedības uzskaites pakalpojuma sniegšanā

Grāmatvedības uzskaites pakalpojuma realizācijas stratēģiskais mērķis: *Sniegt efektīvu un kvalitatīvu grāmatvedības uzskaites pakalpojumu valsts pārvaldes iestādēm 2017.-2019. gadam plānotajā apjomā (izvirzītie uzdevumi/sasniedzamie rezultāti/ rezultatīvie rādītāji) sasniegts.*

Stratēģiskā mērķa sasniegšanu sekmēja:

- 1) tehnoloģiju attīstība un to pielietošana, *ePārvaldes* ieviešana valstī un pāreja uz elektronisku dokumentu apriti valsts līmenī;
- 2) uzkrātā pieredze grāmatvedības uzskaitē;
- 3) pieejamais finansējuma apjoms funkcijas nodrošināšanai un pakalpojuma attīstīšanai;
- 4) pieredzējuši, zinoši, motivēti, izaugsmē ieinteresēti darbinieki;
- 5) projektu vadības pieredze un principu piemērošana Valsts kases pakalpojumu attīstīšanai un darbības pilnveidei;

- 6) ievēroti klientu apkalpošanas un labas pārvaldības principi;
- 7) uzturētā kvalitātes, risku un informācijas drošības vadības sistēma efektīvai mērķu sasniegšanai.

³⁵ Saskaņā ar Valsts kases kvalitātes vadības sistēmu reglamentējošajos dokumentos noteikto klientu apmierinātības pētījumu veic ne retāk kā reizi trijos gados. Pēc nepieciešamības veic gan visaptverošos klientu aptaujas, gan aptaujas konkrēta pakalpojuma un klientu segmenta apmierinātības un vajadzību apzināšanai.

5. Grāmatvedības uzskaites pakalpojums

Stratēģiskā mērķa sasniegšanu ietekmēja arī virkne kavējošu faktoru:

- 1) iestādēm ir iespēja atšķirīgi organizēt personālvadību, iepirkumus un finanšu uzskaiti, kas rada nevienmērīgus sākotnējos datus un kavē grāmatvedības uzskaites vienādošanu;
- 2) grāmatvedības uzskaites, personālu uzskaites un budžeta izpildes un plānošanas informācijas sistēmas tiek uzturētas decentralizēti, šo sistēmu savstarpējā integrācija ir vērtējama kā zema, nenodrošinot efektīvu tehnisko risinājumu izmantošanu elektroniskai datu apstrādei;
- 3) Valsts kase lieto divas resursu vadības sistēmas *Horizon* instances (atšķirīgas informācijas sistēmas konfigurācijas dēļ), un ilgtermiņā tas samazina tehnisko risinājumu izmantošanas un administrēšanas efektivitāti.

Paveiktais grāmatvedības uzskaites pakalpojuma darbības virzienā noteikto stratēģisko uzdevumu, rezultātu un rezultatīvo rādītāju izpildei 2017.-2019. gadā:

- 1) 2017. gadā Valsts kase izstrādāja pakalpojuma sniegšanas tiesisko regulējumu, vienotu grāmatvedības uzskaiti un kārtību, vienotu personāla atlīdzības uzskaiti, izvērtēja un ieviesa tehnisko risinājumu un noslēdza starpresoru vienošanos par grāmatvedības uzskaites un personālvadības informācijas sistēmas pakalpojuma sniegšanu no 2018. gada četrām pilotprojekta iestādēm, par paveikto informējot Ministru kabinetu. Valsts kase pēc vienotiem principiem turpināja pakalpojuma sniegšanu un pilnveidi arī Finanšu ministrijas iestādēm: Iepirkumu uzraudzības birojam, Izložu un azartspēļu uzraudzības inspekcijai, Valsts kasei, kā arī Fiskālās disciplīnas padomei. 2019. gadā grāmatvedības uzskaites pakalpojumu Valsts kase sniedza deviņām iestādēm;

- 2) informācijas un datu apmaiņu ar pakalpojuma saņēmējiem Valsts kase organizēja elektroniski, lietojot informācijas sistēmas un to pašapkalpošanās portālu pakalpojuma nodrošināšanai, atbilstoši tehnoloģiskajām iespējām un pakalpojuma saņēmēju vajadzībām, maksimāli samazinot datu apriti ārpus informācijas sistēmas un standartizējot izmantojamās tehnoloģiskos risinājumus. Ieviesta elektroniskā inventarizācija, pašapkalpošanās portālā – personāla pieteikumu izveide, saskaņošana tiešsaistē un to secīga apstrāde grāmatvedībā –, pilnveidota pamatlīdzekļu un inventāra iekšējā kustība, norakstīšana un saskaņošana tiešsaistē, realizēta vairāku pārskatu izveide, pielietojot tehnoloģiskos risinājumus, tādējādi uzlabojot datu kvalitāti un samazinot manuālo darba apjomu;
- 3) neskatoties uz to, ka Valsts kases sniegtais ārpakalpojums ir salīdzinoši jauns, 2019. gada nogalē veiktā klientu aptauja par apmierinātību ar Valsts kases sniegto grāmatvedības uzskaites pakalpojumu (tirgus un sociālo pētījumu centrs "Latvijas Fakti" sarunintervijās aptaujāja deviņu iestāžu 16 respondentus) uzrādīja, ka klienti kopumā atbalsta valsts pārvaldes virzību uz atbalsta funkciju pakalpojumu centralizāciju, t.sk. grāmatvedības pakalpojuma nodošanu ārpakalpojumā, lai padarītu valsts pārvaldi efektīvāku, procesus ātrākus un precīzākus (kopējai klientu apmierinātībai sasniedzot 72 % un pārsniedzot Valsts kases darbības stratēģijā izvirzīto rādītāju klientu apkalpošanas kvalitātes novērtēšanai (≥ 60)).

Būtiskākie secinājumi jaunajam stratēģiskās plānošanas periodam (2020.-2022. gads) grāmatvedības uzskaites pakalpojuma jomā:

- 1) pakalpojums turpmāk pilnveidojams, digitalizējot procesus, samazinot datu apriti ārpus informācijas tehnoloģiju risinājuma, veicinot vienotu principu piemērošanu komunikācijai ar visām iestādēm un informācijas uzkrāšanu, vienādi strukturētu datu saņemšanu un efektīvāku to apstrādi;
- 2) virzībai uz grāmatvedības uzskaites centralizāciju sadarbībā ar Valsts kanceleju, izpildot Ministru kabineta lēmumu³⁶, līdz 2021. gada 15. decembrim:
 - izstrādājami vienoti un standartizēti procesi ministrijās un to padotības iestādēs;
 - izstrādājami priekšlikumi vienota pakalpojuma centra izveidei;
 - izstrādājami priekšlikumi informācijas sistēmu risinājuma ieviešanai.

³⁶ S Ministru kabineta 17.09.2019. sēdes protokola Nr. 42 27.S.

6. Valsts kases kā valsts pārvaldes iestādes pārvaldība

6.1. Valsts kases finansējums un tā izlietojums

Valsts kases budžetā resursus izdevumu segšanai 2019. gadā veidoja:

- 1) dotācija no vispārējiem ieņēmumiem;
- 2) maksas pakalpojumi un citi pašu ieņēmumi, tai skaitā,
 - ieņēmumi par valsts aizdevumu apkalpošanu;
 - ieņēmumi par valsts vārdā sniegto galvojumu apkalpošanu.
- 3) valsts pamatbudžeta transferts;
- 4) naudas līdzekļu atlikums uz pārskata perioda sākumu.

Valsts kase 2019. gadā (Finanšu ministrijas resora ietvaros) īstenoja šādas pamatbudžeta programmas un apakšprogrammas:

- 1) 31.00.00 programmu "Budžeta izpilde un valsts parāda vadība":
 - 31.01.0 apakšprogrammu "Budžeta izpilde";
 - 31.02.0 apakšprogrammu "Valsts parāda vadība";
- 2) 41.03.00 apakšprogrammu "Iemaksas starptautiskajās organizācijās";
- 3) 42.00.00 programmu "Valsts budžeta aizdevumi un to atmaksāšana";
- 4) 63.20.00 apakšprogrammu "Tehniskā palīdzība Eiropas Sociālā fonda (ESF) apgūšanai (2014–2020)"
- 5) 71.05.00 apakšprogrammu „Tehniskā palīdzība Eiropas Ekonomikas zonas finanšu instrumenta un Norvēģijas valdības divpusējā finanšu instrumenta apgūšanai”;
- 6) programmu "Līdzekļu neparedzētiem gadījumiem izlietojums”.

Apakšprogrammas "Budžeta izpilde" mērķis ir nodrošināt efektīvu un saimniecisku valsts kopbudžeta izpildi un uzraudzību un Valsts kases sniegto pakalpojumu atbilstību labākajai finanšu vadības praksei.

Apakšprogrammas "Valsts parāda vadība" mērķis ir savlaicīgi nodrošināt finanšu resursu pieejamību finansēšanas nepieciešamības segšanai ar zemām valsts parāda apkalpošanas izmaksām ilgtermiņā, ierobežojot finanšu riskus un vienlaikus sekmējot iekšējā finanšu tirgus attīstību.

Apakšprogrammas "Iemaksas starptautiskajās organizācijās" mērķis ir nodrošināt Latvijas Republikas finanšu saistību izpildi, savlaicīgi un pilnā apmērā veicot ikgadējos dalības maksājumus starptautiskajās finanšu organizācijās, kā arī veicot maksājumus to starptautisko finanšu institūciju kapitālā un/ vai rezervēs, kur Latvijas Republika ir kapitāldaļu turētāja, nodrošinot uzņemto saistību izpildi.

Programmas "Valsts budžeta aizdevumi un to atmaksāšana" mērķis ir nodrošināt valsts aizdevuma pretendentiem pieejamību finanšu resursiem (t.sk. ilgtermiņa) valsts aizdevuma veidā ar finansiāli izdevīgiem nosacījumiem, sniedzot kvalitatīvu pakalpojumu, vienlaikus ierobežojot valsts aizdevuma kredītrisku.

Apakšprogrammas "Tehniskā palīdzība Eiropas Sociālā fonda (ESF) apgūšanai (2014–2020)" mērķis nodrošināt finansējumu Eiropas Sociālā fonda finansēta projekta īstenošanai. Projekta mērķis ir celt Valsts kases kapacitāti, lai nodrošinātu kvalitatīvu un efektīvu ES fondu sertifikācijas iestādes funkciju izpildi, kā arī celt sertifikācijas iestādes darbinieku kvalifikāciju, apmeklējot mācības, konferences, seminārus un citus pasākumus.

Apakšprogrammas "Tehniskā palīdzība Eiropas Ekonomikas zonas un Norvēģijas finanšu instrumentu apgūšanai" mērķis ir nodrošināt finansējumu Eiropas Ekonomikas zonas finanšu instrumenta un Norvēģijas valdības divpusējā finanšu instrumenta finansēta projekta īstenošanai.

Programmas "Līdzekļu neparedzētiem gadījumiem izlietojums" ietvaros izmaksātas kompensācijas atbilstoši Ministru kabineta 2009. gada 22. decembra noteikumu Nr. 1644 "Līdzekļu neparedzētiem gadījumiem" 6.2. apakšpunktam un Ministru kabineta 2018. gada 17. jūlija noteikumu Nr. 421 "Kārtība, kādā veic gadskārtējā valsts budžeta likumā noteiktās apropiācijas izmaiņas" 45.2. apakšpunktam – kompensāciju izmaksa politiski represētajām personām, kuru administratīvā izsūtīšana no Latvijas PSR atzīta par nepamatotu, un personām, kurām tika uzlikti paaugstināti nodokļi un nodevas, kam sekoja mantas atņemšana, izlikšana no mājām vai dzīvokļiem, vai kuras izvairījās no komunistiskā režīma politiskajām represijām, ja pret tām gatavotās politiskās represijas ir dokumentāri pierādītas.

Valsts kase 64. budžeta resora ietvaros izpilda Finanšu ministrijas 01.00.00 programmu "Dotācija pašvaldību finanšu izlīdzināšanas fondam", lai nodrošinātu finanšu līdzekļus pašvaldību finanšu izlīdzināšanas fondam, tādējādi īstenojot Pašvaldību finanšu izlīdzināšanas likuma normu izpildi. Pašvaldību finanšu izlīdzināšanas fonds īsteno gan ieņēmumu kapacitātes, gan izdevumu nepieciešamības izlīdzināšanu. Dotācija pašvaldību finanšu izlīdzināšanas fondam paredzēta, lai nodrošinātu pašvaldībām izmaksājamo dotāciju no fonda apmēru, kuru veido pašvaldību iemaksas fondā un valsts budžeta dotācija. Finansējums paredzēts arī dotācijas pārskaitīšanai pašvaldībām par sociālās aprūpes iestādēs – bērnunamos, veco ļaužu pensionātos un centros – līdz 1998. gada 1. janvārim ievietotām personām.

6. Valsts kases kā valsts pārvaldes iestādes pārvaldība

10. tabula
Valsts pamatbudžeta finansējums un tā izlietojums
(kopsavilkums pa visām programmām, EUR)

| Nr. p.k. | Finansiālie rādītāji | Iepriekšējā gadā (faktiskā izpilde) | Pārskata gadā | |
|-----------|---|-------------------------------------|---------------------|--------------------|
| | | | apstiprināts likumā | faktiskā izpilde |
| 1. | Finanšu resursi izdevumu segšanai (kopā) | 345 513 330 | 357 526 945 | 355 460 862 |
| 1.1. | Dotācija no vispārējiem ieņēmumiem | 341 418 585 | 353 198 726 | 351 247 466 |
| 1.2. | Maksas pakalpojumi un citi pašu ieņēmumi | 4 047 945 | 4 281 419 | 4 170 756 |
| 1.3. | Ārvalstu finanšu palīdzība | - | - | - |
| 1.4. | Transferti | 46 800 | 46 800 | 42 640 |
| 1.5. | Ziedojumi un dāvinājumi | - | - | - |
| 2. | Izdevumi (kopā) | 301 268 293 | 357 727 071 | 355 660 988 |
| 2.1. | Uzturēšanas izdevumi (kopā) | 300 516 102 | 357 182 095 | 355 116 351 |
| 2.1.1. | Kārtējie izdevumi | 9 330 627 | 10 213 330 | 9 426 927 |
| 2.1.2. | Procentu izdevumi | 232 506 303 | 223 876 684 | 222 639 300 |
| 2.1.3. | Subsīdijas, dotācijas un sociālie pabalsti | 133 901 | 45 889 | 45 889 |
| 2.1.4. | Kārtējie maksājumi Eiropas Kopienas budžetā un starptautiskā sadarbība | 316 193 | 107 450 | 97 248 |
| 2.1.5. | Uzturēšanas izdevumu transferti | 58 229 078 | 122 938 742 | 122 906 987 |
| 2.2. | Izdevumi kapitālieguldījumiem | 752 191 | 544 976 | 544 637 |
| 3. | Finansiālā bilance | 44 245 037 | -200 126 | -200 126 |
| 4. | Finansēšana | -44 245 037 | 200 126 | 200 126 |
| 4.1. | Maksas pakalpojumu un citu pašu ieņēmumu naudas līdzekļu atlikumu izmaiņas palielinājums (-) vai samazinājums (+) | 967 963 | 1 163 126 | 1 163 126 |
| 4.2. | Akcijas un cita līdzdalība komersantu pašu kapitālā | 45 213 000 | -963 000 | -963 000 |

6. Valsts kases kā valsts pārvaldes iestādes pārvaldība

11. tabula
Valsts pamatbudžeta finansējums un tā izlietojums
pamatbudžeta programmai
"Budžeta izpilde un valsts parāda vadība" (EUR)

| Nr. p.k. | Finansiālie rādītāji | Iepriekšējā gadā (faktiskā izpilde) | Pārskata gadā | |
|-------------|---|--|---------------------|---------------------|
| | | | apstiprināts likumā | faktiskā izpilde |
| 1. | Finanšu resursi izdevumu segšanai (kopā) | 241 421 950 | 233 261 735 | 231 245 696 |
| 1.1. | dotācijas | 237 327 205 | 228 933 516 | 227 032 300 |
| 1.2. | maksas pakalpojumi un citi pašu ieņēmumi | 4 047 945 | 4 281 419 | 4 170 756 |
| 1.3. | ārvalstu finanšu palīdzība | - | - | - |
| 1.4. | transferti | 46 800 | 46 800 | 42 640 |
| 1.5. | ziedojumi un dāvinājumi | - | - | - |
| 2. | Izdevumi (kopā) | 242 389 913 | 234 424 861 | 232 408 822 |
| 2.1. | uzturēšanas izdevumi (kopā) | 241 637 722 | 233 879 885 | 231 864 185 |
| 2.1.1. | kārtējie izdevumi | 9 131 419 | 10 003 201 | 9 224 885 |
| 2.1.2. | procentu izdevumi | 232 506 303 | 223 876 684 | 222 639 300 |
| 2.1.3. | subsīdijas, dotācijas un sociālie pabalsti | - | - | - |
| 2.1.4. | kārtējie maksājumi Eiropas Kopienas budžetā un starptautiskā sadarbība | - | - | - |
| 2.1.5. | uzturēšanas izdevumu transferti | - | - | - |
| 2.2. | izdevumi kapitālieguldījumiem | 752 191 | 544 976 | 544 637 |
| 3. | Finansiālā bilance | -967 963 | -1 163 126 | -1 163 126 |
| 4. | Finansēšana | 967 963 | 1 163 126 | 1 163 126 |
| 4.1. | Maksas pakalpojumu un citu pašu ieņēmumu naudas līdzekļu atlikumu izmaiņas palielinājums (-) vai samazinājums (+) | 967 963 | 1 163 126 | 1 163 126 |

6. Valsts kases kā valsts pārvaldes iestādes pārvaldība

12. tabula
Valsts pamatbudžeta finansējums un tā izlietojums
pamatbudžeta apakšprogrammai
"Budžeta izpilde" (EUR)

| Nr. p.k. | Finansiālie rādītāji | Iepriekšējā gadā (faktiskā izpilde) | Pārskata gadā | |
|-------------|---|--|---------------------|---------------------|
| | | | apstiprināts likumā | faktiskā izpilde |
| 1. | Finanšu resursi izdevumu segšanai (kopā) | 6 676 171 | 6 677 451 | 6 330 886 |
| 1.1. | dotācijas | 2 628 226 | 2 396 032 | 2 160 130 |
| 1.2. | maksas pakalpojumi un citi pašu ieņēmumi | 4 047 945 | 4 281 419 | 4 170 756 |
| 1.3. | ārvalstu finanšu palīdzība | - | - | - |
| 1.4. | transferti | - | - | - |
| 1.5. | ziedojumi un dāvinājumi | - | - | - |
| 2. | Izdevumi (kopā) | 7 644 134 | 7 840 577 | 7 494 012 |
| 2.1. | uzturēšanas izdevumi (kopā) | 6 891 943 | 7 295 601 | 6 949 375 |
| 2.1.1. | kārtējie izdevumi | 6 891 943 | 7 295 601 | 6 949 375 |
| 2.1.2. | procentu izdevumi | - | - | - |
| 2.1.3. | subsīdijas, dotācijas un sociālie pabalsti | - | - | - |
| 2.1.4. | kārtējie maksājumi Eiropas Kopienas budžetā un starptautiskā sadarbība | - | - | - |
| 2.1.5. | uzturēšanas izdevumu transferti | - | - | - |
| 2.2. | izdevumi kapitālieguldījumiem | 752 191 | 544 976 | 544 637 |
| 3. | Finansiālā bilance | -967 963 | -1 163 126 | - 1 163 126 |
| 4. | Finansēšana | 967 963 | 1 163 126 | 1 163 126 |
| 4.1. | Maksas pakalpojumu un citu pašu ieņēmumu naudas līdzekļu atlikumu izmaiņas palielinājums (-) vai samazinājums (+) | 967 963 | 1 163 126 | 1 163 126 |

6. Valsts kases kā valsts pārvaldes iestādes pārvaldība

13. tabula
Valsts pamatbudžeta finansējums un tā izlietojums
pamatbudžeta apakšprogrammai
"Valsts parāda vadība" (EUR)

| Nr. p.k. | Finansiālie rādītāji | Iepriekšējā gadā (faktiskā izpilde) | Pārskata gadā | |
|-------------|--|--|---------------------|---------------------|
| | | | apstiprināts likumā | faktiskā izpilde |
| 1. | Resursi izdevumu segšanai (kopā) | 234 745 779 | 226 584 284 | 224 914 810 |
| 1.1. | dotācijas | 234 745 779 | 226 584 284 | 224 914 810 |
| 1.2. | maksas pakalpojumi un citi pašu ieņēmumi | - | - | - |
| 1.3. | ārvalstu finanšu palīdzība | - | - | - |
| 1.4. | transferti | 46 800 | 46 800 | 42 640 |
| 1.5. | ziedojumi un dāvinājumi | - | - | - |
| 2. | Izdevumi (kopā) | 234 745 779 | 226 584 284 | 224 914 810 |
| 2.1. | uzturēšanas izdevumi (kopā) | 234 745 779 | 226 584 284 | 224 914 810 |
| 2.1.1. | kārtējie izdevumi | 2 239 476 | 2 707 600 | 2 275 510 |
| 2.1.2. | procentu izdevumi | 232 506 303 | 223 876 684 | 222 639 300 |
| 2.1.3. | subsīdijas, dotācijas un sociālie pabalsti | - | - | - |
| 2.1.4. | kārtējie maksājumi Eiropas Kopienas budžetā un starptautiskā sadarbība | - | - | - |
| 2.1.5. | uzturēšanas izdevumu transferti | - | - | - |
| 2.2. | izdevumi kapitālieguldījumiem | - | - | - |

6. Valsts kases kā valsts pārvaldes iestādes pārvaldība

14. tabula
Valsts pamatbudžeta finansējums un tā izlietojums
pamatbudžeta apakšprogrammai
"Iemaksas starptautiskajās organizācijās" (EUR)

| Nr. p.k. | Finansiālie rādītāji | Iepriekšējā gadā (faktiskā izpilde) | Pārskata gadā | |
|-----------|--|-------------------------------------|---------------------|------------------|
| | | | apstiprināts likumā | faktiskā izpilde |
| 1. | Finanšu resursi izdevumu segšanai (kopā) | 45 529 193 | 1 070 450 | 1 060 248 |
| 1.1. | dotācijas | 45 529 193 | 1 070 450 | 1 060 248 |
| 1.2. | maksas pakalpojumi un citi pašu ieņēmumi | - | - | - |
| 1.3. | ārvalstu finanšu palīdzība | - | - | - |
| 1.4. | transferti | - | - | - |
| 1.5. | ziedojumi un dāvinājumi | - | - | - |
| 2. | Izdevumi (kopā) | 316 193 | 107 450 | 97 248 |
| 2.1. | uzturēšanas izdevumi (kopā) | - | - | - |
| 2.1.1. | kārtējie izdevumi | - | - | - |
| 2.1.2. | procentu izdevumi | - | - | - |
| 2.1.3. | subsīdijas, dotācijas un sociālie pabalsti | - | - | - |
| 2.1.4. | kārtējie maksājumi Eiropas Kopienas budžetā un starptautiskā sadarbība | 316 193 | 107 450 | 97 248 |
| 2.1.5. | uzturēšanas izdevumu transferti | - | - | - |
| 2.2. | izdevumi kapitālieguldījumiem | - | - | - |
| 3. | Finansiālā bilance | 45 213 000 | 963 000 | 963 000 |
| 4. | Finansēšana | -45 213 000 | -963 000 | -963 000 |
| 4.1. | Akcijas un cita līdzdalība komersantu pašu kapitālā | -45 213 000 | -963 000 | -963 000 |

6. Valsts kases kā valsts pārvaldes iestādes pārvaldība

15. tabula
Valsts pamatbudžeta finansējums un tā izlietojums
pamatbudžeta programmai
"Dotācija pašvaldību finanšu izlīdzināšanas fondam" (EUR)

| Nr. p.k. | Finansiālie rādītāji | Iepriekšējā gadā (faktiskā izpilde) | Pārskata gadā | |
|-------------|--|--|---------------------|---------------------|
| | | | apstiprināts likumā | faktiskā izpilde |
| 1. | Finanšu resursi izdevumu segšanai (kopā) | 58 229 078 | 122 938 742 | 122 906 987 |
| 1.1. | dotācijas | 58 229 078 | 122 938 742 | 122 906 987 |
| 1.2. | maksas pakalpojumi un citi pašu ieņēmumi | - | - | - |
| 1.3. | ārvalstu finanšu palīdzība | - | - | - |
| 1.4. | transferti | - | - | - |
| 1.5. | ziedojumi un dāvinājumi | - | - | - |
| 2. | Izdevumi (kopā) | 58 229 078 | 122 938 742 | 122 906 987 |
| 2.1. | uzturēšanas izdevumi (kopā) | 58 229 078 | 122 938 742 | 122 906 987 |
| 2.1.1. | kārtējie izdevumi | - | - | - |
| 2.1.2. | procentu izdevumi | - | - | - |
| 2.1.3. | subsīdijas, dotācijas un sociālie pabalsti | - | - | - |
| 2.1.4. | kārtējie maksājumi Eiropas Kopienas budžetā un starptautiskā sadarbība | - | - | - |
| 2.1.5. | uzturēšanas izdevumu transferti | 58 229 078 | 122 938 742 | 122 906 987 |
| 2.2. | izdevumi kapitālieguldījumiem | - | - | - |

6. Valsts kases kā valsts pārvaldes iestādes pārvaldība

16. tabula
Valsts pamatbudžeta finansējums un tā izlietojums
pamatbudžeta apakšprogrammai
"Tehniskā palīdzība Eiropas Reģionālās attīstības fonda (ERAF)
apgūšanai (2014-2020)" (EUR)

| Nr. p.k. | Finansiālie rādītāji | Iepriekšējā gadā (faktiskā izpilde) | Pārskata gadā | |
|-------------|--|--|---------------------|---------------------|
| | | | apstiprināts likumā | faktiskā izpilde |
| 1. | Finanšu resursi izdevumu segšanai (kopā) | - | 179 800 | 172 913 |
| 1.1. | dotācijas | - | 179 800 | 172 913 |
| 1.2. | maksas pakalpojumi un citi pašu ieņēmumi | - | - | - |
| 1.3. | ārvalstu finanšu palīdzība | - | - | - |
| 1.4. | transferti | - | - | - |
| 1.5. | ziedojumi un dāvinājumi | - | - | - |
| 2. | Izdevumi (kopā) | - | 179 800 | 172 913 |
| 2.1. | uzturēšanas izdevumi (kopā) | - | 179 800 | 172 913 |
| 2.1.1. | kārtējie izdevumi | - | 179 800 | 172 913 |
| 2.1.2. | procentu izdevumi | - | - | - |
| 2.1.3. | subsīdijas, dotācijas un sociālie pabalsti | - | - | - |
| 2.1.4. | kārtējie maksājumi Eiropas Kopienas budžetā un starptautiskā sadarbība | - | - | - |
| 2.1.5. | uzturēšanas izdevumu transferti | - | - | - |
| 2.2. | izdevumi kapitālieguldījumiem | - | - | - |

6. Valsts kases kā valsts pārvaldes iestādes pārvaldība

17. tabula
Valsts pamatbudžeta finansējums un tā izlietojums
pamatbudžeta apakšprogrammai
"Tehniskā palīdzība Eiropas Ekonomikas zonas finanšu instrumenta un
Norvēģijas valdības divpusējā finanšu instrumenta apgūšanai" (EUR)

| Nr. p.k. | Finansiālie rādītāji | Iepriekšējā gadā (faktiskā izpilde) | Pārskata gadā | |
|-------------|--|--|---------------------|---------------------|
| | | | apstiprināts likumā | faktiskā izpilde |
| 1. | Finanšu resursi izdevumu segšanai (kopā) | 29 176 | 30 329 | 29 129 |
| 1.1. | dotācijas | 29 176 | 30 329 | 29 129 |
| 1.2. | maksas pakalpojumi un citi pašu ieņēmumi | - | - | - |
| 1.3. | ārvalstu finanšu palīdzība | - | - | - |
| 1.4. | transferti | - | - | - |
| 1.5. | ziedojumi un dāvinājumi | - | - | - |
| 2. | Izdevumi (kopā) | 29 176 | 30 329 | 29 129 |
| 2.1. | uzturēšanas izdevumi (kopā) | 29 176 | 30 329 | 29 129 |
| 2.1.1. | kārtējie izdevumi | 29 176 | 30 329 | 29 129 |
| 2.1.2. | procentu izdevumi | - | - | - |
| 2.1.3. | subsīdijas, dotācijas un sociālie pabalsti | - | - | - |
| 2.1.4. | kārtējie maksājumi Eiropas Kopienas budžetā un starptautiskā sadarbība | - | - | - |
| 2.1.5. | uzturēšanas izdevumu transferti | - | - | - |
| 2.2. | izdevumi kapitālieguldījumiem | - | - | - |

6. Valsts kases kā valsts pārvaldes iestādes pārvaldība

18. tabula
Valsts pamatbudžeta finansējums un tā izlietojums
pamatbudžeta programmai
"Līdzekļu neparedzētiem gadījumiem izlietojums" (EUR)

| Nr. p.k. | Finansiālie rādītāji | Iepriekšējā gadā (faktiskā izpilde) | Pārskata gadā | |
|-----------|--|-------------------------------------|---------------------|------------------|
| | | | apstiprināts likumā | faktiskā izpilde |
| 1. | Finanšu resursi izdevumu segšanai (kopā) | 133 901 | 45 889 | 45 889 |
| 1.1. | dotācijas | 133 901 | 45 889 | 45 889 |
| 1.2. | maksas pakalpojumi un citi pašu ieņēmumi | - | - | - |
| 1.3. | ārvalstu finanšu palīdzība | - | - | - |
| 1.4. | transferti | - | - | - |
| 1.5. | ziedoјumi un dāvinājumi | - | - | - |
| 2. | Izdevumi (kopā) | 133 901 | 45 889 | 45 889 |
| 2.1. | uzturēšanas izdevumi (kopā) | 133 901 | 45 889 | 45 889 |
| 2.1.1. | kārtējie izdevumi | - | - | - |
| 2.1.2. | procentu izdevumi | - | - | - |
| 2.1.3. | subsīdijas, dotācijas un sociālie pabalsti | 133 901 | 45 889 | 45 889 |
| 2.1.4. | kārtējie maksājumi Eiropas Kopienas budžetā un starptautiskā sadarbība | - | - | - |
| 2.1.5. | uzturēšanas izdevumu transferti | - | - | - |
| 2.2. | izdevumi kapitālieguldījumiem | - | - | - |

Valsts iepirkumi

Valsts kasē iepirkumus veic saskaņā ar Publisko iepirkumu likumu, piemērojot atklātu konkursu, sarunu procedūru un iepirkumu saskaņā ar Publisko iepirkumu likuma 9. pantu. Iepirkuma veikšanai Valsts kases pārvaldnieks ar rīkoјumu izveido iepirkuma komisiju, kura ir kompetenta tā iepirkuma jomā, par kuru slēdz līgumu. Iepirkumus reģistrē un līgumu izpildi kontrolē Centralizētajā resursu vadības sistēmā *Horizon*. 2019. gadā Valsts kase veica septiņus iepirkumus (neskaitot iepirkumus līdz 10 000 *euro* un iepirkumus, kas veikti, izmantoјot Elektronisko iepirkumu sistēmas apakšsistēmu "e-pasūtījumi") un to rezultātā noslēdza līgumus par 745 026 *euro* bez PVN.

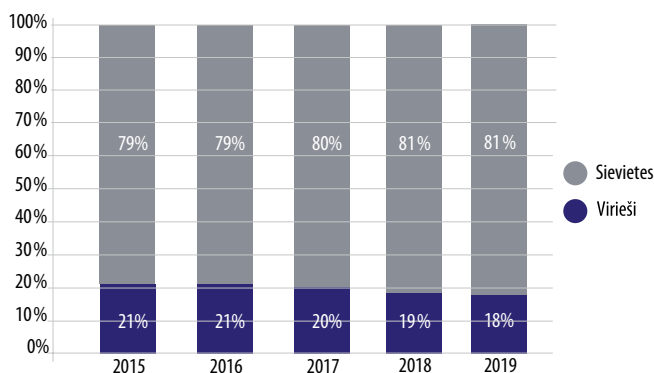
6. Valsts kases kā valsts pārvaldes iestādes pārvaldība

6.2. Personāls un personāla vadība

Valsts kasē 2019. gada sākumā bija 194 amata vietas. Realizējot strukturālās reformas saskaņā ar Ministru kabineta 2017. gada 24. novembra rīkojumu Nr. 701 "Par Valsts pārvaldes reformu plānu 2020" noteikto un vienlaikus nodrošinot grāmatvedības uzskaites pakalpojuma funkcijas paplašināšanos, kopējais amata vietu skaits samazināts – gada beigās tas bija 192. Vidējais nodarbināto skaits, ieskaitot ilgstošā prombūtnē esošos ierēdņus un darbiniekus, 2019. gadā bija 180, t.sk. 157 ierēdņi un 23 darbinieki (sk. 19. un 20. attēlu Valsts kases personāla sadalījumu pa vecuma un dzimuma grupām).

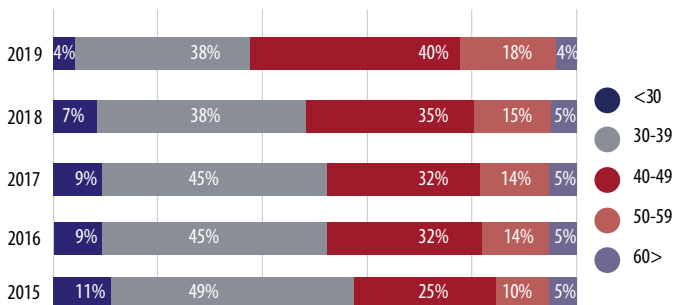
19. attēls.

Valsts kases personāla sadalījums pēc dzimuma (2015.–2019. gads) (%)



20. attēls.

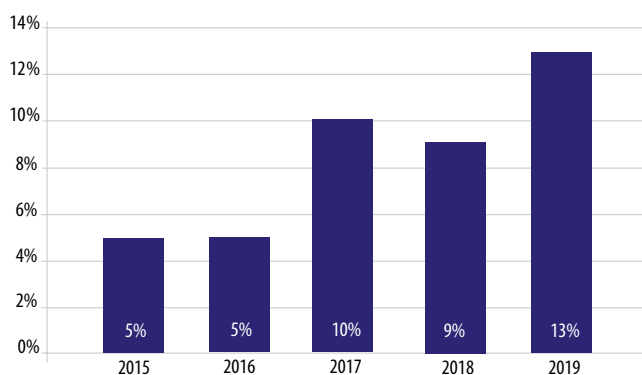
Valsts kases personāla sadalījums pēc vecuma (2015.–2019. gads) (%)



Valsts kase apvieno gan valsts pārvaldes iestādes, gan banku sektora darbam raksturīgās funkcijas ar dinamisku un jauniem izaicinājumiem piesātinātu darba vidi. Valsts kases personālu kopumā raksturo ilga nodarbinātība iestādē, kas liecina par darbinieku lojalitāti Valsts kasei kā darba vietai. 2019. gadā atbrīvotā personāla īpatsvars bija 13 % no faktiski strādājošajiem, kas, salīdzinot ar 2018. gadu, ir paaugstinājies (sk. 21. attēlu). Joprojām pastāv grūtības noturēt un piesaistīt darbam Valsts kasē augsta līmeņa profesionāļus, jo īpaši finanšu vadības un informācijas tehnoloģiju jomā, sakarā ar nekonkurētspējīgu atalgojumu valsts pārvaldē. Valsts kase pievērš īpašu uzmanību darbinieku profesionālās attīstības veicināšanai, iespēju robežās nodrošinot gan horizontālās, gan vertikālās karjeras izaugsmes iespējas iestādes ietvaros, piemēram, pārcelot citā amatā, iesaistot attīstības projektu realizēšanā u. tml.

21. attēls.

Atbrīvotā personāla īpatsvars no faktiski strādājošajiem nodarbinātajiem (2015.–2019. gads) (%)



Valsts kases lielākā vērtība ir augsti izglītoti un profesionāls personāls – 99 % strādājošo ir augstākā izglītība. Lai nodrošinātu personāla piesaisti, Valsts kase sadarbojas ar augstākajām mācību iestādēm un personāla atlases uzņēmumu. Profesionāla un objektīva personāla atlases procesa nodrošināšanai izveido konkursa komisiju, kura vairākās kārtās, izmantojot strukturētus kritērijus pretendentu vērtēšanai (punktu sistēmā) un organizējot praktiskos pārbaudes uzdevumus un pārrunas, atlasa piemērotākos pretendentes.

Valsts kases lielākā vērtība ir augsti izglītoti un profesionāls personāls. 97 % strādājošo ir augstākā izglītība. Lai nodrošinātu profesionāla personāla piesaisti, Valsts kase sadarbojas ar augstākajām mācību iestādēm un personāla atlases uzņēmumu. Profesionāla un objektīva personāla atlases procesa nodrošināšanai izveido konkursa komisiju, kura vairākās kārtās, izmantojot strukturētus kritērijus pretendentu vērtēšanai (punktu sistēmā) un organizējot praktiskos pārbaudes uzdevumus un pārrunas, atlasa piemērotākos pretendentes.

Mācību vajadzības Valsts kase izvērtē un nosaka, ņemot vērā iestādes stratēģisko virzību, strukturēšanu funkcijas u.c. kritērijus, kas pamato mācību nepieciešamību efektīvai darba uzdevumu izpildei, apstiprinot kārtējā gada mācību plānu. Mācību procesa organizēšanā Valsts kase turpina meklēt labākos risinājumus nodarbināto profesionālās attīstības un kompetences paaugstināšanai, gan organizējot Valsts kases vajadzībām pielāgotas mācības lielākām nodarbināto grupām, gan nodrošinot individuālas mācību iespējas.

Līdzīgi kā iepriekšējos gados aktuālas bija Valsts kases organizētās mācības šādās jomās: noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma un proliferācijas finansēšanas novēršanas un sankciju ieviešanas jomā, projektu vadībā ar LEAN metodi, SAP BusinessObjects un biznesa informācijas rīka Microsoft Power BI pielietojumā, praktiskajā kriptogrāfijā, datu analizē, datu vizualizācijā un prognozēšanā, informācijas drošības vadībā, korupcijas un interešu konflikta novēršanā un valsts amatpersonu profesionālajā ētikā, lietojumprogrammu virtualizācijā, par aktualitātēm grāmatvedības uzskaitē un 2019. gada pārskata sagatavošanā, kā arī citās aktuālās tēmās. Jauno darbinieku dienās ierēdņi un darbinieki iepazīstas ar Valsts kases funkcijām, stratēģisko virzību, kvalitātes un risku vadību, informācijas drošības politiku u.c. darbam nepieciešamo informāciju.

6. Valsts kases kā valsts pārvaldes iestādes pārvaldība

6.3. Kvalitātes, risku un informācijas drošības pārvaldība

Valsts kases kvalitātes vadības sistēma kopš 2006. gada ir sertificēta atbilstoši starptautiskā standarta ISO 9001 "Kvalitātes pārvaldības sistēmas. Prasības" prasībām. Šo gadu laikā ir ieviesta un efektīvi uzturēta Valsts kases procesu vadība un uzraudzība, iestādes mērķu plānošana un sasniegšana, ārējo un iekšējo faktoru ietekmes pārraudzība, risku vadība, komunikācijas procesu organizētība, ieinteresēto pušu apzināšana un to prasību iekļaušana iestādes darbības procesos, kā arī darbinieku profesionalitāte, iesaiste un informētība par vadības lēmumiem. Būtiska Valsts kases vadības procesu sastāvdaļa ir risku vadība, kas sekmē Valsts kases mērķu sasniegšanu un efektīvu procesu un projektu pārvaldību. Risku vadība Valsts kasē ir vērsta uz risku apzināšanu un samazināšanu līdz pieņemamam līmenim, potenciālo iespēju izmantošanu un labas pārvaldības principu ievērošanas veicināšanu.

Lai nodrošināt augstu Valsts kases sniegto pakalpojumu kvalitāti un drošību, īpašu uzmanību pievēršot informācijas apstrādes sistēmu darbības stabilitātei un uzticamībai, informācijas drošības pārvaldība ir viena no Valsts kases pastāvīgajām prioritātēm.

Integrētās Valsts kases kvalitātes vadības un informācijas drošības pārvaldības sistēmas sertificētas atbilstoši standarta ISO 9001:2015 un ISO 27001:2013 prasībām. 2020. gada februārī sekmīgi noritējis Valsts kases integrētās vadības sistēmas pārraudzības audits. SIA "BM Certification" auditori atzina, ka Valsts kase sekmīgi uztur un pilnveido iestādes pārvaldību, pārbauga ārējo un iekšējo faktoru ietekmi, vada riskus, veic iekšējos auditus. Atzinīgi novērtēta darbinieku izpratne par prasībām un ieguldījumu kvalitātes vadības un informācijas drošības pārvaldības sistēmās

pilnveidē. Auditori atzina, ka tādi procesi, kā stratēģiskā plānošana, lietotāju tiesību pārvaldība un jaunu pakalpojumu izstrāde atbilst labākajai praksei. Auditori īpaši uzsvēra, ka Valsts kases iekšējā darba vide ir darbiniekus motivējoša un iesaistoša, kā arī uzteica Valsts kases organizācijas kultūru un demokrātisko gaisotni.

Valsts kasē ir sertificētas visas pamatdarbības jomas: Valsts budžeta izpilde, Valsts parāda un naudas līdzekļu vadība, Valsts aizdevumu un galvojumu vadība, Eiropas Savienības fondu un ārvalstu finanšu palīdzības sertifikācijas iestādes funkciju realizācija un Grāmatvedības uzskaites pakalpojums.

6.4. Iekšējās kontroles sistēma

Valsts kases iekšējās kontroles sistēma ir izveidota, pamatojoties uz visaptverošiem iekšējās kontroles sistēmas pamatelementiem: kontroles vidi, darba izpildes novērtējumu, risku vadību, kontroles aktivitātēm, uzraudzību, efektīvu informācijas apriti un savstarpēju komunikāciju.

Kontroles vides kultūru Valsts kase ir izveidojusi, nodrošinot darbības atbilstību kvalitātes vadības sistēmai un ētikas kodeksam, veicinot darbinieku iesaistīšanos iekšējās kontroles sistēmas pilnveidošanā. Valsts kasē ir ieviesta tāda organizatoriskā struktūra, kas skaidri nosaka atbildību, pilnvaras, pienākumu sadali un atskaitīšanās kārtību.

Valsts kasē risku vadība un kvalitātes vadība ir integrētas ikdienas darbībās un projektu vadībā, kas virza Valsts kases kontroles aktivitātes no korektīvām uz preventīvām. Valsts kases procesi un to īstenošanā realizējamās kontroles ir noteiktas iekšējos kvalitātes vadības sistēmu reglamentējošos dokumentos.

Sniedzot finanšu pakalpojumus, ir svarīgi saņemt un analizēt informāciju par klientiem un sadarbības partneriem, to darbību un īstenotajiem darījumiem, vienlaikus identificējot un pārvaldot riskus, kas saistīti ar finanšu noziegumiem. Valsts kase kontrolē sniegtos finanšu pakalpojumus un pilnveido iestādes iekšējās kontroles sistēmu starptautisko un nacionālo sankciju un noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma un proliferācijas finansēšanas novēršanas jomā, kā arī veic klientu un partneru saistību un darījumu uzraudzību.

Iekšējās kontroles sistēmu Valsts kase uzrauga, pielietojot procesu vadības pieeju, mērot procesu snieguma rādītājus, izmantojot stratēģiskās vadības procesu, analizējot Valsts kases darbības rezultātus, veicot iekšējos auditus, ieviešot auditu un citu novērtējumu rezultātā sniegtos ieteikumus iekšējās kontroles sistēmas darbības pilnveidošanai.

2019. gadā veiktie iekšējie auditu, kā arī auditu ieteikumu ieviešanas gaita liecināja, ka Valsts kases iekšējā kontroles sistēma darbojas un kopumā novērtētās kontroles ir atbilstošas, pietiekamas un efektīvas, kas sniedz pietiekamu pārlicību, ka Valsts kases riski tiek vadīti un iestādes mērķi tiek sasniegti.

Iekšējās kontroles sistēma palīdz nodrošināt iestādes izvirzīto uzdevumu izpildi atbilstoši stratēģiskajiem mērķiem un saskaņā ar ārējos un iekšējos normatīvajos aktos un dokumentos noteiktajām prasībām.

Valsts kase pastāvīgi pilnveido procesus, ņemot vērā labākās prakses piemērus un finanšu sektora organizāciju pieredzi.

Komunikācija ar sabiedrību

Pasākumi sabiedrības informēšanai un izglītošanai

Valsts kases tēlu veido profesionāli veikts komandas darbs, kopīgi radot iestādi, kurai uzticas un kuru novērtē.

Ņemot vērā Valsts kasei deleģētās funkcijas, Valsts kases komunikācija galvenokārt ir vērsta uz starpiestāžu pakalpojumu sniegšanu, klientu un citu ieinteresēto pušu³⁷ informēšanu, kā arī mērķtiecīgu sadarbības partneru attiecību vadību – informācijas sniegšanu ārvalstu un starptautiskajām finanšu institūcijām, kredītreitinga aģentūrām un vērtspapīru investoriem, kuri izmanto Valsts kases sniegto informāciju par valsts parāda vadību, rezultativitājiem rādītājiem un nākotnes tendencēm un aktualitātēm Latvijas finanšu sektorā.

Valsts kases komunikācijas procesus būtiski ietekmē valsts sociālpolitiskie un ekonomiskie apstākļi: Valsts kase turpina būt notikumu epicentrā, aktuāla ir plašsaziņas līdzekļu un sabiedrības interese par Valsts kases darbu, funkcijām un atbildību. Valsts kase regulāri informē par tās kompetencē esošajiem jautājumiem: sagatavo un izplata preses relīzes, sniedz intervijas un atbild uz plašsaziņas līdzekļus interesējošiem jautājumiem.

Lai nodrošinātu operatīvas un sekmīgas darbības plānojumu, radītu un uzturētu Valsts kasē labvēlīgu iekšējo komunikācijas sadarbības vidi un ar papildu aktivitātēm ārējā komunikācijā attīstītu Valsts kases tēlu, izstrādāts un izpildīts Valsts kases 2019. gada komunikācijas plāns.

Valsts kases tīmekļa vietnē www.kase.gov.lv pieejama informācija par iestādi un tās funkcijām, regulāri tiek ievietota un atjaunota informācija par Valsts kases aktualitātēm, nodrošināta iespēja elektroniski uzdot jautājumus, kā arī iesniegt iesniegumu. Tīmekļa vietnes apmeklētājiem tā ir iespēja saņemt operatīvu atbildi

uz savu jautājumu, bet Valsts kasei – iespēja iepazīties ar klientus un ieinteresētās puses interesējošiem jautājumiem, nepieciešamības gadījumā sagatavojot plašāku informāciju ievietošanai gan tīmekļa vietnē, gan izplatīšanai klientiem un ieinteresētajām pusēm, kā arī identificēt un novērst potenciālās problēmas.

Lai aktīvāk veidotu divvirzienu komunikāciju ar iedzīvotājiem, sadarbības partneriem un citām ieinteresētajām pusēm, tādējādi veicinot izpratni par Valsts kases kompetences jomām, Valsts kase komunicē arī sociālo mediju vietņu *Facebook* un *Twitter* profilā.

Radot drošu ieguldīšanas iespēja Latvijas iedzīvotājiem – krājobligācijas, kuru būtība ir nodrošināt iespēju ikvienam Latvijas iedzīvotājam iegādāties valsts vērtspapīrus, tādējādi savu naudu uz laiku uzticot valstij, to iegādei izveidota tīmekļa vietne www.krajobligācijas.lv, kurā pieejama visa krājobligāciju iegādei nepieciešamā informācija un skaidrojumi.

Pasākumi sabiedrības viedokļa izziņāšanai par apmierinātību ar Valsts kases darba kvalitāti un to rezultāti

Valsts kases pakalpojumu sniegšanā svarīga ir to saprotamība, operatīvitate, ērtība un vienkāršība, kā arī plānotas koordinētas komunikācijas nodrošināšana. To panāk, analizējot klientu vajadzības un ieinteresēto pušu prasības, izmantojot mūsdienīgas informācijas un tehnoloģiju sniegtās iespējas, uz klientu orientētus apkalpošanas principus. Valsts kase pateicas klientiem par viņu sniegto viedokli, kas Valsts kasei ir ļoti būtisks. Saņemtā informācija tiek izmantota, lai attīstītu un pilnveidotu kvalitatīvus un daudzveidīgus pakalpojumus atbilstoši labas pārvaldības un klientu apkalpošanas standartiem.

Lai novērtētu apmierinātību ar sniegtajiem pakalpojumiem, Valsts kase 2019. gada oktobrī un novembrī organizēja divas klientu aptaujas: *Aptauju par klientu apmierinātību ar Valsts kases sniegtajiem e-pakalpojumiem* un *Aptauju par klientu apmierinātību ar Valsts kases sniegto grāmatvedības uzskaites pakalpojumu*. Aptaujas veica tirgus un sociālo pētījumu centrs "Latvijas Fakti".

Internetaptaujā par e-pakalpojumiem piedalījās 1 803 klienti. Savukārt par grāmatvedības uzskaites pakalpojumu tika veikta visu Valsts kases pārziņā esošo deviņu iestāžu 16 respondentu sarunintervijas.

Abās aptaujās bija svarīgi noskaidrot gan tos faktorus Valsts kases darbībā un sniegtajos pakalpojumos, kurus klienti vērtē atzinīgi un pozitīvi, gan arī pakalpojumu kvalitāti ietekmējošos un bremzējošos aspektus, kuri neapmierina klientus un kuri turpmāk pilnveidojami. Grāmatvedības uzskaites pakalpojuma aptaujā bija svarīgi noskaidrot, kā klienti vērtē pakalpojumu, sadarbību ar Valsts kasi, kā arī uzklaut ierosinājumus sadarbības pilnveidošanai, lai padarītu pakalpojumu abpusēji ērtāku un efektīvāku.

91 % e-pakalpojumu aptaujas respondentu un 72 % grāmatvedības uzskaites pakalpojuma respondentu kopumā ir apmierināti ar sniegtajiem pakalpojumiem, pārsniedzot Valsts kases darbības stratēģijā izvirzītos rādītājus klientu apkalpošanas kvalitātes novērtēšanai (attiecīgi – 85 % un 60 %).

Valsts kase pateicas klientiem par sniegtajām atbildēm, izteiktajiem priekšlikumiem un veltīto laiku dalībai aptaujā. Klientu ieteikumi un priekšlikumi tiks izvērtēti un iekļauti Valsts kases e-pakalpojumu pilnveides projektos pakalpojumu un procesu uzlabošanai un efektīvizēšanai.

³⁷ Persona vai personu grupa, kas tieši vai netieši var ietekmēt vai var tikt ietekmēta Valsts kases lēmuma vai rīcības rezultātā.



Valsts kase

Valsts kases 2019. gada publiskais pārskats

Valsts kases 2020.gada attīstības prioritātes

- 1) Iestādes stratēģiskā virzība vidējā termiņā uz pakalpojumu un procesu digitalizāciju (digitālo transformāciju) un efektīvizēšanu;
- 2) Paplašināt grāmatvedības uzskaites centralizācijas pakalpojumu un personālvadības tehnisko risinājumu atbilstoši vienotiem uzskaites pamatprincipiem, optimizējot finanšu informācijas tehnoloģiju un cilvēkresursu izmantošanu;
- 3) Attīstīt Valsts kases informācijas tehnoloģijas, t.sk. pilnveidojot klientu izpētes un darījumu uzraudzības pasākumus;
- 4) Pilnveidot valsts aizdevumu sniegšanas un apkalpošanas procesu: automatizēt un digitalizēt pakalpojumu, padarot klientiem ērtāku valsts aizdevumu pieteikšanu, saņemšanu.